

AZ AMERIKAI ÖTVENHAT TANULSÁGA

Július negyedikén, amikor vége volt az ünnepnek, örömmel néztük a tűzijátékokat, részt vetünk a baráti összejöveteleken. Most itt az ideje, hogy elgondolkozzunk: mit jelent számunkra, amerikai magyarok számára is ez a nap.

Gondoljunk arra, hogyan szállt szembe ÖTVENHAT lázadó “kuruc” a 18. század “szuperhatalmával”, mert szabadságra és függetlenségre vágyott. Minthogy ügyük tiszta és “magától értetődő” volt, melléjük állt az ország nagy része. Thomas Paine, akit látítónak, “terroristának” bélyegeztek, figyelmeztette társait, hogy “embert próbáló idők következnek,...de akik élvezni szeretnék a szabadság áldásait, azoknak vállalniuk kell annak megpróbáltatásait is”.

Akik a Forradalom élére állottak, vállalták a megpróbáltatásokat. A Függetlenségi Nyilatkozat 56 aláírója “életét, javait és szent becsületét” tette kockára. Nem rongyos nincstelenek, hanem tehetős, tanult és köztiszteltetben álló emberek voltak, akiknek igen sok veszteni valójuk volt. Ahogy a Rákócziaknak, Zrinyieknek is, az ő 17-18. századi küzdelmeikben. Az aláírók között 24-en ügyvédek, 11-en kereskedők, kilencen farmerek voltak. Tudták, hogy a saját és családjuk életét veszélyeztetik, ha az angol katonák kezére kerülnek.

Valóban, az aláírók közül ötöt elfogtak és halálra kínoztak. Tizenkettőnek felperszelték az otthonát. Kettőnek a fia halt meg a harc téren, két másik fiát fogságba vetették. Kilencen belehaltak a háborúban szerzett sérülésekbe.

A virginiai Carte Braxton, gazdag kereskedő hajóit elrabolták az angolok. Mindenét eladta, hogy adósságait kifizethesse és nincstelenül halt meg. Thomas McKeam hontalanul állandó bujdosásban élt, családjá idegeneknél rejtőzött.

Nemcsak ő vesztette el mindenét, de sorsában osztozott Dillery, Clymer, Gwinnett, Hall, Heyward, Middleton, Rutledge és Walton is.

Thomas Nelson Jr. amint látta, hogy Cornwallis generális az ő Yorktown-i házában üti fel a főhadiszállást, arra biztatta Washington, hogy romboltassa le az otthonát. Francis Lewis otthona és birtoka is megsemmisült. Az angolok elfogták a feleségét és bebörtönözték, ahol rövidesen meghalt. John Hart feleségét és 13 gyermekét hátrahagyva menekült. Megtört szívvel halt meg. Hasonló sorsra jutott Norris és Livingston is.

Mindezt “magától értetődő” egyszerűséggel vállalták, mert hitték abban, hogy minden ember egyenlően “a Teremtő által elidegeníthetetlen jogokkal ruházottat fel,...amelyek magukban foglalják az élethez, a szabadsághoz és a boldoguláshoz való jogot”.

Végül is ezek a gyarmati kereskedők és farmerek, akik az akkori világ legnagyobb hatalmával szembe mertek szállni, többre értékelték a szabadságot az életüknél, amit hajlandók voltak kockára tenni. Sok mindenben nem értettek egyet, keményen megküzdöttek egymással, de egységesek maradtak, mert tudták, hogy együtt többet érnek mint külön-külön.

A szabadságot és a demokráciát nem adják ingyen. Amit az alapító atyák elkezdtek, az a mai napig is épül és formálódik. Ki lehetne tenni a figyelmeztető táblát: “Vigyázat, munkaterület”. Egy Nyilatkozat, vagy Alkotmány végső sorban még nem jelenti a demokrácia megvalósulását. Sokkal inkább fordítva, a demokrácia biztosítja az alkotmányosság lehetőségét. Ezért minden nap, fáradhatatlanul meg kell küzdeni.

PAPP LÁSZLÓ

A Holt-Tisza csónakkal

SZENT ISTVÁN TÁJÁN AUSZTRIÁBAN

Csak azok az Intelmek ne lennének, ne kísérténének, különösen Eötvös József, az 1868-as nemzetiiségi törvény egyik megalkotója meglátásában (Magyarország 1514-ben), nemde átokként teljesültek be már 1514-ben Budán! Mintegy visszahatásként túlságosan nyomasztók lettek a vádák az elhunyásról, kizsákmányolásról, a nemzetiségek megnyomorításáról, aminek következtében Trianon nyomorúságához a vádaskodó önvádhoz a véget nem érő védekezés, magyarázkodás is párosult. Mert mi valahol, valamit elvettünk, amiből aztán általános romlásunk fakadt – utólag.

Bűnös nemzet! – zúgott a vád, persze nem csupán 1945 után; nemzeti ébredésünk már a reformáció korában ezzel kezdődött a törökkel nyakunkon, amit aztán a szintén protestáns Kölcsey évszázadok múlva Himnuszunkká avatott: Haj de búneink miatt...! Egyedül a horvátból magyarrá vált Zrínyi Miklós kereste a tisztánlátást a zavarodásban: Egyik nemzetnél sem vagyunk alábbvalóak!

Valamikor egyéni sorsomba is belevilágított az államalapító király, igaz, telistele leleplező magyarázattal: álnok nyugati papok műve volt, ők sugallták a magára maradó uralkodónak, az övéivel szemben hagyatkozzon a jövevényekre, idegenekre: **Lám gyenge és törékeny az egy nyelvű és egyerkölcsű ország!** A változó időben mindazonáltal meg kellett (volna) tanulnunk, hogy ugyanazon tétel csak bizonyos helyzetekben és körülmények között érvényesíthető, habár önmagában időt állónak érvényes. 1984 májusában, amikor kisebbségi ügyekben jelentéstételre bebocsátást kaptunk Strasbourgban az Európa Parlamentbe, hirtelen távlatiban teljes súlyával nyilallt belém az Intelmek jelenünkben különösen időszerű alapelve a másság megbecsüléséről, hiszen általa vagyunk igazán gazdagok; ez egyben európaiságunknak is egészen természetes velejárója. Akkor, úgy láttam, de azóta is határozottan úgy vélem, az Európa népeinek fórumot jelentő épület homlokzatára egyedül ez a szentistváni jelmondat illene: emlékeztesse a belépőket, mi is az, ami a széttagoltságban (vagy szebben: sokszínűségben) egybe tart. Mert ennek a távlatában élető előírászerű jelszónak mindamellettt pünkösdi szellemisége is van: amikor ugyanazon igét mindenki a saját nyelvén hallja, de nem csak hallja, hanem fel is fogja, meg is érti, és magáévá teszi.

Tudjuk, az utóbbi évek nem a másság szellemét ki-domborító nyitás, kitárulkozás, hanem a beszűkülés, önmagunkba zárkózás jegyeiről árulkodnak. A területi értelemben felfogott és értelmezett nemzeti állam minden irányban elsőbbséget élvez, s mindez látványosan begyűrűzik az Európai Unió valamennyi építményébe. A valamikor önkényesen megvont államhatárok sértetelenségének elve nem csupán győztes hatalmak tévedéseit örökíti tovább, hanem olyan akadályként is kitá-pítható, ami belső kínai falként szeli át a lelkeket. Ezen túlmenően az egy állam – egy nyelv – egy nemzet politikája minden korszerűtlensége ellenére dacol az idővel, sőt, egyre inkább kizárólagossági méreteket kezd ölteni. Ámbár egyáltalán nem biztos a nyelvi-nemzetiiségi kereklet minden kora egyaránt érvényes elsőbbsége, éppen ezért nem árt tudatosítanunk, hogy hosszú-hosszú évszázadokon át az emberi közösségek egyik lényeges eleme volt a befogadás, ill. kirekesztés valamennyi velejárójával.

A befogadás, ill. kirekesztés eleve arra emlékeztet, hogy az önkényesen vagy csupán képzeletszerűen megvont határok sohasem voltak átjárhatóak; az integráció és dezintegráció alapján nyelvi-népi-nemzeti közösségek ahogyan létrejöttek, fejlődtek térben és időben, ugyanúgy töredezték is, különösen az egyes területek peremén. Itt ugyanis szinte állandósult az átmenetiség állapota, aminek egyik jellegzetessége volt személyes vonatkozásban a kettős, sőt, hármas kötődés, ami nem csupán a nyelven, hanem a néven keresztül is kifejezésre jutott. Álljon erre egyetlen példa: a valamikori Sopron megye területén fekvő Lánzsér-lakompaki urada-

lom egyik tisztartója a XVI. századból, aki német nyelvű leveleit Wildendorfer, a magyarokat Vadasfalvi névvel jegyezte. Úgy is fogalmazhatnánk: értett az emberek nyelvén, mert hasonulva nevének keresztül is éreztetni kívánta többértű kötődését.

Mai szemmel talán túlságosan romantikusnak, szinte mitizálónak hangzik ez a fajta érvelés, ámbár évszázados gyakorlatra emlékeztetünk: az embereknek természetes igénye volt a mesterséges határok lebontása vagy legalábbis folyamatos át lépése azáltal, hogy nem csupán a többiek nyelvének, hanem szokásaiknak, életmódjuknak megismerésére is kíváncsiak voltak. A peremhelyezteken kialakult tömeges gyerekcserek mind ezt bizonyítják: nem nyári táborokban egymás közt tanulgatták a gyermekek, fiatalok a „szomszéd” nyelvét, hanem beköltöztek a családokba, ott éltek egy-másfél évig, segítettek a munkákban, s ennek eredményeként otthonosan mozogtak a „másik közegben” is. Nem az “iskolapad” volt a tanítómester, hanem az élet. Nem árt emlékeztetni erre a gyakorlatra, hiszen azokban a távlatokban jövőt hordozóan alakították emberek és tájak gondolkodásmódját, lelkiületét. (Már csak ebből a szempontból sem árt egymástól eltérő hasonlóságok nyomait tanulmányozni Nyugat-Magyarország-Burgenland térségében. Bécs ugyan más kiadásban jelenül meg, mégsem árt tudni, hogy az „igazi bécsi” többségében német gyökerek mellett cseh, magyar, olasz stb. múltból állt össze. Habár német az „uralkodó nyelv”, mert nyelvlég ilyenné válnak a jövevények, a mentalitás, gondolkodásmód, beidegződések egészen sajátosságok, és érzékelhetően elütnek a vele azonos területű alsó-ausztrai „típustól”.

Miért nem lehetséges ez napjainkban is? Ma legfeljebb idegenforgalmi távolságtartással veszünk tudomást egymásról, „nemzetköziesített” (globalizált) vendéglőkben rekedünk meg, a helyi sajátosságokról legfeljebb lelemetlen oldalukról veszünk tudomást. Ösztönösen ügyelünk arra, nehogy a sajátunk mással, idegennel keveredjék, ezért eleve elzárkózunk, mert összehasonlításunkban is folyton az után kutakodunk, ugyebár mennyire jobb, magasabb szintű mindaz, ami a miénk, ezáltal nem tesszük ki magunkat a természetes kíváncsiság kísértésének.

Pedig el kell kezdenünk, ki kell nőnünk bezárkózásunkból. Természetesen ennek kölcsönösnek kell lennie. Ha csupán az egyik fél igyekszik felzárkózni, míg a másik fél vélt „kultúrfölénysből” úgy érvel, minek tanuljam meg a másik nyelvét, mikor ő úgyis érti az enyémet, akkor ebből sohasem lehet szomszéd-ságos, atyafiságos párbeszéd, akkor sohasem érlelődünk kellőképpen szomszédaink szintjére, amivel végsőfokon önmagunkat zárjuk el a lelki-szellemi, de főként emberi gazdagodás lehetőségétől. Ha beérjük azzal, miről ír a „mi sajtónk”, milyen képet közvetít a „mi tv-nk”, nem modern szellemiségünknek, hanem szellemi tunyaságunknak adjuk bizonyítékát.

Mindazonáltal a családások, keserű megtapasztalások ellenére ne keressünk magyarázatot önmagunk bezárkózására mások hasonló hibáiban, hanem lépünk ki önmagunkból, tanuljunk ne csupán egymástól, hanem tanuljuk is meg egymást, hiszen ebben rejlik igazi emberi élményszerű örömünk, ez növeli biztonságérzetünket, így nem rekedünk meg saját szorongásunkban, hanem mintegy magunkévá tett tájakon is otthonosan járunk, azaz a másság befogadásával kitágult látókörrrel, magunkénak tudhatjuk egész földrészünket, de mindekenélőtt Közép-Európát.

A szentistváni Intelmek egyben arra is tanítanak, nem elég nekünk kizárólag magyaroknak lennünk, hanem a történelmi példán keresztül a másság, sokszínűség hordozóivá, hirdetőivé is kell lennünk. Mert csakis így lehetünk igazán magyarok és egyben európaiak.

DEÁK ERNŐ

A lengyel nemzeti politika az Európai Unióban

Lengyelországban 2005 óta kormányoz a nemzeti-konzervatív Jog és Igazságosság (PiS), a Kaczynski fivérek pártja. Abban az évben a parlamenti és a köztársasági elnök választásokat csupán néhány hónap választotta el, így tavasszal a PiS nyerte meg a parlamenti választásokat, majd ősszel Lech Kaczynski lett közvetlen választások útján az államfő. A PiS az első hónapokban kisebbségi kormányt volt kénytelen alakítani Kazimierz Marcinkiewicz vezetésével, de hamar megbizonyosodott, hogy így lehetetlenség megvalósítani a kormányprogramban meghirdetett reformokat. Emiatt 2006 tavaszán megkezdődtek a koalíciós tárgyalások a radikális jobboldali Lengyel Családok Ligájával (LPR) és a parasztpárttal, a populista Önvédelemmel (SO) a biztos kormányzás érdekében. Marcinkiewiczet, aki nem vállalta az előreláthatóan konfliktusokkal járó kormányzást, a PiS elnöke váltotta a miniszterelnöki székben. A pártelnök történetesen a köztársasági elnök ikertestvére, Jaroslaw Kaczynski. A miniszterelnök a kinevezését követő egyik első interjújában kifejtette a **Wprost** című hetilapnak, hogy *nemzeti politikát kíván folytatni*. A lengyel érdekek melletti határozott kiállás miatt már Lech Kaczynski köztársasági elnök megválasztásakor lehetett a német és az orosz sajtó ellenszenvével számolni. Valóban, a testvéreket folyamatosan támadások érik, főleg amióta Jaroslaw a miniszterelnök. Leginkább a német sajtó kritikus, amelyben az alábbiakhoz hasonló címmel jelennek meg róluk írárok: *Az ikrek uralma (Der Spiegel) Könyörtelenek (FAZ)*. Lech Kaczynski a **Die Tageszeitung** személyét ízléselenül támadó írása miatt mondta le németországi útját 2006. július elején. A lengyel sajtó egy része szerint az elnök túlreagálta a cikket, de abban a hazai lapok is egyetértettek, hogy a **Tageszeitung** durván megsértette Kaczynski személyiségi jogait.

A német-lengyel ellentéteket Angela Merkel kancellár és a Kaczynski fivérek is igyekeztek tompítani. Idén a német kancellár többször is találkozott a lengyel elnökkel. A legsikeresebb találkozózt Angela Merkel varsói útja jelentette márciusban. Mindkét ország tömegtájékoztatása pozitívan értékelte a két politikus erőfeszítéseit, mintha olvadóban lett volna a jég. A két ország viszonya néhány hétre valóban javult, ám június elején a sokak által az Európai Unió jövője szempontjából sorsdöntőnek ítélt brüsszeli csúcstól kitört a két ország sajtóháborúja. A német lapok többsége azzal riogatott, hogy Lengyelország II. világháborús sérelmeit szándékozik megtorolni majd a lengyel vétóval. A lengyeleket sem kellett féltetni, csípős és kritikus írárok sorozata jelent meg nyu-

gati szomszédjukról. Németországnak és személyesen Angela Merkelnek pedig mindenképpen az volt az érdeke, hogy az EU a német elnökség alatt legyen úrrá a több éve tartó alkotmányos válságon. A június 21–22-i brüsszeli csúcstól kezdve tehát az volt, lesz-e az EU-nak a következő európai parlamenti választásokig, 2009-ig mind a 27 országban ratifikált alkotmány-szerződése. Most minden jel arra mutat, lesz. A lengyel sajtó a csúcstól előtti folyamatosan azt hiányolta, hogy nyugati szomszédjuk nem hajlandó tárgyalni az általuk az Európai Tanácsban javasolt szavazatok elosztásáról, az ún. négyzetgyök rendszerről. A magyar médiumok is sok esetben pontatlanul tudósítottak a számítási rendszerről, amely alapvetően nem lengyel találmány. A négyzetgyök súlyozási modell 1946-ban Lionel Penrose, brit matematikus és pszichiáter dolgozta ki azzal a céllal, hogy adott nemzetközi szervezetben a tagállamok között a szavazatokat a legigazságosabban lehessen elosztani. 2004-ben a krakkói Jagelló Egyetem két professzora javasolta ezt a módszert az Európai Tanácsban történő szavazatok súlyozására. A négyzetgyökrendszer értelmében az egyes tagállamok szavazatának a súlyát a lakosság számának négyzetgyökével arányosan állapítanak meg, vagyis a közepes tagállamok befolyása nőne az Európai Tanácsban, míg a legnagyobb államok szavazati helyzete gyengülne az alkotmány-szerződésben szereplő kettős többség elvéhez képest. A Financial Times egyik június 18-i cikkében úgy fogalmazott, hogy a matematika valóban a lengyel javaslatot támasztja alá. Így vélekedtek a csehek is, akik kitartóan támogatták északi szomszédjukat. Csehország Magyarországhoz hasonlóan szintén 10 millió lakossal rendelkezik, tehát a két ország mindhárom szavazási modell révén közel ugyanolyan befolyáshoz jut. A magyar miniszterelnök ezzel szemben júniusban több nemzetközi fórumon élesen bírálta Lengyelországot, miszerint kárt okoz az EU-nak, sőt figyelmeztette is a sajtón keresztül a lengyel politikusokat, hogy a szavazási rendszerre vonatkozó ötletükkel absztrakt EU-t képzelve el nem csak Lengyel, hanem Magyarországnak is ártanak. A magyar miniszterelnök tévesen hivatkozott arra, hogy Jaroslaw Kaczynski azt találta mondani: ha nincs a második világháború, akkor ma Lengyelországnak 66 millió lakosa van, ezért jár számára a kedvezőbb szavazatelosztás. A német sajtóban jelent meg hasonló hír, de mint utóbb kiderült, két teljesen különböző interjút kapcsolt össze az újságíró, majd nem ismerve a tényeket, ezt vette át a magyar tömegtájékoztatás. A sok riogatás ellenére

Folytatás a 2. oldalon

Határon innen - határon túl 907 – SORSDÖNTŐ ÉV?

Az Alsó-Ausztriai Tartományi Levéltár által rendezett, 2007. július 3-án Hainburgban megnyílt kiállítás a 907. július 4-én Pozsonynál lezajlott csatának állít emléket *Sorsdöntő év 907. A pozsonyi csata és a koraközépkori Alsó-Ausztria* címmel. A vállalkozás technikai kivitelezésével kapcsolatosan elégséges annyi megjegyezni, hogy erre a célra a felújított valamikori dohánygyár épületét vették igénybe, ami Kulturfabrik (Kultúragyár) nevet kapott, továbbá az egyetlen nagy csarnokban elhelyezett anyag szemléltető képet nyújt az alcímben magadott állapotokról. A maguk nemében a kisebb mennyiségben kiállított eredeti leletek és rekonstruált modellek mellett inkább a falakon elhelyezett szöveg- és térkép-táblázatok alkotják a kiállítás lényegét. Igaz, nem eredeti oklevelek, ill. ábrázolások, hanem digitális úton készített (színes) másolatok szolgálnak illusztrációként az áttekinthető magyarázó szövegekhez. Ezek és a térképek segítségével aránylag könnyen eligazodik a szemlélő térben és időben.

Csakis üdvös gondolatnak tekinthető az az elképzelés, ami szerint a csata beleágyazódik a képbe, éspedig oly mértékben, hogy nem domborodik ki központi, a főcímnek megfelelő jelentősége. Ezt az összbemórást még a csarnok közepén felállított „sátor” sem módosítja különösképpen, habár szabályos időközönként megszólal a hang, amelyik a humanista Aventinusra utalva közli, mi játszódott le a tulajdonképpen három napig tartó csatában. Ezzel egyidejűleg a nomád harcmodort bemutató lovas vágat a vetítővászonon.

Amennyiben egy-egy kiállításhoz különlegessége új anyag, vagy legalábbis ismert anyag újszerű bemutatásában rejlik, úgy a Hainburg-it a Bécestől mintegy 50 km-re északra fekvő Gnadendorf-ban 2000-ben feltárt sír képezi: fiatal magyar harcos koponyája, csontjai, a vele eltemetett tárgyak, s nem utolsósorban löcsontok. Mivel egyedi eset áll fenn, nem állapítható meg, ott is élt-e, vagy pedig átvonulóban érte a halál. Mindenesetre két sebesülése ellenére sem tűnik úgy, mintha közvetlen a helyszínen vívott csata áldozata lett volna.

A kiállítással kapcsolatosan felmerül azon ismérv, vajon sorsdöntő volt-e a 907-ben megvívott pozsonyi csata. A kiállítás felépítését tekintve inkább úgy tűnik, mintha az Alsó-Ausztriai Tartományi Levéltár illetékes munkatársai megfelelő érdeklődést kiváltó címet kerestek, ugyanis beérik azzal, hogy azt követően az Enns folyóig nyúló terület 955-ig (ismét) magyar befolyás alá került. Ezen megállapításon túlmenően egyáltalán nem mutatkozik meg, vagy legalábbis nem kerül bemutatásra, milyen jelentősége volt a

„magyar befolyásnak” pl. a településtörténetben, közelebbről folyamatosan vagy legalábbis huzamosabb ideig hol mutathatók ki magyar települések. Ha mármost ez az optika mutatkozik meg osztrák oldalról, akkor érdemes utána nézni annak, vajon hogyan jelenül meg a *bellum pessimum*-ként feljegyzett csata a magyar történeti emlékezetben. Ennek a kérdésnek megválaszolására Veszprémy László kapott megbízatást, aki részben eredeti magyar kiadványok felfektesével úgy szólaltatja meg a forrásokat, hogy a középkori magyar krónikák a vesztes augsburgi csatával ellentétben a pozsonyiról nem emlékeznek meg. Tulajdonképpen a már említett bajor humanista Johann Tumair, közismert nevén *Aventinus* (1477–1534) keltette fel az érdeklődést, és csak Nadányi János emelte 1663-ban mintegy a történeti tudatba. Őt követően aztán a XVIII. században Pray György és Katona István, ill. Bél Mátyás gondoskodtak a folyamatosságról egészen a jelenig, annak ellenére, hogy a csatának nem tulajdonítanak egyöntetűen sorsdöntő jelentőséget a magyar történészek.

További következtetéseként fogalmazódik meg a feltevés, a magyarok inkább vesztes mint győztes csatáikra emlékeztek, ami úgy tűnik erős nyomot hagyott a történeti tudatban. Kérdés persze, célszerű-e 1100 év után nyomatékositani az akkori eseményeket? Bizonyos óvatossággal igen. A jelek szerint a bajorok ismét sorsdöntőnek bizonyult csatába indultak a magyarok ellen, akik viszont immár sajátjuknak tekintett területen vívták meg a küzdelmet, halálra nyilazva az akkori bajor vezetőréteg színe-javát, élükön Luitpold örgrófot. Ján Steinbühel cseh történész úgy vélekedik, hogy a bajorok vissza akarták hódítani a magyaroktól a 900-ban az Enns folyótól keletre eső területeket, s erre nézve Árpád fejedelmét éppen azon évben bekövetkezett halálát vélték kedvezőnek. A csata kimenetelére hatásait talán éppen abban mutatkozott meg, hogy a nyugati népek, jelesen a szomszédos bajorok elfogadták akkori értelemben az egymás mellett élés elvét. Magyar részről viszont bebizonyosodott, hogy a honfoglalók nem csupán megvetették lábukat a Kárpát-medencében, hanem itt véglegesen be is rendezkedtek, s új hazájukat meg is védelmezték.

A kiállítás október 28-ig tekinthető meg. L. még hozzá a szép és tartalmas, gazdagon illusztrált katalógust: Schicksalsjahr 907. Die Schlacht bei Pressenau und das frühmittelalterliche Niederösterreich. Katalog zur Ausstellung des Niederösterreichischen Landesarchivs. St. Pölten 2007, 222 old.

-de-

A lengyel nemzeti politika az Európai Unióban

Folytatás az 1. oldalról

végül is a brüsszeli tárgyalások második éjszakáján megszületett a kompromisszum: a lengyel fél lemondott az általa javasolt szavazatok súlyozási módszeréről, viszont ahhoz ragaszkodott, hogy 2014-ig a nizzai szerződésben megállapított, a Lengyelország számára igen kedvező szavazási mód maradjon hatályos, a Németország által javasolt kettős többség pedig csak három év átmenetet követően, 2017-ben lépjen hatályba. Akik valóban ismerték a lengyel politikát, nem hittek el az esetleges vétóval kapcsolatos találgatásokat.

A lengyel lakosság döntő többsége elégedett az ország EU csatlakozásával. A Rzecpospolita című napilap április végén közzé tett felmérése szerint 2004 óta 69%-ról 87%-ra nőtt az EU-t támogatók aránya. Új impulzust adott a csatlakozás a lengyel gazdaságnak, az ideai gazdasági növekedés várhatóan a 6%-ot is meg fogja haladni. Eddig közel kétmillió lengyel élt a az Unió belüli szabad munkavállalás lehetőségével. Mindennek fényében a társadalom negatívan értékelt-e volna, ha Lengyelország nem járul hozzá a brüsszeli csúcs sikeréhez. Ráadásul Lengyelország elkötelezett híve az EU bővítésének; stratégiai érdeke Ukrajna felvétele. Ha a csúcs most kudarcra ért volna véget, azáltal a következő bővítés időpontja jelentősen kitolódott volna. Szintén téves volt előre párhuzamot vonni a 2006 novemberi helsinki csúcson fogantatott lengyel vétó és az esetleges brüsszeli vétó között. Ismeretes, akkor Lengyelország megvétózta az EU Oroszországgal kötendő együttműködési megállapodását. A vétó oka akkor az Oroszország által a lengyel élelmiszer importra kivetett embargó volt, amelynek hátterében a lengyel fél szerint inkább politikai, mint élelmiszerbiztonsági okok állnak. (Moszkva évente 400 millió eurós kárt okoz így Lengyelországnak, amelyek az embargó feloldásáig nem hajlandó támogatni az együttműködési megállapodást.) Putyin egyébként Helsinkiben maga is elismerte, hogy jó minőségű a lengyel élelmiszer, az embargót mégsem oldotta föl.

A nyugati sajtó a Kaczynski fivéreket élesen bírálja ugyan, de Lengyelország rohamos fejlődését elismeri. Lengyelország előreláthatólag 2011-re képes lesz teljesíteni a maastrichti kritériumokat. Idén januárban minősítette föl a Fitch londoni hitelminősítő intézet a lengyel devizaadói besorolást "BBB plusz"-ról "A minusz"-ra, stabil kilátással. (Magyarország a gyengébb befektetői "BBB plusz"- szinten található a Fitch besorolása szerint).

Lengyelország a balti államokkal és Csehországgal kiváló kapcsolatokat könyvelhet el. 2006. december 8-án Vilnában közös energiapolitikáról állapodott meg a lengyel és a litván energetikai hivatal vezetője. A jelenlévő Jaroslav Kaczynski miniszterelnök hangsúlyozta, hogy mindkét fél számára óriási előrelépés a megállapodás. Mindkét ország függetlenebbé válik az orosz földgázszállítástól. A lengyelek befektetőként és rész tulajdonosként vállalták a két ország közötti közlekedési és a két atomreaktor építését.

Lengyelország minden jel szerint jó atlanti kapcsolataival, valamint a balti államok és Csehország szorosabb szövetségeseiként a régió vezető politikai erejévé vált. Maga Nicolas Sarkozy, akinek harmadik hivatalos útja június elején Varsóba vezetett, úgy fogalmazott, hogy Francia- és Lengyelország szoros együttműködése új lendületet adhat az EU-nak. A kérdés Magyarország számára az, hogy sikerül-e teljesen leépíteni a történelmi gyökérű lengyel-magyar kapcsolatokat és hagyni, hogy Lengyelország számára Budapest helyét Prága vagy Bukarest töltsse be. A Wprost című vezető konzervatív hetilap június végén *A szövetségesek elfordulása* címmel jelentetett meg kommentárt, a magyar miniszterelnök Lengyelországot értékelő megjegyzéseiről. A cikk szerzője egyenesen fogalmaz: „Gyurcsány Ferenc egyetlen mondatával áthúzta Lengyel- és Magyarország több száz éves történelmét.

KOVÁCS ORSOLYA ZSUZSANNA, jogász

56-OS DIÁKOK AZ INNSBRUCKI EGYETEMEN

1956 magyar menekültei között szokatlanul magas volt a középiskolások és az egyetemi hallgatók száma. A már Magyarországon egyetemi tanulmányokat folytató, majd pedig az Ausztriában létesített magyar középiskolák végzősei közül az 1958/1959-es évfolyamban 1.101-gyel tetőzött a létszám. Elosztásuk egyetemi városok szerint: Bécs 772, Graz 178, Innsbruck 131, Salzburg 20. Eltekintve Bécs főiskoláitól, az osztrák főváros Tudományegyetemén tanultak a legtöbben. Annak ellenére, hogy Innsbruckban magyar középiskola is működött, a magyar egyetemi hallgatók száma nem érte el a graziakét sem. További összehasonlítások helyett az alábbiakban az Innsbrucki Tudományegyetem adataira szorítkozunk, különösen, miután a rektor engedélyével ez év májusában sikerült betekintést nyerni az egyetemi levéltárban fellelhető adatokba is. Az anyag feldolgozásában az ottani egyetemen végzős **Miklós Anikó** volt segítségemre (Diplomamunkáját az Innsbrucki Magyar Reál gimnázium és integrációs szerepe címmel írta).

1958. december 31-i kimutatás szerint 128 magyar diák részesült ösztöndíjban az Innsbrucki Tudományegyetemen, közülük 79-nek volt Rockefeller, 49-nek ENSZ-ösztöndíja. Amíg a Rockefeller Alapítvány nem volt különösebb tekintettel a diákok korára, addig az ENSZ-ösztöndíjakat kezelő osztrák Belügyminisztérium ügyelt arra, hogy a diákok ne lépjenek át bizonyos korhatárt. Ennek megfelelően a Rockefeller-ösztöndíjasok között tízen voltak olyanok, akik 1930 előtt születtek, egyik diáklány történetesen 47 éves volt már. Az ENSZ-ösztöndíjasok mindegyike 1931 után született, tehát legfeljebb 27 évesek voltak, a legtöbbjük mindazonáltal még nem töltötte be a 25. életévét.

1956–1960 között összesen 210 magyar iratkozott be az egyetemre. Amennyiben hozzájuk számítjuk az 1963 júniusáig fennálló Innsbrucki Magyar Reál gimnázium 1960 után végzett diákjait, mintegy 240–250 egyetemi hallgatóval kell számolnunk a vizsgált időszak végéig (az utolsó 56-os diákok 1973-ban fejezték be egyetemi tanulmányaikat).

Az említett 210 diák közül 9-en (4,29%) tanultak teológiát, 96-an (45,71%) a bölcsészet valamelyik szakát választották, 39-cel (18,57%) nem volt egészen csekély a jogi kar hallgatóinak a száma, de egészen jelentékenynek mondható a 66 (31,43%) orvostanhallgató. Az 1956-1960 között vizsgált egyetemisták közül 33-an születtek 1931 előtt, ellenben 166-an (több mint 79%) 1931-1940 között, tízen pedig 1941-ben. A legidősebb diák 1891-ben született, és mint menekült magas kora ellenére élt a továbbtanulás lehetőségével. Ezzel összefüggésben említhető, hogy a magyar középiskola tanárai közül is egyidejűleg többen folytattak egyetemi tanulmányokat. Az egyetemisták születési helyük tekintetében egyöntetűen tükrözték a menekültek korábbi lakóhelyét: 84-en (40%) származott Budapestről, 64-en (30,48%) vidéki városokból, mindenekelőtt a Dunántúlról (egyedül Sopronból 7-en kerültek az innsbrucki egyetemre), míg a falusi településekről származók száma 62-t (29,52%-ot) tett ki.

Rendkívül öröndetes, hogy a beiratkozottakhoz viszonyítva 101-en fejezték be sikeresen tanulmányukat, ami 40-42%-nak felel meg, míg az ausztriai átlag a magyar végzősök tekintetében 23-25%-ot ért el.

A diplomások karunkéti megoszlása: bölcsészek (tanárjelöltekkel és gyógyszerészekkel együtt 28 (27,72%), jogászok (elsősorban közgazdászok) 27 (26,73%), orvosok 46 (45,55%). Az orvosok nem csupán létszámukkal, de helytállásukkal is nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy kivívták tanáraik elismerését.

Az adatok ismeretében természetesen felmerül a kérdés: minek köszönhetőek ezek az eredmények? A válasz egyrészt abban rejlik, hogy Innsbruck viszonylagos zártága és konzervatív légköre kedvezően befolyásolta a menekült magyar diákokat is abban, hogy figyelmüket tanulmányaikra összpontosítsák. Ehhez persze jó volna ismerni a grazi viszonyokat is. Mindamellett nem hanyagolható el Dr. Hanns Inama-Sternegg törődése sem, aki nem egy esetben – az ösztöndíjak folyósításán túlmenően – atyafiságosan emelte fel szavát a professzoroknál egy-egy bukdácsoló diák érdekében. Azokról is gondoskodott, akik az érettségi után nem tanultak tovább, ill. megszakították egyetemi tanulmányaikat. 1973 januári összeállítása szerint 32-en részesültek különböző szakkiképzésben és technikusként, orvosi asszisztensként, tanárként, nevelőként, hivatalnokként kezdtek munkába (egyikük később Bécsben ledoktorált a Közgazdasági Egyetemen). Mint a későbbi gyakorlatból megmutatkozott, az átmeneti nehézségek kiküszöbölése után a legtöbben megállták helyüket, s még azok is, akik nem tettek szert egyetemi diplomára, hasznos tagjai lettek az innsbrucki, tiroli társadalomnak. A viszonylagos zártágnak magyar szempontból megvolt az a pozitív kihatása is, hogy az innsbrucki magyarok – igaz, szép és családias otthonuknak is köszönhetően – számontartva egymást a jelenig szerves közösséget képeznek.

DEÁK

A Napló postája

Néhány észrevétel Stirling György cikkéhez

Gondolom, többen meghökkentek Stirling György szavain (További hozzászólás egy vitához, Bécsi Napló, 2007/3. sz.). Magam is több felháborodott reakciót kaptam, hogy miképp gondolkozhat az egykori emigráns: az ATV-s Bolgár György stílusában szinte már Rényi Péter tollára emlékezett.

Lassan az embert nem lepi meg, mikor otthon született, felnőtt és elő emberek furcsábbnál furcsább gondolatokat mondanak ki, ill. vetnek papírra. Elvégre a rendszerváltozásnak nevezett esemény előtt legalább két generáció esett át igen komoly agymosáson. Anál inkább megdöbbenőek Stirling György nézetei, aki emigránsként évtizedeket töltött a világ egyik legelismertebb demokráciájában, sőt az amerikai Szabad Magyar Újságírószövetség elnöke is volt. Több olyan mondata van, ami nem helytálló.

Például a szavazati jog minden országban állampolgári jog. Akinek magyar útlevele van, annak járna az urnához járulási jog. Azok, akik évtizedek óta jól működő demokráciák kenyerét eszik és aktívan követik Pannónia sorsát, azok talán még differenciáltabban is tudják megítélni a helyzetet, mint azok, akik szűkebb pátriájuk sógor-koma visszásságai miatt nem mernek ide vagy oda voksolni. Természetesen a berni, dublini, párizsi vagy velencei magyar bizonyára nem elsősorban a pilisvörösvári önkormányzati választásokon való részvételre vágyik. Egészen más külföldön francia vagy német állampolgárnak lenni: az illetékes nagykövetségek, ill. konzulátusok szinte udvarolnak a galloknak és germánoknak, hogy szavazzanak! Megbecsülik és elvárják véleményüket! Szűkebb második pátriában, az olasz-sváji 52 ezer lélekszámú Lugánóban az utolsó franciaországi választások alkalmával külön szavazóhelyiséget hoztak létre.

Magyarországon ismét igen komoly erkölcsi válság van. Ezt a közúti fegyelmetlenségtől kezdve a hivatalokig mindenütt lehet tapasztalni. Ha az ország első embere határtalanul és gátlástalanul hazudhat, akkor a kisember miért tartsa be a legegyszerűbb normákat? A tévé-ostrom háttere még mindig nem tiszta, maroknyi szélsőséges közé vegyült több maréknyi provokátor is. Hogy a rendőrség ezeket hajtotta bele a békés Fidesz-gyűlésről elvonulók tömegébe, immár többszörisen bizonyított tény.

VASS DÁNIEL (*Lugano, Svájc*)

SVÉD ÉRTÉKELÉS

A Bécsi Magyar Katolikus Egyházközség idén augusztus 25-én, szombaton 13 órai kezdettel a Szent István székesegyházban ünnepli országalapító királyunk emlékét. Főcelebráns lesz Orosch János Trnava/nagyszombati püspök.

15 órától a Szent István téren népdal, népzene és néptánc bemutató lesz.

MEGHÍVÓ AZ INNSBRUCKI TANULMÁNYI NAPOKRA

A KMÉM–Pax Romana **Körkérdések és jövőképek** címmel 2007. október 3–7. között huszonkilencedszer rendezi meg Őszi Találkozóját, a hagyományos Innsbrucki Tanulmányi Napokat (ITN).

A szállás és étkezés költségeit szokás szerint a Haus Marillac-kal mindenki maga rendezi. A beérkezett jelentkezések alapján a résztvevőket előre jelezzük a Haus Marillac ügyintézőjének.

A részvételi díj a KMÉM *Innsbrucki* bankszámlájára az euro térségéből *előre* történő átutalás esetén 35,- euró (diákoknak 5,- euró), a helyszínen készpénzben 40,- euró. A rendezők ebből a szervezéssel járó költségeiket (posta, nyomda, előadók költségei, gyermekek felügyelete, terembérek, esetleges támogatások) szeretnék legalább részben fedezni.

Felvilágosítás: HANÁK BEA, Richard-Wagner-Str. 3, A- 6020 Innsbruck, Tel./Fax: 0043-12-589938 – SZENTKERESZTY György, KMÉM–Pax Romana elnöke, Adolf-Pichler-Platz 2, A-6020 Innsbruck Tel./Fax: 0043-512-583044 – CZUPY ÉVA, eva@czupy.de

A találkozó helye: Haus Marillac, Sennstrasse 3, A-6020 Innsbruck, tel.: 0043-512-572313, fax: 0043-512-57231310

Haus.Marillac@Barmherzige-Schwestern.at, www.Haus-Marillac.at

A szombat esti fogadás helye: Magyar Diákotthon és Kulturcentrum, Richard-Wagner-Str. 3.

KITÜNTETÉS

Máthé Attila mérnök „Felső-Ausztria Tartomány Ezüst Érdemrendjé”-nek kitüntetésében részesült. Az érdemrendet a református egyházban a Magyar Lelkigondozó Szolgálat keretében Felső-Ausztriában végzett, a magyarok integrálódását szolgáló munkássága elismeréseként ünnepélyes keretek közt Dr. Josef Püh-ringer személyesen adta át.

Tudományos értekezlet a magyar szórványokról Bécsben

Magyar szórványok Közép-Európában - a felszívódás veszélye, a megmaradás esélyei címmel nagyszabású tudományos értekezletet rendezett június elsején a Bécsi Magyar Otthonban az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége.

Mint *Deák Ernő*, a Központi Szövetség elnöke megnyitójában nyomatékosította, a magyar kisebbségek helyzetét vizsgálva mindenütt az asszimiláció előrehaladott állapotának jelei figyelhetők meg, és ez különösen áll a szórványban élő kisebbségekre. Az ausztriai magyarok – beleértve Burgenlandot – kifejezetten szórványokat képeznek, ami mind szervezeti szempontból, mind pedig a fennmaradás tekintetében súlyos hátrányokkal jár. Ezek a megfontolások késztették a Központi Szövetséget arra, hogy tudományos értekezletet rendezzen a szórványok összehasonlító felmérése céljából.

Az értekezlet tárgya a szórványmagyarság helyzetének ismertetése, fennmaradásának mérlegelése volt, célja pedig a tények és adatok ismeretében azoknak a feladatoknak és módszereknek a felvetése, amelyeknek kidolgozásával lépéseket lehetne foganatosítani a szórványok nyelvre, kultúrája, identitása megőrzésének érdekében.

A konferencia első részében az anyaországi és a határokon túli – erdélyi, kárpátaljai, felvidéki, délvidéki, Mura-vidéki, burgenlandi, bécsi és svédországi – magyar előadók a térségükben végzett kutatásaik eredményeiről, tapasztalatairól számoltak be, a második részben pedig az elhangzottakat értékelték, és javaslatokat vitattak meg.

Bodó Barna kolozsvári egyetemi tanár előadásában a kisebbség, szórvány és diaszpóra közötti különbségeket világította meg. Rámutatott, hogy a szórvány „nemzetsemleges” fogalom, lehet például nagyvárosi szociális szórványokról is beszélni. Több tényező együttes fennállása szükséges a „szórvány” meghatározás érvényesítéséhez, így a 10 százalékos demográfiai küszöb megléte, a kisebbségi intézmények száma, jellege, az, hogy ezek mennyiben nyújtanak iskolai, egyházi és egyéb háttérrel, valamint, hogy az illető közösség kap-e külső támogatást, amely nélkül képtelen fennmaradni. A szórvány lét meghatározó jegyei közé sorolta a veszélyeztetettséget, a halmozottan hátrányos helyzetet, a társadalmi tér beszűkülését, az etnikai lét- és tartalomvesztést. Kiemelte, hogy a szórványlét dinamikus állapot, állandó benne a ki- és beáramlás, de mégis a kiáramlás dominál.

Politológiai szempontból, mint mondta, jellemzője a szórványnak a mindennapi döntéshelyzet elé állítottág és a dinamikus igazodási kényszer. A tömbben élő székelyföldi, szilágysági vagy zentai magyar számára például természetes dolog, hogy az első megszólalási nyelvé az anyanyelve, a magyar. Ezzel szemben Kolozsváron, ahol a hivatalos statisztika szerint a magyarság részaránya 20 százalék alá csökkent, otthonából kilépve váltania kell a többségi nyelvre, és döntenie kell, hogy vállalja-e ezt a pótlólagos terhet.

A szórványok mintegy védosávot alkotnak, az etnikai határon élők védik a tömböt. Az etnikai határ állandósága alapvető a szórványlét szempontjából, határ nélkül a kisebbségi közösség eltűnik, és minden nemzet védi a határát. Lényeges kérdés továbbá a kisebbség belső erőforrásainak megléte: mit érdemes vállalni, mi az, amiről le kell mondan.

Ilyés Zoltán budapesti kisebbségkutató előadásában a szórványproblema tudományközi értelmezésének lehetőségeit járta körül. Az asszimiláció probléma körét több szempontból igyekezett kibontani, és felvette a kérdést: vajon kell-e „diabolizálni” az asszimilációt, mint olyan jelenséget, amely veszélyezteti a közösséget, hiszen – mondta - sokunk mögött ilyen asszimilációs történetek állnak.

Gereben Ferenc, az Eötvös Lóránd és a Pázmány Péter Tudományegyetem oktatója mottóként idézte egy szlovákiai magyar tanítónő mondatát: „Valahová tartozni, egy kisebbség érdekeit képviselni – örök dilemma a harc és a belenyugvás között”. A professzor két Kárpát-medencei felmérésorozat ismertetett, melyekből kiderült, hogy a térség összlakossága általában is fogy (jelenleg kb. 30 millió), de ezen belül a magyarság létszáma különösképpen csökken, és a kisebbségi helyzetben lévő népcsoportok jobban fogytak, mint a többségek. Az elnemzetlenedés tekintetében (kötődésüket nem vállalják) Magyarország ugyanúgy vezet, mint az elvallástalanodás terén (az előbbivel szoros összefüggésben). A kisebbségi tudatnak három pillére van: a kultúra (anyanyelv, szokások, vallás, történelmi emlékezet, kultúra, irodalom), a pozitív érzelmek és a vállaltástudat (tenni akarás a megmaradásért). A 90-es évek fő tendenciája az érzelmi elem háttérbe szorulása, illetve az identitástudat és az anyanyelv előtérbe kerülése volt. Ténylegesen lehet „szétfejlődésről” beszélni, de nehéz a szétfejlődés origóját megtalálni (Trianon előtt sem voltak egyformák a történelmi Magyarországi különböző részei). A törésvonal elsősorban az anyaország és a kisebbségi területek, régiók között húzódik – emelte ki az előadó.

Az anyanyelv használatát tekintve a vizsgálatok szerint 50-60 százalékra tehető azoknak a kisebbségi

magyar gyerekeknek az aránya, akik tanulmányaikat végig magyar nyelven végezték. A magyar nyelvet dominánsan használók aránya kb. 20 százalék, a *többnyire* anyanyelvükön beszélők aránya 40-50 százalék. Érdekes megállapítás, hogy a határon túliak többsét olvasnak anyanyelvükön, mint a magyarországiak, és értékorientáltabbak az utóbiaknál. Ez a megállapítás főleg Erdélyre és Kárpátaljára vonatkozik, a legkevésbé pedig Szlovákiára, de még ott is jobb a helyzet e tekintetben, mint Magyarországon.

A szórványok esetében a nyelvvesztés, nyelvcseré, identitásválság főleg a városokban tapasztalható. Ennek ellenére a szórványban is nagy számban élnek olyanok, akik többletet tudnak felmutatni az anyaországban vagy tömbben élőkhez képest. A belenyugvás és a harc a szórványlét állandó velejárói, az utóbbi fokozott kulturális aktivitásban jelentkezik, mind mennyiségi, mind minőségi szinten. Az előadó szerint el fog következni (Nyugaton, a tengeren túl már itt is van), hogy a szórványnak nem az anyanyelv lesz a fő identifikáló tényezője.

A jelenleg Budapesten élő *Mészáros Domokos* dominkosrendi szerzetes *Majnek Antal* kárpátaljai püspök képviseletében szólalt fel a konferencián. Elmondta, hogy 9 évet dolgozott Kárpátalján, ott volt a hatalmas pusztítást végző tiszaí árvizeknél, működése alatt 9 katolikus óvoda alakult, ahol az étel mellett magyarságot és hitet is adtak a gyerekeknek. A 90-es évek második felében a magyar nyelvű líceumok szervezésében vett részt, Munkácsen, Beregszászon, Ungváron. Ebben nagy segítségükre volt az Apáczai Közalapítvány, az Illyés Alapítvány és a Kárpátalja Életéért ferences alapítvány. A magyar intézmények fenntartása – hangsúlyozta – külső támogatás nélkül lehetetlen (a tanárok például csak másfél évig kapnak állami fizetést). Alapvetően fontos az erkölcsi, vallási háttér. A magyarság Kárpátalján súlyos helyzetben van, kevés a gyerek, sorra szűnnek meg a magyar osztályok. Az égbekíáltó nyomorral szemben kevesek fényűző gazdagsága áll. Elmondta, hogy rendkívül fontos a külső segítség, és külön szolt a munkácsi líceum helyzetéről, melyet sorskérdésnek nevezett a kárpátaljai magyarság jövője szempontjából.

A pozsonyi *Mészárosné Lampl Zsuzsanna* a 2000. évi szlovákiai népszámlálás adatait idézte, melyek szerint tovább fogyott a felvidéki magyarság, és a szórványban gyorsabban, mint a tömbben. A nemzetfogyás legfőbb oka az asszimiláció, az identitás feladása. A felvidéki magyarság azon kétharmada körében, ahol a nemzeti értékrendnek valamilyen jelentősége van, három fő csoportot különböztetett meg: a szilárd nemzeti értékrenddel bírókét (35 százalék), a „megtagadóké”t, akik számára ez nem fontos (15 százalék), illetve a „visszakozóké”t, akik szerint magyarnak lenni hátrányos és veszélyes, ezért számukra nem a nemzeti identitás, hanem az állampolgárság a fontos (13 százalék). A szórványstratégiákról szólva három komplex stratégiát említett. A tömbben élők esetében ez a negatív viszonyulás pozitívvá átfordításában, míg a szórványban élőknel az identitás megfordításában áll. Az általános érvényű stratégiáknál (tömbben és szórványban egyformán fontos) az iskoláztatás nyelvét említette, továbbá azt, hogy a kisebbségi személy jól érezze magát, egészségi állapota megfelelő legyen, gazdasági és szociális biztonságban élhessen, az adott közösség lakóhelyi és kulturális együvé tartozása megerősödjön. Végül a speciális, „szükségletorientált” stratégiák közé sorolta az egészségügyi propagandát, az iskolanépszerűsítő programokat, az agroturizmust, az úgynevezett „magyarságpresztíz” programokat.

Zsoldos Ferenc zentai történész, jogász, politológus a vajdasági, szerbiai magyarság fogyásáról tartott grafikonokkal szemléltetett előadást. Elmondta, hogy a tömbmagyarság (mely nagyjából a Tisza mentén él) területileg is összeszorult, jelenleg 7-8 tömb magyar önkormányzat van, de ezekben is csak 53 százalék a magyarság részaránya. A délvidéki magyarság 42 százaléka már szórványnak tekinthető, ezen belül is sokan a „szigetmagyarsághoz” tartoznak. A szórványosodás okai között első helyen említette a szerb betelepítéseket (1945 után 200 ezer, a 90-es években 250 ezer, utóbbiak a délszláv polgárháborúk menekülteit), a további okok között szolt a területileg diszkriminatív beruházásokról, a természetes népességfogyásról, a vegyes házasságokról, a magyar intézmények (média, oktatás) leépítéséről, a magyar alapfokú oktatás elorsvasztásáról, az egyházi élet megszűnéséről. Az anyaország kisebbségi stratégiájának hibáitál róttá fel, hogy a tömböket jobban támogatja, mint a szórványt, holott ennek fordítva kellene lennie. Megoldásként javasolta a pozitív diszkriminációt, a szubszidiaritás (ügyközei döntéshozatal) kiterjesztését, intézményi központok és körükük szerveződő hálózatok létrehozatalát, oktatási központok, kollégiumok létesítését, iskolabuszok alkalmazását, távoktatás bevezetését, a kisebbségi oktatásra vonatkozó, osztályonkénti 15 fős minimális küszöb eltörlését, többfunkciós és korszerű művelődési központok kiépítését, áállamilag fizetett településfejlesztési biztosok hálózatának létrehozását, a falusi turizmus fejlesztését.

Az eszéki *Andócsi János* arról beszélt, hogy a Kárpát-medencében a horvátországi magyarok tekinthetők a leginkább fogyatkozó nemzetrésznek, 1990 óta a fogyás köztük 25 százalékos volt. Bár ez a nemzet-rész alapfoktól a felsőfokig saját iskolarendszerrel rendelkezik (Sólyom László államfő május eleji hivatalos látogatása során jelentették be, hogy magyar kollégium fog épülni az eszéki Magyar Oktatási és Művelődési Központ mellett, ahol a magyar ajkú diákok általános és középfokú tanulmányokat folytatnak), de sok magyar szülő inkább horvát iskolába íratja gyermekét, mondván, hogy az így jobban fog boldogulni. Vannak magyar nyelvű lapok, médiumok, de a horvát televízió ritkán foglalkozik a magyarokkal. A horvát parlamentben (szábor) a magyaroknak 1 képviselői helyet biztosítanak. A kisebbségi törvény európai szintű, de megvalósítása kívánnivalókat hagy maga után.

Papp Richárd budapesti kisebbségkutató egy esettanulmányt ismertetett, mely egy színmagyar szerem-ségi faluban, a 130 fős Dobradóban 5 éven át készült. Az egyik legfontosabb következtetése az volt, hogy vallás és identitás elválaszthatatlan egymástól.

A lendvai *Göncz László* a Mura-vidéki magyarság nemzettudatában tapasztalható szórványosodási jeleket elemezte. Ez a folyamat már a vasfüggöny leereszkedése után megkezdődött, de a rendszerváltozás után felgyorsult. A hermetikus elzártság, a gazdasági nehézségek is hozzájárultak a nemzettudat torzulásához, a jugoszláv, majd szlovén érték tudat átvételéhez. A régió két kisvárosa közül Alsólendván 95-ről 50 százalé alá csökkent a magyarság részaránya, Muraszombatból pedig gyakorlatilag eltűntek a magyarok. Az 50 évnél fiatalabb magyar populáció több mint fele vegyes házasságokban él (az ezekből született gyerekek 70-80 százaléka a többséghez asszimilálódik), a két-nyelvű oktatás bevezetése, mint fogalmazott, súlyos csapás volt, a magyar nyelv és kultúra kiszorulásához vezetett. A magyar nyelvet a Mura-vidéki magyaroknak csak 20-25 százaléká beszélni elfogadható szinten. Az itteni magyarság fogyása 1981-1991 között 18,5, 1991-2002 között pedig 21,5 százalékos volt. Jelen-tős részük ma már nem a történelmi Magyarország területén él, hanem más szlovéniai körzetekben, például Ljubljánban. Rendkívül fontos, pozitív jelenségként említette viszont a magyar értelmiség számának növekedését. Bár ez nem annyira ismert, de még mindig előfordulnak drasztikus magyarellenes megnyilvánulások, a nemzetállami sztereotípa tovább él szlovéniában.

Az ausztriai magyarsággal három előadó is foglalkozott. A bécsi *Rumpler Diána*, akinek anyanyelve magyar, s bár soha nem járt magyar iskolába, identitását, anyanyelvét megőrizte, kutatásaiból ismertetett érdekes adatokat. Elmondta, hogy mióta Magyarország is EU-tag lett, az ausztriai magyarok létszáma bár továbbra is erősen emelkedik, az újonnan érkezettek nem kérévnyezik az osztrák állampolgárságot. *Cserján Károly* a bécsi magyar egyházsociológiai intézet munkatársa a tudatos kettős kötődést elemezte, amely az ausztriai magyarok jelentős részére jellemző. Elmondta, hogy a burgenlandi tartományi kormány támogatása az EU-csatlakozás óta jó irányban fejlődött, de a magyarok támogatása még mindig nincs azon a szinten, mint a szlovénoké vagy a horvátoké. A burgenlandi származású, Bécsben élő, magyarul kitűnően beszélő

Kínai táj párában

Baumgartner Gerhard a burgenlandi magyarok szórványosodásáról beszélt. Bevezetőben elmondta, hogy Trianon után, 1921-ben 25 ezer magyar élt a területen, ma ennek talán egyötöde vallja magát magyarnak. A 20-as években még évente 3 ezer magyar gyermek jelentkezett az elemi iskolákba. A nagy változás a 60-as években következett be, a régi „magyar rendszer” ekkor bomlott fel végérvényesen. A 70-es években megszűnt a magyar nyelv átadása a gyermekeknek. 1968-ban alakult meg a Burgenlandi Magyar Kulturális Egyesület. Papok, lelkeszek (Galambos Ireneusz, Gyenge Imre) felismerték, hogy valamit tenni kell, de a negatív tendenciákat már nem tudták megfordítani. A burgenlandi egykori magyar családokból származó gyerekek ma nem jelentkeznek a kisebbségi iskolákba, és az előadó szerint ki lehet mondani, hogy Burgenlandban lényegében megszűnt az „őshonos” magyarság. A sajátos burgenlandi magyar nyelv, mely sok német kölcsönszóval élt, eltűnt, az elmúlt években más országokból ide költöző magyarok már nem a helyi nyelvváltozatot, hanem a magyar köznyelvet beszélik.

Az utolsó előadó, a svédországi *Szabó Máttyás* a nyugati szórványmagyarságról beszélt Svédország példáján. Elmondta, hogy a „nagyon toleráns” Svédország lakosságának több mint 10 százaléka bevándorló, a magyarok száma 25-35 ezer. Soha nem voltak elnyomva, szabadon fejleszthették kultúrájukat, magyar állampolgárságukat megtarthatták, és ha akarták, igen hamar megszerezhették mellé a svéd állampolgárságot is. A svédországi magyarok szórványokba élnek, 34 egyesületük van, egyéb intézményekkel is rendelkeznek. Az egyesületi életet szinte kizárólag Erdélyből bevándorolt magyarok irányítják. Problémát jelent az anyaországhoz fűződő viszony, a svédországi magyarok úgy érzik, hogy az anyaország kevésbé törődik velük, mint Kárpát-medencei honfitársaikkal. Nagy szükségük lenne karizmatikus vezetőkre. A másik fő probléma az „örségváltás”, a generációváltás megoldatlansága. Évente mintegy 1200 programjuk van, amelyekre gyerekek, fiatalok is eljárnak, de ők már szinte egyetlen szót se tudnak magyarul.

KOVÁCS PÉTER

ÁRPÁD FEJEDELEMRE EMLÉKEZVE (907–2007)

„Észre tekintélyes, tanácsban és vitézségben nevezetes, s egészen fejedelemségre termett férfiú vala” Álmos fia, Árpád – ahogy Konsztantinosz görög császár jellemezte. Rátermettsége miatt a hét vezér: Álmos, Előd, Ond, Kond, Tas, Huba és Töhötöm pajzsra emelvén fejedelmükké választotta, majd vérszerződés-sel pecsételte meg, hogy amíg Árpád és ivadéka élnek, mindig az ő nemzetiségéből lesz a magyarság vezetője.

Árpád fejedelem nevéhez fűződik „régí dicsőségünk”, az ő vezetésével jöttek be 895-ben a magyar törzsek a Vereckei-hágón át a Kárpát-medencébe, irányításával léptek arra a földre, melyről az ősök – László Gyula kettős honfoglalás elmélete szerint a széke-lyek, Csaba királyfi utódai – annyi szépet, annyi csodát regéltek. A honfoglalás eseményét Feszty Árpád örökítette meg lenyűgöző körképében, mely Ópusztaszeren látható. Anonymus a honfoglalást, mint Attila jogos örökségének visszavételét írja le. Árpád pompás ajándékokkal indította útnak követeit – ismeretes a fehér ló mondája – s ennek fejében a Duna vízéből, az Alföld füvéből és földjéből kért, azaz a pusztai népek ősi szokása szerint megvásárolta az országot. Mivel Salán nem adta át birodalmát, csatát vívtak vele. Árpád győzelmet Vörösmarty Mihály a Zalán futásában örökítette meg.

A honfoglaló magyarokat Bölcs Leó császár így jellemezte: „Férfiakban bővelkedő és szabad ez a nemzet, nem sokat törődik az élvezettel és kényelemmel, csak arra törekszik, hogy vitézül viselkedjék ellenségeivel szemben. A fáradságot és munkát hatalmasan

tűrik, forráságot és fagyot egyaránt elviselnek, és minden nélkülözésnek alávetik magukat. Fegyvereik a kard s a dárda, nyíl és vért. A legtöbb közülük a csatában kettős fegyvert használ. Nagy gondot és munkát fordítanak a lóhátról való nyilazásra.”

Az addig nomád, szilaj, zabolatlan nép – részben legyőzvé, részben beolvastván az itt élő szlávokat, avarokat és egyéb kisebb népeket – hazára lett, s végleg letelepedett. A törzsek elhelyezkedésére a települések nevei alapján lehet következtetni.

„Az Úr megtestesülésének 907. esztendejében Árpád vezér elköltözött ebből a világból. Tisztességgel temették őt el egy kis folyónak forrása felett, amely kömederben folyik alá Attila király városába. Egyszermind a magyarok megtérése után a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére egyház épült, amelyet Fejérnek hívnak” – írja Anonymus. Ezek a sorok évszázadok óta izgalomban tartják a magyar kutatást, úgy szólnak nincsen év, hogy valaki „holtbiztosan” meg ne találná Árpád sírját, hol Óbudán, hol másutt.

Árpád leszármazottaiból került ki az első magyar uralkodóház, az Árpád-ház, melynek első tagjai (Árpád, Fajsz, Taksony, Géza) fejedelmi címet viseltek, majd őket 23 király követte a trónon Szent Istvántól III. Andrásig. Uralmuk alatt épült ki Magyarországon a hűbéri rendszer, a közigazgatás és a szervezett hadsereg. Általános vallássá vált a kereszténység. Elterjedt, és magas szinten virágzott az európai kultúra. Az Árpád-ház tagjai közül Istvánt, Lászlót, Imrét, Erzsébetet és Kingát szent-té, Margitot boldoggá avatták.

RADICS ÉVA

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: Fetes Kata

(EU)

Ciprus és Málta 2008-ban bevezetheti az Eurót

Az EU-tagállamok pénzügyminiszterei a nyári szünet előtt Brüsszelben megtartott utolsó ülésükön megadták hozzájárulásukat: Ciprus és Málta 2008 január 1-től bevezetheti az eurót.

Az euróövezet így már 15 országra terjed ki.

José Sócrates portugál miniszterelnök Viana do Castelo-ban 27 európai diplomata előtt tartott beszédében felvázolta azokat a célokat és teendőket, melyek az idő alatt realizálandók, míg Portugália áll az Európai Unió élén.

- Ezek közé tartozik azon lehetőségek keresése, melyek lehetővé teszik az Afrikával és Brazíliával való kulturális és gazdasági kapcsolatok bővítését.
- Megvizsgálni azon lehetőségeket, melyek lehetővé teszik 2 helyett 3 EU-Parlament reprezentáns részvételét az államközi Konferencián (IGC).
- Megoldani azokat a problémákat, melyek Lengyelországgal kapcsolatos félreértésekhez vezettek.
- Az új európai szerződés októberben szavazatra bocsátása és elfogadtatása.

Tageblatt

(Luxemburg)

Az európai statisztikai hivatalok elnöki konferenciája Budapesten

Szeptember 20–21-én rendezik meg Budapesten az európai országok statisztikai hivatalainak soron következő elnöki konferenciáját. Directeurs Généraux des Instituts Nationaux de Statistique – DGINS-n a globalizációval összefüggő statisztikai probléma lehetőségeket teszik mérlegre.

A tanácskozást szervező Európai Unió Statisztikai Hivatal főigazgatóján Hervé Carré úron és az Eurostat több magasrangú tisztviselőjén kívül részt vesz több más nemzetközi szervezet vezető munkatársa is.

A DGINS konferencia 2000-ben elfogadott elvei között szerepel a statisztikával szembeni felhasználói igények felismerése és megvitatása.

Az 1953-ban Luxemburgban megtartott első konferenciát követően a DGINS minden évben más tagországban tartja ülését, melyek célja egyrészt információk szerzése, másrészt a statisztikai programhoz kapcsolódó kérdések megvitatása.

Az idén először kerül sor Magyarországon a tanácskozásokra.

BILANZ

Das Schweizer Wirtschaftsmagazin

(Svájc)

Az európaiak minimumbére nem rendezett

Az EUROSTAT legutóbbi jelentése az unión belüli minimálbérek jelentős különbségét mutatja ki. Míg 2007 januárjában egy bolgár alkalmazott 92,- eurót kapott havibéreként, addig annak egy luxemburgi megfelelője 1.570,- euróra számíthatott.

Ez azt jelenti, hogy a luxemburgi 17-szer annyi euróval tért haza mint bulgáriai kollégája. A létfenntartáshoz szükséges pénzmenyiség ezen országokban csak 1:7 arányú.

Kristálytisztán látható milyen komoly problémákat okozhat, ha a minimálbéreket az Európai Unióban hamarosan nem rendezik. Nem véletlen, hogy a régi uniós tagországok bérszínvonal a magasabb, éppen ezért nem határolódhatnak el a kiegyenlítés folyamatától, melynek uniós tagságuk éveit folyamán már ők is részesei voltak.

THE AGE

(Ausztrália)

Egy a több millióból

Az ember csak egy az élőlények milliói közül, mégis ez az egyetlen faj, mely a Földre érkező napenergia 1/4-ét saját céljaira használja, túlnyomó részt a többi élőlényre való tekintet nélkül. Sőt, legtöbbször más élőlények kárára.

Az ember uralkodása a földtekén befolyásolja más fajok fejlődését is. Tudósok több évtizedes munkája alapján kimutatható, hogy az ember pusztája jelenléte a napenergia 10 %-át elhasználja. Az emberi találmányok hasznosítása jelentős nyomokat hagy a természet rendszerében. Különös figyelemmel kell lenni a bioenergia források kihasználására és az újra nem termelődő energiahordozók óriási tömegű felhasználására. Ez utóbbi egyértelműen negatív jelenségekkel jár, mely a Föld valamennyi élőlényének életére és fejlődésére, jelenleg még fel nem mérhető hatással van.

E témakörből mutatja be osztrák és német tudósok tanulmányait az ausztráliai Tudományos Akadémia és a melbourni Mezőgazdasági Egyetem.

(Portugália)

Újra választották a világ hét csodáját

Az interneten és mobiltelefonon 170 országban leadott mintegy 100 millió szavazat alapján választották ki a világ 21 műemléke közül a hét világcsodát.

A liszaboni Luz stadionban tartott ünnepségen jelentették be azt a hét világcsodát, mely a legtöbb szavazatot kapta. A szavazás eredményeként a braziliai Krisztus szobor, az indiai Taj Mahal, a jordániai város Petra, Kínai Nagy Fal, Mexikói Chichen Itza piramis, a perui Machu Picchu és a római Colosseum lett a modern világ hét új csodája.

A Luz stadioni ünnepségen mely Portugália EU elnökségének nyitánya volt, köszöntőt mondott Jorsé Sócrates portugál kormányfő. A vendégek között ott volt Rania jordániai királyné, Jennifer Lopez színésznő és Neil Armstrong volt amerikai űrhajós is.

A világörökség listáját vezető UNESCO egyelőre elhatárolódott a kezdeményezéstől és nem tekinti számára mérvadónak a választás eredményét.

the guardian

(Anglia)

Egyetlen gén okozhatja a gyermekkori asztmát

Tudósok rátaláltak arra a génre, mely felelős lehet a gyermekkori asztma kialakulásában.

Ha a meghibásodás időben felderítésre kerül, akkor van lehetőség a gyógyulásra.

Nagybritanniában körülbelül egy millió gyermek részben asztmakezelésben. Hozzávetőlegesen 1500 ember hal meg évente asztmatikus roham következtében. A kisgyerekek és csecsemők esetében nem egyszerű elhatárolni az asztmát a bronchitistól.

2.000 gyereken végzett genetikus kutatás eredményeként tudósok egy DNS-kötődést észleltek, mely az asztma kialakulásához feltűnő affinitást mutat. Ez a DNS-kötődés új gén kialakulásához vezet, melynek neve: ORMLD3.

Ez a gén jelen volt minden vizsgált asztmabeteg gyerek képeiben.

A korai vérvizsgálat lehetőséget nyújt a gyógykezelés kezdeti állapotban történő elindításához és valószínűsíti a teljes gyógyulást.

(Franciaország)

Francia Gazdasági Év kezdődött július 14-től Magyarországon

A francia nemzeti ünneppel július 14-el vette kezdetét Magyarországon a FraGÉMa.

E mozaikszó a Francia Gazdasági Év Magyarországon betűiből tevődik össze és azt a rendezvénysorozatot takarja, melyet a Francia Intézet és a Francia Nagykövetség Kereskedelmi Kirendeltsége szervezett.

A programsorozat keretében 2007 júliusától 2008 júliusáig részben kereskedelmi, részben a nagyközönségnek szánt eseményekre kerül sor.

Az idei fesztivállal nemcsak a 1789. július 14-i forradalmi napot, hanem a Francia Intézet fennállásának 60. évfordulóját is ünneplik.

A Franciaországból érkező 31 vállalat közül 18 állítja ki termékeit a többiek a kereskedelmi találkozókon vesznek részt.

Az eseménysorozatban résztvesz az a nyolc francia cég is mely már hosszabb ideje Magyarországon működik.

A francia konyha rejteteleibe 8 erre kijelölt étterem vezeti be látogatóit.

A FraGÉMa válaszrendezvény a 2005-2006-os franciaországi Magyar Gazdasági Évre, valamint a 2001-ben rendezett Magyar Kulturális Évadra.

EL PAIS

(Spanyolország)

Spanyolok nyerték meg a pályázatot

A budapesti "Szikra" nyomda helyére új funkciókat ellátó épülettömb épül.

Irodák, üzletek, éttermek és lakások között új konferenciaközpont is megépítésre kerül.

Elsősorban a környék lakosságának igényeit kielégítő egységek megépítése a cél.

A Budapest városa által kiírt pályázaton Bálint Imre Ybl-díjas tervező alkotása nyerte el az első díjat, melynek kivitelezői spanyol építetők.

2011-12-re várható az építkezés befejezése, mely Budapest térképének újra rajzolását is magával vonhatja, hiszen az egykori nyomda területén új utca megnyitására is sor kerül.

KÁNIKULA

Hiába szerelem fel a vitorlámat, meg se rebben. Nincs szél, a tengeren egy fuvallat sem borzolja a vizet. "Olaj" - mondtuk valamikor a Balatonon, utalva a régi tengerészek gyakorlatára, akik a viharos hullámverést azzal igyekeztek csendesíteni, hogy olajat öntöttek a vízre. Ültünk a "lavorban", várva a délutáni megmentő "parti szelet". Bizony jó lenne ilyenkor a vízen lenni, hiszen a parton a higany 90 Fahrenheit fok fölé kúszik. Kánikula, amit Budapesten is tapasztalhatunk az idén (30 Celsius fok fölött). Mit lehet tenni ilyenkor? Bezárkózni a lég-hűtött szobába, vagy elmenni a Déli-sarkvidékre?

De persze ott sem minden fenékgig tejfel. Ami azelőtt fenékgig jég volt, nemsokára csak úszó jégtáblákból áll majd. Így van ez északon is. A jegesmackó, ha ilyen jégtáblára téved, igen csak igyekezhet, amíg visszaúszhat a mama medvéhez. A National Geographic magazin 2007. júniusi száma, James Balog fényképeivel, ijesztő képet fest a föld jövőjéről. A Nagy Olvadás "Big Thaw" című cikk szerint: "Az nem volt meglepetés, hogy az egyre fokozódó melegedés következtében elolvadnak a föld gleccserjei és a sarkvidékek jége, de senki sem képzelte volna, hogy ez ilyen gyorsan fog végbemenni". Grönland jégtakarója egyre vékonyabb. Az ottani olvadás ennek az évszázadnak a végére megemelheti a tengerszintet három lábbal (92 cm), ha a "üvegház" hatás nem csökken – írja a NG.

Erre a fenyegető veszélyre hívja fel a figyelmet Al Gore, volt amerikai alelnök "An inconvenient truth - the crisis of global warming" (Kellemetlen igazság) c. könyvében. (Viking press 2007) "Sokan azt hiszik, hogy a Föld olyan hatalmas, hogy nem tudjuk a működését befolyásolni, azonban az atmoszféra olyan vékony réteg, ami könnyen megrontható" – írja.

Bár vannak, akik vitatják Gore tételeit, nehéz velük vitába szállni. A széndioxid (CO₂) nem távozik a légterből, hanem mintegy szigetelő réteggént átfedi azt. Pedig a világ szaporodó népessége egyre több széndioxidot termel, ugyanakkor a növényzet természetes ellensúlyozó képessége csökken az őserdők (pl. az Amazonas vidék) kiirtása következtében. Az elmúlt 48 év alatt a levegő széndioxid tartalma húsz százalékkal nőtt. (US 30 %, EU 28 %) A gyönyörű, fehér sapkájáról híres Kilimandzsáró tíz év múlva kopasz lesz, a Montana-i Glacier Nemzeti Parkban 15 év múlva nem lesz jég. Ugyanez a sors vár Svájc, Patagonia és a világ többi gleccsereire is.

Ezzel még nincs vége a várható katasztrófák sorozatának. A tenger szintjének emelkedése következtében víz alá kerülnek a partvárosok; nagyrézket, például New York alacsonyan fekvő egynegyedét, és Miamit, Amsterdamot, Calkuttát teljesen elárasztja a tenger. Eltűnik a szibériai permafrost, a föld egy részét szárazság, más részét árvizek, tüzek, hurrikánok fenyegetik. A meleg tengerek elalásodnak és így tovább.

Lehet mindezt tagadni, vagy belenyugodva azt hirdetni, hogy ez csak a természetes klímaváltozás következménye, amit nem tudunk befolyásolni. Erről mondta Mark Twain, hogy "Nem azzal van baj, amit nem tudunk, hanem azzal, amiről meg vagyunk győződve, de még sincs ügy". Ma már úgy szólván a világ összes tudósa azt bizonygatja, hogy igenis, mi magunk vagyunk "az ellenség" amely a katasztrófát okozza. Mindenekelőtt a nyakló nélküli levegőszennyezés előidézésével. Ennek egynegyed részéért az Egyesült Államok a felelős.

Visszatérve a Déli-sarkvidékhez: a Csendes Óceán déli része ugyanolyan szerepet tölt be, mint az amazonasi őserdő övezet. Ez az úgy nevezett "karbon-süllyesztő" a világ széndioxidjának 15 száza-

lékát köti le. De ez ma már oly mértékben telített, hogy többet már nem képes felvenni. A többlet az atmoszférát szennyezi. A Science Journal szerint a tudósok ezt a jelenséget csak fél évszázad múlva várták. Azonban már bekövetkezett.

Ha mindez igaz, miért nem tesz az emberiség valamit a folyamat ellen, annak megakadályozása, vagy visszafordítása érdekében? Itt ütközünk a mindenütt jelenlévő "piszkos politika" ügyködéseibe. Thomas L. Friedman, a New York Times magyar származású tudósítója írja, (2007. március 27.) hogy az amerikai kormányzat az „kőolaj-lobby” kiszolgálójaként, nem képes hatásosan fellépni a "globális felmelegedés" megakadályozása érdekében. Az egyetlen politikus, aki a kérdést komolyan veszi és tesz is valamit, Arnold Schwarzenegger, Kalifornia kormányzója. "Tisztítsuk meg a levegőt, a vizeinket. Harcoljunk a globális felmelegedés ellen, mert tudjuk, hogy az mekkora veszélyt jelent számunkra. Ez már nem kérdéses többé" – mondta a kormányzó. Sajnos az ugyancsak republikánus amerikai elnök mindezt nemcsak figyelmen kívül hagyja, de tagadja az intézkedések szükségességét.

"Szörnyű katasztrófa fenyegeti a világot. Ami küszöbön áll, az emberi kultúra öngyilkossága. De fizikailag is gyász, halál, s alig elképzelhető rettenet (vár) mindnyájunkra" - írta Babits Mihály 1934-ben, a pusztító világháború előszelét érezve. Ilyen, hasonló katasztrófa veszélyét idézi fel írásában a 98 éves Mosonyi Emil professzor, aki Svájból pánikkeltó tanulmányt küldött a magyar Mérnök Újságnak (2007. március). A már említett természeti veszélyek mellett felhívja a figyelmet a folyók vízkészletének felhasználásával kapcsolatos feszültségekre, és a mélyen fekvő területek elöntésével járó népvándorlás okozta problémákra. Azt javasolja, hogy azonnal meg kell kezdeni a káros légszennyezés korlátozását, megindítani a tudományos vizsgálatokat a védekezésre, és kidolgozni a műszaki terveket.

"Hazánk sajátos helyzetének következményeként a Kárpát-medence teknőjében előfordul majd, hogy a Körösök időnként csaknem kiapadnak, a Tisza a kisvizek, sőt még a középvizek időszakában sem tudja majd a Körösök vidékét táplálni.

A Duna kisvizei és kisebb középvizei idején, egyáltalán nem lesz hajózható, a Bósi csatorna torkolatától egészen a magyar-szerb határ alatti vízlépcső teréig" – írja a legtekintélyesebb magyar vízügyi szakember.

Ebben a tanulmányban, amit a tudós mérnök "üzenetének" is nevezhetnénk, nem foglalkozik a vízgazdálkodás részletes vizsgálatával, hanem csak azokkal a nagy vízépitési művekkel, amelyeknek a létesítését feltétlenül szükségesnek tartja, a klímaváltozás miatt várható árvíz-katasztrófák elkerülése, a vízellátás és a biztonságos hajózás, továbbá a vízi energia hasznosítása érdekében. Szükségesnek tartja, többek között, a Duna-Tisza csatorna megépítését, a Duna-szakasz hajózhatósága érdekében vízlépcsők létesítését, valamint a környező országokkal való együttműködést a közös vízgazdálkodás érdekében.

"Tudom, hogy ez az írásom sokaknak - számos politikusnak, a média egyes képviselőinek, elfoglalt környezetvédőknek és sok honfitársamnak - nem fog tetszeni..., de később - amit már csatags korom miatt nem fogok megélni - a valóság mellett fog tanúságot tenni." – írta Mosonyi professzor. Szomorú lenne, ha az utókor csak saját keserű tapasztalata alapján bizonyosodna meg a tudósok által előre látott globális katasztrófa valódiságáról, aminek megakadályozása érdekében alig történnek hathatós lépések.

P. L.

MEGTAGADOTT KITÜNTETÉS

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök 2007. június 8-án a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztje polgári tagozata kitüntetés adományozására tett előterjesztést Horn Gyula volt miniszterelnök 75. születésnapjára. A kitüntetést Sólyom László államelnök alkotmányjogi akadályokra hivatkozva megtagadta. Amíg a miniszterelnök Horn nyolcavas-kilencvenes évekbeli érdemeit emelte ki, az államelnök egész életútját értékelte, és arra a következtetésre jutott: „Az 1956-os forradalom és szabadságharc célkitűzései – Magyarország függetlensége, a többpárti demokrácia, a jogállamiság és a szabadságjogok – mai Alkotmányunk alapértékei is. Az 1956-os forradalom tagadása a Magyar Köztársaság alkotmányos értékrendjének tagadása. A forradalmat eltipró Kádár-rendszer és a Magyar Köztársaság alkotmányos értékrendje viszont egymással össze nem egyeztethető.”

Sólyom László levelében a továbbiakban kifejtette: Az Alkotmánybíróság az Alkotmány értékrendjével ellentétes tevékenységnek értékelte a karhatalmi alakulatban való szolgálatot 1956-1957-ben (60/1994. (XII. 24.) AB határozat, ABH 1994. 355-

356.). Az egyes fontos tisztségeket betöltő személyek ellenőrzéséről és a Történelmi Hivatalról szóló 1994. évi XXII. törvény (Átvilágítási törvény) alapján létrehozott II. számú Bizottság 1997. augusztus 26. napján kelt határozatában megállapította, hogy Horn Gyula 1956-1957-ben karhatalmi alakulatban teljesített szolgálatot. A Bizottság ezért felszólította Horn Gyulát, hogy a határozat közlésétől számított 30 napon belül országgyűlési képviselői, valamint miniszterelnöki tisztségéről mondjon le. Mivel a miniszterelnök e felszólításnak nem tett eleget, a Bizottság a döntését nyilvánosságra hozta (Magyar Közlöny 1997. évi 93. száma). A Bizottság ugyanezen indokok alapján az 1999. január 20-án kelt határozatában ismételt megállapította Horn Gyula országgyűlési képviselő érintettségét (Magyar Közlöny 1999. évi 25. száma).

Horn Gyula a forradalom 50. évfordulója alkalmából azt nyilatkozta a Die Welt című napilapnak, hogy a felkeléssel együtt sok bűnöző került szabadságra, akik veszélyeztették a biztonságot. A pufajkás osztagban ő a törvényes rendet védte.

Csáky Pál a felvidéki Magyar Koalíció Pártjának új elnöke

Közel négy hónap telt el a szlovákiai Magyar Koalíció Pártjának (MKP) Komáromban tartott tisztújító közgyűlése óta. Lapunk idei 2. számában beszámoltunk az előkészületekről és a pártnban folyó vitákról. Ezek eredményét és a közgyűlés legfontosabb döntéseit azonban most tárjuk olvasóink elé, amikor már nagyrészt lenyugodtak a kedélyek és látható a párt irányultsága az új vezetés alatt.

A közgyűlés programján szerepelt a párt elnökének megválasztása. Az addigi elnöknek, Bugár Bélának, aki nyolc éven át töltötte be ezt a tisztséget, ezúttal akadt kihívója, Csáky Pál személyében, aki alelnök volt szintén nyolc éven keresztül. A küldöttek végül 14 szavazat különbséggel Csáky Pált választották meg a párt új elnökévé.

Megválasztották a párt új vezető testületeit is. A párt elnökségébe mintegy negyven százalékban új személyek kerültek. Az új elnök javaslatára kialakították az egyes szakterületekkel foglalkozó testületeket. Ezeknek az élén egy-egy alelnök áll. Alapszabálmódosítással újra szabályozták a helyi szervezetek, valamint a járási és kerületi pártszervek hatásköreit. Mindezen intézkedések alapul szolgálnak ahhoz, hogy a párt sokat bíralt strukturális hibáit és hiányosságait minél előbb korrigálni lehessen.

Az MKP új elnöke, Csáky Pál, 1956-ban született az Ipolyság melletti Kóváron. Egyszerű paraszti családból származom – mondja magáról –, apai nagyanyám azonban arról mesélt, hogy a Csáky család elszegényedett felvidéki ágához tartoztunk. Eddig nem volt időm, hogy ennek utána járjak, de érdekel a dolog.

A gimnázium elvégzése után a csehországi Pardubice, elismert színvonalú egyetemén folytatta tanulmányait és 1980-ban vegyészmérnöki oklevelet szerzett. Itt ismerkedett meg későbbi, lévai származású feleségével. Az egyetem elvégzését követő időszakról a következőképpen vall:

Az egyik professzorom felajánlotta, hogy maradjak ott tanársegédnek, de mivel már negyedéve összeházasodtunk, eldöntöttük, hogy hazajöjünk a Felvidékre, mert nagyon fontosnak tartottuk, hogy leendő gyermekeink magyar környezetben nőjenek fel. Egy lévai textilgyárban kaptunk állást. A munka mellett ekkor kezdtem el írni és a Csemadok keretében, bekapcsolódtam a felvidéki magyar kulturális életbe. Ebből az időszakból ered a kapcsolatom számos íróval és olyan közéleti szereplővel, akik 1989 után váltak ismertté. A nagypolitikával pedig 1989 novemberében kerültem kapcsolatba, amikor jelen voltam a Felvidéki Magyar Kezdeményezés (FMK) megalakulásánál Vágsellyén. Majd 1990 januárjában részt vettem a felvidéki Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom megalakításában. Ekkor még nem akartam hosszú távon politizálni, és csak az első, kétéves parlamenti ciklusra vállaltam a képviselőiséget.

Ez az elképzelése azonban nem valósult meg. Politikai pályája felfelé ívelt. 1990-tól tehát a Szlovák Nemzeti Tanács képviselője, majd 1992-től 1998-ig ugyan

itt a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom frakcióvezetője. 1998-tól nyolc esztendőn át, 2006 júniusáig, a szlovák kormány miniszterelnök-helyettese.

Korábban elkezdett írói tevékenységét tovább folytatta és 1992-ben jelent meg első könyve. Eddig három publicisztikai és három szépirodalmi kötetet írt. Anyanyelvén, a magyaron kívül, szlovákul, csehül, oroszul, angolul és németül beszél. Nős, négy lánygyermek édesapja. Megemlíthető még, hogy szabad idejében szeret zongorázni és amatőr szinten testépítéssel is foglalkozik.

A Magyar Koalíció Pártja közgyűlésén, az elnökválasztásból győztesen kikerülő Csáky Pál sajtótájékoztatóján leszögezte: *az MKP elkövetkező politizálásának kulcsszava a „folyamatosság” lesz. Továbbra is jobbközép párt kívánunk maradni, orientáltságunkat az Európai Parlamentben az MKP néppárti tagsága egyértelműen meghatározza.*

A közgyűlés előtti időszakban az MKP vezetését több bírálat érte amiatt is, hogy nincs hosszú távú programja. Erről az új elnök a következőket nyilatkozta: *A párt rövid távú és hosszabb távú stratégiai programjáért az egyik alelnök, Duray Miklós a felelős. Nyíltan fogunk beszélni mindenről. Az elkövetkező hónapokban, rövid időn belül, harmadszor is végigjárom a magyarok által lakott régiót, és a választópolgárokkal történő eszmecserék után jövőre, a programalkotó kongresszuson megfogalmazzuk a Magyar Koalíció Pártjának programját.*

Megválasztása után Csáky Pál azonnal megkereste a szlovák ellenzéki parlamenti pártok vezetőit, az MKP elmúlt két ciklusbeli koalíciós partnereit, hogy egyeztessen velük a további együttműködésről. Egyelőre úgy látszik, sikerült eloszlatni a bizalmatlanság légkörét, és tovább folytatódhat az ellenzéki közös politikálás a szlovák parlamentben.

Az MKP új vezetése találkozott a magyar állami vezetőkkel is Szili Katalinnal, Gyurcsány Ferencel, Kóka Jánossal.

Csáky Pál ellátogatott Brüsszelbe is, ahol az EU néppárti vezetőivel elemezte a szlovákiai helyzetet és adott tájékoztatást az MKP tevékenységéről. A Brüsszelben szerzett tapasztalatairól a következőket nyilatkozta:

A Magyar Koalíció Pártjának az a fő célkitűzése, hogy Szlovákiában alternatívát kínáljon a jelenlegi, szerintünk kockázatos kormánypolitikához, a kereszténydemokrata-konzervatív pártokat tömörítő Európai Néppárthoz tartozó többi szlovák társpárttal együtt.

Azt tapasztaltam, hogy sok a kifogás a szlovák kormány összetételét illetően, különösen a Ján Slota vezette Szlovák Nemzeti Párt (SNS) részvétele miatt. Találkoztunk olyan kérdésekkel is, amelyek pontosan számon tartják Slota magyarellenes, kisebbségellenes és demokráciaellenes, az európai szocialisták irányultságát is megkérdőjelező kijelentéseit. Brüsszelben számon tartják továbbá a nemzetközi politikában “furcsán mozgó” Robert Fico miniszterelnök lépéseit is: líbiai látogatását, a visegrádi négyekkel szembeni

Káprázat

negatív megnyilvánulását Moszkvában (a rakétavédelmi pajzzsal kapcsolatos kijelentésében), vagy egyéb kijelentéseit, amelyekkel azt a nézetet erősítette meg Brüsszelben, hogy Szlovákia az EU és a NATO gyenge láncszeme.

Elmondtuk ottani partnereinknek azt is, hogy a kisebbségi jogok védelmével kapcsolatban változott a helyzet, mióta az MKP ellenzékkbe került, a kormányba pedig beválasztottak egy ultranacionalista pártot, az SNS-t.

Egy kérdésre válaszolva elmondtuk véleményünket, a saját állítása szerint tavaly magyar szavaiért megvert szlovákiai magyar diáklány, Malina Hedvig ügyével kapcsolatban is. Az MKP álláspontja változatlan az ügyben, én hiszek a lánynak, és úgy vélem, hogy erőszak áldozata lett. Arra kérjük egyúttal Szlovákia alkotmányos szerveit, hogy derítsék ki, mi történt a diáklánnyal. Ezt az ügyet az MKP a jogállamiság próbakövének tartja – fejtette ki Csáky Pál.

A **Respekt** c. cseh közéleti hetilapban nem régen olyan elemzés jelent meg, amely arra hívja fel a figyelmet, hogy a schengeni rendszerbe 2008-ban történő belépéssel megszűnnek a határok és a szlovákiai magyarság, amely a magyar határ mellett él, összeolvad az anyaország magyarságával. És ez ellen a szlovákok nem tudnak semmit tenni. Ezzel kapcsolatban megkérdeztük Csáky Pál véleményét, aki kifejtette, hogy a schengeni rendszer bevezetésének pozitív hatásai mellett, sajnos lesz negatív hatása is. Mégpedig az, hogy növekedni fog a fiatalok elvándorlása Magyarországra, amely eddig is folyt, de ezek után még könnyebben fog menni. Ez azt jelenti, hogy a felvidéki magyarság fokozatosan elöregszik, létszáma pedig tovább fog csökkenni. Ezért lenne fontos olyan életviszonyok kialakítása Dél-Szlovákiában, hogy itt **mindenki** jól érezze magát, és ne kelljen elvándorolnia, sem tanulás, sem munkakeresés céljából.

Az idén az MKP lesz a házigazdája a határon túli magyar szervezetek által létrehozott kis MÁÉRT következő összefövetelének, amelyre 2007. szeptember

1-jén kerül sor Párkányban. Ezen elsősorban a schengeni rendszerbe való belépésre való felkészülés lesz az egyik téma. Egy másik téma keretében pedig az anyaországtól kapható támogatások odaítélésének rendszerét kívánják a résztvevők megvitatni. Ezen kívül azonban minden aktuális további problémát is napirendre lehet tűzni. Külön kérdés lehet például a nyugati szórványmagyarság helye és szerepe a kis MÁÉRT keretei között. Ez utóbbival kapcsolatban Csáky Pál kifejtette, hogy *a nyugati magyarság szervezetei természetesen szintén kapnak meghívást az értekezletre. Szerepüket és helyüket ezen belül azonban elsősorban maguknak kell megtalálni, illetve kialakítani. Mi nyitottak vagyunk minden jó elképzelésre és megoldásra, amelyet közösen elfogadunk.*

Csáky Pált az elemzők keresztény-nemzeti értékeket valló politikusnak tartják, aki rendelkezik olyan képességekkel, amelyekkel többirányzatú közösséget is össze tud tartani. Türelmesen meghallgatja partnereinek az érveit és igyekszik az ő nézeteik és a saját nézetei között megtalálni a kompromisszumot. Nincs a természetében autoritásra törekvő hajlam.

A közgyűlés óta eltelt időszak pártbeli fejleményeiről elmondta, hogy *jelentős mértékben változott a párton belüli légkör, mindenki azt állítja, hogy demokratikusabb lett. Korábban szinte soha sem folyt vita a párton belül, ha pedig véletlenül mégis, akkor abból azonnal konfliktus keletkezett. Én megtanultam a kormányban, hogy miként kell minden dolgot pragmatikusan megoldani, és én mindig a flexibilis kommunikáció amerikai modelljét alkalmaztam. Ha úgy láttam, hogy a teremben akad valaki, aki az adott témáról többet tud, mint én, akkor annak mindig átadtam a szót, és én már csak mintegy a háttérből „irányítottam” a dolgokat. Ugyanezt a módszert alkalmazom az MKP-n belül is, és ennek köszönhetően a párt szinte egy csapásra nyíltabbá és demokratikusabbá vált.*

VARGA SÁNDOR

MÓDOSÍTÁS ELŐTT AZ OSZTRÁK NÉPCSOPORTTÖRVÉNY

Dr. Alfred Gusenbauer 2007. június 20-án fogadta a népcsoporttanácsok elnökeit, ill. elnökhelyetteseit, azzal a céllal, hogy ismertesse velük a népcsoportokra vonatkozó, küszöbön álló változásokat. Különösen jól hangzott, amikor bejelentette az 1976. évi népcsoporttörvény módosítását, ill. alkotmányjogi szintre emelését. Mivel csak a változtatásokat emelte ki, első hallásra nem tűnt ki semmi különös, aminek negatív kicsengése lett volna.

Annál inkább nyugtalanságot keltő az előkészített javaslat szövege. Az érintettek körében érthető módon érzékenyebben szokás reagálni minden rezdülésre, igaz, az már politikai (?) beállítottság kérdése, a pozitív, ill. negatív megítélés között hol vonható meg a határ. Egy biztos: a népcsoportok körében – ha nem is nyilvánosan, hangzatosan – bizalmasabb beszélgetésekben egyre inkább tért hódít a pesszimista vélekedés. Még a legtöbb egyesületi tisztségviselő sem látja távlatokban a jövőt, hanem merész elképzelések helyett beéri inkább szerény illetégtetésekkel: valahogyan tovább vinni a dolgokat.

A korábbi, nevezetesen a hetvenes-nyolcvanas évek nem egyszer nagyvonalú – éppen ezért nem egészen komolyan vett – kijelentései után egyre másra elhallgattak a politikusok, igaz, a népcsoportok képviselői is. Az utolsó szappanbuboréként szét pattant elképzelés az ú.n. Khol-Kostelka tervezet volt: az Osztrák Államszerződés 40. évfordulója körül, majd pedig az 1976. évi népcsoporttörvény 30. évfordulójára két ajándéksomaggal álltak elő az akkori koalíciós kormány megbízottjai: egyrészt fel akarták értékelni a népcsoporttörvényt azáltal, hogy ki akarták bővíteni a népcsoporttanácsok hatáskörét, másrészt intézményesíte-

ni kívánták a népcsoporttanácsok elnökeiből és helyetteseiből összeálló konferenciát. Az előkészületek olyan hévvel indultak, hogy Dr. Andreas Khol (Néppárt) és Dr. Peter Kostelka (Szociáldemokrata Párt) nem győzték egymást fékezni, mígnem – természetesen egymásra mutogatva – eltűnt a tervezet. Mielőtt végképpen kiesett volna az érintettek tudatából, még azért sikerült nagy nagy nekiбудzulással kidolgozni, majd 1997-ben Dr. Viktor Klima kancellárnak és Dr. Heinz Fischer parlament elnöknek ünnepélyesen átnyújtani a Népcsoportok Emlékiratát.

Azóta további tíz év telt el. Ha bárki megkérdezné, mi valósult meg az ott megfogalmazott pontokból, jöszereével senki sem tudna választ adni erre az immár kínossá vált kérdésre. A jelenlegi kormány mintegy kényszerűségből átvéve az előző nyűgös terhét, újabb lendületet véve felkarolta az áldatlan vagy inkább nevetségessé vált karintiai helynévtáblák ügyét. Mintegy ennek kitérésül született meg az előljáróban említett tervezet, aminek részletes taglalása helyett elégséges néhány pont kiemelése. Nevezetesen utalni kell az Alkotmánybíróság véleményezésére, espedig abban az értelemben, hogy ott helyezhetők el (Karintiában) két-nyelvű helynévtáblák, ahol a lakosságnak legalább 10%-át alkotják a szlovének. Ha mármost akkora lendületet vett a változtatási szándék, hogy a törvény módosításban két nyelven felsorolásra kerülne valamennyi érintett helység, akkor egészen természetes lett volna megválasztásra javasolni a törvény 25%-os kitételét. Ehelyett körülményes utalásokkal megkerüli a tervezet a határvonal meghúzását. Igaz, ez meg anakronisztikussá vált volna, hiszen 2001-ben volt utoljára, amikor rákérdeztek

a magánérinkezésben beszélt nyelv(ek)re. A jövőben erre nem kerül sor, éppen ezért kérdéses, vajon milyen ismérv(ek) alapján állapították volna meg egy-egy településen történésen a szlovének arányát. A kilátástalan helyzetben ennek ellenére megnevesítették két karintiai települést, ahol a szlovének aránya legutóbb 10% alá esett, s az irányzat a további csökkenés felé mutat, ezért ezt a két helységet levették a listáról.

A javaslat végül is úgy rendelkezik, hogy törli a 2. § 2. pontját, ahol éppenséggel a 25%-os arány szerepel. A jövőben ennek megfelelően nem lesz semmi, törvényben lefektetett hivatkozási alap. Esetlegesen egyedül az Alkotmánybíróság állásfoglalása marad, amit viszont Karintia tartományfőnöke öt év óta bojkottál.

A népcsoporttanácsokra való tekintettel zavart keltő ú.n. egyetértés (egyeztető) bizottságok (Konsenaussschüsse) létrehozása. Ezeknek összetétele már látványosan túlmutat a szűkebb értelemben vett népcsoportkereteken, igaz, a vegyes összetételű lakóterületekre vonatkoznának. Sokkal érdekesebb ennél, hogy – bár a módosított népcsoporttörvény részét alkotná – hatáskörük keresztezné, mi több, túlmutatna a népcsoporttanácsok (helyesebben ülnökségek) amúgy is kizárólag tanácsadó szerepén. A tulajdonképpeni meglepetést az okozza, hogy az említett bizottságok kizárólag Burgenlandot és Karintiát érintenék, egyetlen szóval sem utalva Bécsre, ami átvitt értelemben három, sőt, öt népcsoport: a cseh, szlovák, roma és magyar településterületének (is) számít. A feledékenység vagy helyesebben szándék lényegében a nagyvárosi népcsoportok ellen irányul, s az utóbbi években tapasztalható gyakorlat is ezt bizonyítja.

Nevezetesen a Bécs és környékén élő magyarok háttérbe szorítása erre vall. Persze nem csupán a magyarokra vonatkoztatható mindez, hiszen a Bécsben letelepült burgenlandi horvátokat is csupán hallgatólagosan veszik tudomásul, kényesen ügyelve arra, nehogy túlságosan felugorjon számuk. Ennek érdekében elkülönítették egymástól a „burgenlandi horvát” és a „horvát” nyelvet. Az utóbbit beszélők lehetnek akár Ausztriában született osztrák honos személyek, mégsem sorolják őket a törvényben „horvát”-nak és nem „burgenlandi horvát”-nak nevezett népcsoporthoz.

Ha nem alakulna kimondottan aggasztóvá a népcsoportok helyzete, legfeljebb derűtséget válthatna ki azon elképzelés, hogy a jövőben nem csupán népcsoportszervezetek, hanem bármely testület folyamodhat támogatásért. A cél ugyanis a párbeszéd és a kulturális csere elmélyítése. Ennek érdekében már nem játszik szerepet, hogy az illető szervezet “népcsoportspecifikus” tevékenységet akar-e kifejteni, sőt, az ő kedvükért a juttatásoknál törőlnék a “népcsoportszervezet”, s helyébe “támogatott” (Förderungsempfänger) kerülné. Mindez csakis és kizárólag a népcsoportok szervezeteinek fellazítását, háttérbe szorítását eredményezheti. Tudvalevőleg – eltekintve a kétnyelvűség fokozottabb felkarolásától, ami természetesen egyedül a népcsoportokra vonatkoztatható – eddig csak fele-fele arányban részesültek támogatásban a nem kizárólag a népcsoportok nyelvén meghirdetett rendezvények (legutóbb még az ú.n. Beamtenentwurf is így érvelt), a jövőben viszont mindez megváltozna, vagy pedig nem ügyeltek a javaslat kigondolói arra, hogy ellentmondásba keverednek.

Folytatás a 6. oldalon

EGY AGYONHALLGATOTT KÖLTŐ

Tíz éve halt meg Tollas Tibor (1920. december 21. – 1997. július 19.)

Neve olyan, mintha egyfajta erkölcsi, politikai, irodalmi vízvázalstó lenne.

Ha kimondjuk vagy leírjuk, hallgatóink vagy olvasóink rögtön mintha két táborra szakadnának. Noha vélhetőleg nem két egyenlő nagyságúra. De így volt ez mindig, mióta az 1956-os forradalom leverése után, menekültként, Tibor Bécsbe megérkezett. Mert azok, akik különböző okokból ellenérzéssel tekintettek rá, azonnal ráismertek: ő az igazi, a tényleges ellenfél! Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc eszméinek hű és bátor képviselője. Akit hitelesít közel tíz év szenvedése is Rákosiék börtöneiben. Ellenfelei jól tudták, hogy lejáratásával, ellene vezetett hazugság- és rágalomhadjárataikkal milyen jelentős csapást mérhetnek az 56-os magyar emigrációra, ha ezek sikerülnek. Ha velük sokakat megtevészeni tudnak.

Nem nehéz egyetérteni velük abban, hogy Tollas Tibor valóban a nyugati magyar emigráció egyik legjelentősebb, meghatározó alakja volt. Személyesebb dolgokra fordítva a szót az általánosabbakról, sietve ideírom, hogy Tiborhoz mindvégig baráti szálak fűztek, ha ez a barátság nem is mindig volt teljesen felhőtlen. Nevével 1957 tavaszán ismerkedtem meg egy jugoszláviai menekülttáborban, ahova valami úton-módon bejutott lapjának, a Nemzetörnek egyik példánya. Föllelkesített, amit abban láttam, olvashattam. Az, hogy ilyen szellemű magyar lapot ad ki Ausztriában magyar költő. Hogy több és többfajta magyar lap is megjelenik Nyugaton, arról csak akkor szereztem értesülést, amikor pár hónappal később leszálltam a müncheni főpályaudvaron arról a vonatról, amelyik Jugoszláviából Norvégiába hozott.

Az újságárusok ott egész sereg más magyar nyelvű kiadvánnyal is kápráztatni tudták magyar szellemi termékekre szomjázó szememet, köztük az Irodalmi Újsággal, Látóhatárral, Katolikus Szemlével, Új Hungáriával, Bécsi Magyar Híradóval. Megvettem magamnak belőlük mindazt, amire csak futotta a belgrádi norvég nagykövettől útravalóul, útipénzként kapott német márkákból. Néhány héttel később már küldtem is hét versemet a Nemzetörnek. Tibor már a lap szeptember 1-ji számában közölte a küldeményből. A következő lapszámból pedig kiderült, hogy versküldeményem úgy fogták fel Bécsben, mint részvételemet a lap verspályázatán, amit egyúttal meg is nyertem. A megosztott pályadíjból száz Schillinget ítélték oda nekem – ez lett első nyugati tiszteletdíjam. További meglepetésként ott találtam mind a hét versemet az október végén megjelentetett „Füveskert”-ben, amelyik az „eredeti” váci börtönversek mellé kiegészítést kapott olyan később nevéssé vált nyugati magyar költők verseivel is, mint Lökkös Antal, Thinsz Géza, Vitéz György. Mind ezt csak példaként említem itt még Tibor önzetlen nyitottságára, konvencióktól idegen szerkesztői gyakorlatára.

Ettől kezdve rendszeresen jelentek meg írásaim a Nemzetörben. Tiborral személyesen is megismerkedtem még azon az őszön, amikor ő norvégiai magyar körök meghívására Oslóba látogatott. Ennek során közösen kerestük fel a nagy norvég költőt, Arnulf Överlandot, aki híressé vált szép verssel köszöntötte a magyar forradalmat. Ez a vers, fordításomban, megjelent a Nemzetörben is, meg a „Gloria Victis”-ben is (München 1966). Erre a könyvre, Tollas Tibor talán legfontosabb alkotására, később részletesebben kitérek.

Nemzetőrbeli rendszeres közléseim és Tiborhoz fűződő baráti kapcsolatom sokakban ellenérzést váltottak ki. Élőszóban és levelekben próbáltak rávenni arra, hogy „szakítsak” Tiborral is, meg lapjával is. Különösen kitűnt ezen a téren az akkor Bécsben tanulmányokat folytató, egyébként Amerikában élő, Kannás Alajos költő és pszichológus. Baráti hangú levéladata akkor apadt el egyik napról a másikra, amikor nyilvánvalóvá vált előtte, hogy nem tud eltávolítani a Nemzetörtől. Pedig akkor még nem tudhattam, hogy 1963 októberében is, meg 1965 nyarán is felkereste a budapesti belügyi szerveket, és segítségüket kérte a Tollas Tibor elleni akciójához. Ez a Kannás-féle befeketítő hadjárat Tollas Tibor ellen azonban eredménytelen maradt, hasonlóan a müncheni Benkő Zoltánnak és Mikófalvy Lajosnak az 1960-as évek második felében indított akció-sorozatához, amely a „Fekete Füzet” (München 1967) megjelentetésével érte el csúc- és végpontját. Ezekről az eseményekről és akciókról igen jól dokumentáltan megírt kis könyvben számol be a bécsi Juhász László a „Fehér Füzet. Tollas Tibor igazsága” című munkájában, melyet Leszák Sándor Antológia kiadója jelentetett meg (Lakitelek 2006). Kannás aknamunkájának hatósugarára jellemző lehet, ezért megemlítem, hogy az ez év januárban fiatalon, 57 évesen elhunyt kiváló költőhöz, Nagy Gáspárhoz fűződő baráti kapcsolatom is Kannás miatt futott holtvágányra 2–3 évvel ezelőtt. Nagy Gáspár ugyanis, Kaliforniában járva, kapcsolatba került Kannás Alajossal, aki ekkor még mindig nem hagyott fel a Tollas Tibor és a Nemzetör ellen folytatott aknamunkájával. Annyira nem, hogy még Nagy Gáspárt is sikerült meggyőznie,

s a Kannást védő Gáspár nem fogadta el az én ellenérveimet se.

2006-ban Budapesten, a Mundus Magyar Egyetemi Kiadónál, Szakolczay Lajos szakavatott szerkesztésében, megjelentek Tollas Tibor összegyűjtött versei és műfordításai. Jól bizonyítja ez a vaskos kötet, hogy milyen gazdag és sokoldalú Tibor életműve. S nem csupán az úgynevezett „börtönversekre” lehet itt hivatkozni, bár már önmagukban ezek is maradandó dokumentumát képezik a korszak kultúrtörténetének. Legismertebb darabja, a „Bebádogoztak minden ablakot” nélkül nem képzelhető el egyetlen magát teljesnek tekintő antológia sem. Nem véletlen, hogy éppen ez a verse vált leginkább ismertté a világban szétszórtnan élő magyarság között is. Köztudott, hogy gyakran, szinte évente kellett előadókörútra indulnia, hogy a Nemzetör és annak különböző kiadványai megjelentetéséhez, munkájukhoz, ily módon szerezzen anyagi támogatást. Tiborék a magyarság szolgálatként fogták fel ezeket a körutakat, melyek jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy a magyar 1956 emléké és a magyarsághoz való tartozás tudatát megőrizze a diaszpórában élő magyarok tízezrei. Előadóestjein Tollas Tibornak sikerült az, ami őelőtte csak nagyon kevés költőnek, sőt talán csupán Mécs Lászlónak (ha a több mint száz évvel korábban élő Petőfitől eltekintünk), t. i. hogy dinamikus fellépésével és előadásmódjával tömegeket ragadjon magával, összefogja és lelkesítse őket.

Nem szabadna elfeledni, hogy nagy hatású szaválóestjei fontos missziót képviseltek azáltal, hogy bejárva szinte a földkerekség egészét és eljutva nagyon sok kisebb-nagyobb magyar közösséghez, sikeresen járultak hozzá ahhoz, hogy ezek a hazájukat elhagyni kényszerült magyarok is megőrizze hűségüket a forradalomhoz és Magyarországhoz. Ezek a körutak Tollas Tibor életművének fontos és eklatáns részét képezik.

Nem ritkán olvashatunk olyan kijelentéseket, amelyek költészetét (elsősorban a kilencéves raboskodása idején, valamint az emigrációs években írt politikai verseit) konzervatívnak, retorikusnak „bélyegzik”. Azaz maradinak. Mozgósítani, lelkesíteni azonban csak úgy nevezzet „retorikus” versekkel lehet. Másrészt Tibor költészetének távolról se ezek képezik az egészét és a többségét. Elég ehhez áttanulmányozni ezt a fentebb említett közel 750 oldalas, lírájának egészét a maga teljességében bemutató kötetet, amelyben megtaláljuk „magánverseit is”, melyekben családjáról, közelebbi szülőföldjéről, gyermekkori emlékeiről, a természetről ír. Kiderül ebből az is, hogy ez a nyelvi-költői konzervatívizmussal vádolt költő számos verssel cáfolja meg ezt az állítást, amikor úgynevezett kép-verseket tesz közzé, vagy egyéb nyelvi kísérletezésekkel él.

Én azonban költői-irodalmi működése kiteljesedésének, élete fő művének, legfontosabb vállalkozásának a „Gloria Victis” Az 1956-os magyar szabadságharc költői visszhangja a nagyvilágban” címmel Münchenben 1966-ban szerkesztésében megjelent antológiát tartom. Ez a gyűjtemény a világ költői színe-jávanak az 1956-os magyar forradalomról írt verseit tartalmazza, nyugati magyar költők fordításában. Ennek a költői anyagnak az egybegyűjtésére senki nem volt, nem lehetett nála alkalmasabb, aki nem csupán óriási ismeretségi körrel rendelkezett ehhez a világ minden szögletében, de semmiféle akadályt nem ismerő lelkesedéssel; politikai és irodalmi szaktudással is. Volt persze körülötte számtalan költőbarát is, aki a maga nyelvtüretén segítségére volt az aktuális anyag egybegyűjtésében, majd annak magyarra fordításában. De a LÉLEK e mögött a hosszú éveket átfogó, intenzív munka mögött – Tollas Tibor volt. Nála futottak össze a szálak. Ő tartotta a kapcsolatot mind az idegen költőkkel, mind pedig a fordítási munkák elvégzésére melléje állt barátokkal és azokkal, akik „csupán” beküldői voltak azoknak a verskincseknek, amikre erre-arra rábukkantak, tudatos kutatással vagy véletlenül ráleltek. Ezek között az idegen költők közt számtalan nagy, elismert költőt találhatunk, de szívünket a névtelenebbek írsai is épp oly erővel ragadják meg, mert belőlük is a magyarság iránt érzett megbecsülésük és szeretetük, 1956 történelmi tetteinek elismerése sugárzik felénk.

Fontosnak tartom annak a kiemelését, hogy a fordítói munkában olyan magyar költők is lelkesen részt vettek, akik egyébként nem tartoztak a Nemzetör szerzői közé, vagy nem egészen értettek egyet a lap és Tollas Tibor politikai nézeteivel. De ennek az antológiának a fontosságát még ők is belátták.

Hadd zárjam a „Gloria Victis”-ről írt véleménynyilvánításomat, vallomásomat néhány mondattal, melyeket Tollas Tibor egy hozzám intézett leveléből idézek: „Végtelenül megörültem levelednek. Nemcsak azért, hogy újabb irodalomtörténetileg eddig ismeretlen versre bukkantál, hanem, hogy *érezd*, mennyire az útkornak szól ez a könyv és mennyire szép lesz, ha ezt a dokumentumot sikerül létre hozni.”

Szomorúan regisztráljuk, hogy a „Gloria Victis” létrehozása ellenére, jelentős lírai életműve ellenére, felmérhetetlen fontosságú és fáradságot nem ismerő

magyarságmentő munkássága ellenére és annak ellenére is, hogy hazánk több, mint másfél évtizede már a demokratikus, bár buktatóktól távolról sem teljesen mentes fejlődés útján halad. Tollas Tibor neve és életműve többé vagy kevesbe még ma is agyonhallgatottnak mondható; hogy részben még ma is élni látszanak azok az ellene felhozott vádak, amelyeket pedig hivatalosan is megcáfoltak (lásd a legfőbb ügyész 1991. június 11-én kelt törvényességi óvását, amelyik megállapítja, hogy Kecskési Tollas Tibor bűnügyében mind az első, mind a másodfokú ítélet megalapozatlan és törvénytört volt). Le kell végre szögezünk, hogy Tollas Tibor, életével és sokoldalú, a maga nemében páratlanul értékes tevékenységével a legteljesebb mértékben rászolgált arra, hogy 1956 utóéletével kapcsolatban nevét a legelső között említsük.

SULYOK VINCE

Sulyok Vince 75 éves

Sulyok Vince versei a XX. század mai magyar költészet legfontosabb értékei közé tartoznak. A Ménfőcsanakról induló ifjú az Egri Főiskola hallgatója, 1956-ban a forradalom alatt a megyei újság főszerkesztője, a Forradalmi Tanács tagja. A bukás után, hogy megmeneküljön a biztos börtöntől, elhagyta hazáját Jugoszlávián keresztül és Norvégiában telepedett le. Ott kapott diplomát és később az oslói Egyetemi Könyvtár főigazgatója lett. Magyarországot a távolból is hűségileg szolgálta, mint műfordító legjobb költőinkkel (Petőfi, József Attila, Illyés, Pilinszky, Weöres, Kányádi, Csóóri) ismertette meg a skandináv olvasókat és jelentős norvég költők, prózaírók műveit adta ki magyarul, mintegy hídát képezve a két kis nép kultúrája között. Mint történész 10 éves munkával elkészítette a 700 oldalas monográfiát Magyarország története és művelődése címmel, amelyben a Kádár-rezsim hamis szemlélete után először mutatja be objektíven az északi népeknek hazánk történetét és kultúráját. Több verseskötete jelent meg nyugaton és 1990 után a Széphalom Műhely gondozásában hazájában is. Kevés költőnk van, aki a szülőföldről, a honvágyról, az emigráns létről olyan izzó szenvedéllyel tudjon vallani, mint ő. Ahogy ő mondja a róla készült portréfilmben: „néha felmerül bennem a kérdés, hogy az embernek hány hazája lehet. Mi teszi a hazát hazává? A szülőföld? Vagy hazámmá vált-e Norvégia az által, hogy 50 éve itt élek? Lehet-e egyáltalán második hazáról beszélni? Vagy hazámmá vált-e Spanyolország, „harmadik hazává”, azáltal, hogy évente két-három hónapot töltök ott egészségügyi okokból és meg nagyon megszerettem a spanyol tájat? Ezekre sehol nem találtam feleletet”. Sulyok költészetében a fény mitikus erejű, akár a Kisalföld a ménfőcsanaki szőlődombok szelíd fényeiről álmodik, akár a Norvég fjordok gyémántként ragyogó világáról mesél... Sulyok Vince 75. születésnapja alkalmából gratulálunk a neves költőnek, a műfordítóknak, az oslói Egyetemi Könyvtár volt főigazgatójának, a történésznek, a Bécsi Napló szerkesztőségi tagjának! Kívánunk neki erőt, jó egészséget, hogy mindazt, amit alkotói pályáján még eltervezett meg tudja valósítani. Isten éltesse!

JÁNOSI ANTAL

MÓDOSÍTÁS ELŐTT AZ OSZTRÁK NÉPCSOPORT-TÖRVÉNY

Folytatás az 5. oldalról

Derűltségre (valójában megrökönyödésre) természetesen az ad okot, hogy 1995 óta nem emelték a népcsoportok támogatásának összegét – tehát még az évi pénzromlás, ill. az áremelkedéseket sem véve figyelembe – ugyanazon összegek további szétaprózásáról, netán átcsoportosításáról lehet szó. Emez szintén tényleges méreteket öltött mindazon egyesületek esetében, amikre minden különösebb rendelkezés nélkül rásütik a “gyűttment”, azaz nem őshonos bélyeget. Ez a bánásmód mind a Központi Szövetséggel szemben, mind pedig az 1968 után integrált cseh egyesületekkel szemben megmutatkozik.

Mintegy vigaszul, vagyis hogy nem csupán a bécsi magyarokkal szembeni jelenséggel állunk szemben, nem árt ezért utalni végül a szlovákokra, akiket Csehszlovákia kettéválása előtt fél évvel külön népcsoportként ismert el az osztrák kormány. Netán ezt a lépést úgy akarják visszajárta fordítani, hogy hét év óta nem nevezi ki a kancellária a szlovák tanácsot. A népcsoporttanácsok tagjainak jelölésével és kinevezésével kapcsolatosan nem született elképzelés. Teljesen figyelmen kívül hagyva a jobbára tisztázatlan feltételeket a “reprezentatív” besorolást illetően a népcsoportoknak alig van mozgásterük, hiszen a Kancellária fenntartja magának a minősítés, majd pedig a jelöltek közül a kinevezés jogát. Annál fontosabbnak tartja a javaslat az 5. § (2) 1. pontjának

Elhunyt Domokos Géza

(Új Magyar Szó 2007. június 28.) Hetvenkilenc éves korában 2007. június 26-án Marosvásárhelyen elhunyt Domokos Géza író, szerkesztő és politikus, az RMDSZ alapító elnöke.

Tisztelői június 30-án 10 órakor, a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház előcsarnokában felállított ravatalnál vehettek tőle végső búcsút. A gyászszertartás ugyanitt kezdődött 13 órakor. A kiemelkedő erdélyi magyar személyiséget a zágoni temetőben helyezték örök nyugalomra. Domokos Gézát az RMDSZ saját holtjának tekintti.

„Halálával felbecsülhetetlen veszteség érte a romániai magyarságot, korunk egyik kiemelkedő erdélyi magyar személyiségét veszítette el” – állapítja meg részvétnyilvánító közleményében a szövetség vezetősége emlékeztetve, hogy Domokos Géza közösségépítő munkásságát 1997-ben Kisebbségért Díjjal, 1998-ban a Magyar Köztársasági Erdemrend középkeresztjével, 2003-ban a Magyar Tudományos Akadémia Hazám-díjával ismerték el.

Domokos Géza 1928. május 18-án született Brassóban. 1969 és 1990 között a Kriterion Könyvkiadó alapító-igazgatója volt. Irányítása alatt a kiadó a magyar szépirodalom és tudományos élet tekintélyes műhelyévé vált. Domokos Géza 1961-től az Irodalmi Könyvkiadó főszerkesztőjeként, majd 1969-től 1990-ig a Kriterion Könyvkiadó alapító igazgatójaként. a kommunista rendszer legsötétebb éveiben is eredményesen küzdött a magyar kultúra fennmaradásáért. Irányítása alatt több mint három ezer kötetet, köztük a magyar irodalom, a magyar tudományosság legjelesebb alkotóinak munkáit sikerült megjelentetni, az általa vezetett intézményekben jelentős szellemi műhely alakított ki nemcsak a romániai magyarság, hanem a többi romániai kisebbség alkotói számára is.

Domokos Géza meghatározó szerepet játszott a magyar érdekvédelmi szövetség felépítésében: 1989 decemberében az RMDSZ alapítója, a szövetség első elnöke, 1992-ig parlamenti képviselője volt. Domokos Gézának jelentős része volt abban, hogy az erőszakos asszimiláció évtizedei után a magyar közösség az etnikai türelmetlenség, a gyűlölet helyett a párbeszéd és az együttműködés útját, az erőszak helyett a demokratikus politikai eszközöket választotta. Töretlenül kitartott politikai hitvallása mellett egy rendkívül nehéz időszakban, 1990 és 1993 között, amikor az RMDSZ elnökéként mindent megtett a magyarellenés erőszak megfékezéséért, és nem hagyta, hogy leterítsék a magyar közösséget a politikai jogérvényesítés útjáról.

Domokos Géza 1993 után a közélettől visszavonultan élt, ennek ellenére emberi, vezetői magatartása, kiegyensúlyozottsága mindvégig példa volt sok romániai magyar számára. Publicisztikájával, önéletrajzi munkáival a romániai magyar közösség sorsának, dilemmáinak éles, pontos, mélyreható elemzését végezte el.

törlését, ami kimondja, hogy a politikai pártok képviselői olyan személyek legyenek, akik valamely népcsoporthoz tartozásuk alapján kaptak mandátumot, ill. valamely népcsoportnak a tagjai. Amennyiben elfogadják ezt a javaslatot, a népcsoporttanácsokba az egyes politikai pártok bárkit jelölhetnek, kérdéses ugyanis, hogy előzőleg kikérlik-e az érintett népcsoport véleményét, elfogadják-e esetleges óvásukat.

Egyelőre törvényjavaslattal állunk szemben. A jelek szerint jogászok és egyéb szakértők bevonását tervezik, mielőtt a véglegesnek tekintett szöveg a parlament elé kerülne. Nem ártana tehát a széthúzás helyett összefogni és közösen határozni, mit lehet tenni az ausztriai népcsoportok, jelesen a magyar kisebbség fennmaradása érdekében. Sajátságos kérdés ebben a vonatkozásban a bevándorlók és Ausztriában leteleplők honosításával beépítésük a szervezeti életbe. Burgenland kimondottan lehangolóan hat, ugyanis az “őshonosok” számának alakulása végkélfelre emlékeztet; a még nagyobb zuhanást az ott leteleplők fogják fel vagy legalábbis fékezik. Bécsben az örvendetes számbeli fellendülés után stagnáció várható, ugyanis Magyarország EU-tag-sága óta az itt dolgozó magyarok között feltűnően csökkent a véglegesen leteleplők száma, különösen azoké, akik élnek az osztrák állampolgárság felvételének lehetőségével.

PANNONICUS

A SZÉKELY AUTONÓMIA-TÖREKVÉSEKRŐL

1. Erdély az autonómiák földje Az autonómiák földje volt közel nyolcszáz év óta, amióta II. Andrásh királyunk kiadta az Andreanumát (1224), a világon elsőnek – még 500 év múlva sem volt hasonló sehol a nagyvilágban – úgymond privilégiumokat biztosított az itt élő szászoknak, s – ugyancsak 1224-ben – a székelyeknek s besenyőknek is. S a privilégium mai szóval autonómiának értelmezhető. Többletjogokat adott azzal a szándékkal, hogy minden nép találja meg a közös hazában az ő hazáját is. A szászok szabadon építhették városaikat, váraikat, illetve falvaikat, melyekbe az akkor még többséget alkotó magyarságnak sem volt joga beköltözni. Mert az az ő földjük volt! Ennek köszönhetően a szászság 800 éven keresztül sajátos színezetű kultúrát teremtett Erdély földjén, s a székelység ugyancsak nyolcszáz éven át őrizte kiváltságait, „autonómiáját”. Rendi, azaz nemes nemzet voltunk, nem tartoztunk jobbágyi kötelezettségeket teljesíteni. Akárcsak a szászok vagy – miután jóval később ők is határorőrök lettek – a beszercei és naszdói, a fogarasi vagy szörényi, valamint a máramarosi románok is. A határok őrzésével tartoztunk, megvédeni a hazát, fenntartani a betolakodó ellenségeket. S amikor veszély fenyegette vérünkön szerzett jogainkat, újra és újra ki nyilatkoztattuk az igényünket rá. Harcoltunk értük! Ezt tettük 1506-ban és 1848. október 16-án, amikor „a székely nemzet régi szabadságának a visszaszerzésére”, nemzeti gyűlésre, követeléseik ki nyilatkoztatására, jogaik megfogalmazására mentek eleink Agyagfalvára.

1568-ban a Tordai országgyűlés kimondta a világon ugyancsak elsőnek a Lelkiismeret Szabadságát. „Mert a hit Istennek ajándéka”, mindenki szabadon választhatja, vallhatja meg a hitét. Franciaországban még két évszázaddal később is máglyára küldenek albigeneket, protestánsokat a hitük megvallásáért, nálunk szabadon élnek meg a hitüket a katolikusok, reformátusok és evangélikusok, unitáriusok, az ortodox-, majd az unitus görögkeleti egyház román hívei. Iskolákat állítanak fel maguk a fejedelmek szabad alattvalóiknak (így a románoknak is Bethlen Gábor felesége, Lorántffy Zsuzsanna)! Ezekben a kollégiumokban virágozik a kultúra! A székely gyerekek tömegesen mennek a székelyudvarhelyi kollégiumba, a nagyenyedi kollégiumba, a kolozsvári kollégiumokba, az evangélikus szászok Brassóba, Szebenbe, Besztercére, román gyerekek Fogarasra, Balázsfalvára, Lugosra. Amikor a Kárpátokon túl, a román fejedelemségekben csak majd 200 évvel később jönnek létre az első közép- és felsőfokú iskolák, itt már kultúra van, itt már Kollégiumaik vannak a román

fiataloknak. Itt születnek meg az első román nyelvű íráások, nyomtatványok, itt fordítják le és jelentetik meg – a magyar fejedelmek idején – a Bibliát (*1582 Szászvárosban az Őszövetség*). Nem hiába olyan drága ez a föld – joggal, mondjuk ki – a románságnak is!

2. És mégis: „magyarnak számkivette” Mert 1919 után visszafele kezdett forogni a történelem kereke. Az 1918. december 1-jén Gyulafehérváron összeült nemzetgyűlésen – melyet szabadon tartott meg a románság – még ki nyilatkoztatták: teljes egyenjogúságot, önkormányzatot, független, autonóm ügyvitelt, kormányzást, iskolákat biztosítanak „majd” a magyarságnak. A pár hónappal később Kolozsvárra meghirdetett akaratnyilvánítónak tervezett magyar nemzetgyűlés megtartását már megakadályozzák, az azon megjelenteket letartóztatják, a szervezőre, Apáthy Istvánra halálos ítéletet mondanak ki „hazaárulás” vádjával. S még ha Apáthyt nem is végezték ki, figyelemzetésként hatott mégis a lépés: itt nincs magyar jog! Ne is gondoljanak a magyarok egyenjogúságra. Azt teszik, amit mi, az akkori és későbbi román hatalom, megengedünk nekik. És ez így van máig. Így volt a két világháború között, és így van 1945 és 1989 után is. Alkotmányba foglalták: Románia nemzetállam, tehát a magyarság „alkotmányon kívülinek” számít. Nyolcvan éve, a mai napig folyik az erőszakos betelepítés. Pedig: *„Egy nemzeti kisebbség lakta terület demográfiai összetételét tilos szántszándékkal ennek a kisebbségnek a rovására megváltoztatni.”*¹

Folyik a gazdasági elnyomás, javaink elorzása illetve felvásárlása, a magyar oktatás megszüntetése-sorvasztása, nyelvünk üldözése vagy másodrangú, „megtűrt” nyelvként való kezelése. A magyar kultúra lefejezése. Nincs magyar állami egyetemünk. Létrejötték a legfortélyosabb eszközökkel akadályozzák meg –, s ennek következtében a magyar tudományosság kibontakozását már csírájában elfojtja a hatalom. Joggal érzi úgy az egész erdélyi magyarság, s ezen belül a székelység, hogy csúszik ki lába alól a haza földje, másodrangú polgárként kell élnie szülőföldjén. A kisebbségi jogok védelmére hozott európai egyezményeket aláírja a román hatalmi gépezet², de már aláírása pillanatában tudja, hogy egyetlen szavát sem fogja betartani. S miközben más népek – baszkok, dél-tiroli osztrákok, katalánok, frízek, gagauzok, belgiumi németek, feőrer szigetiek, grönlandiak, finnországi svédek, koszovói albánok, korzikaiak s más népek – a véráldozatoktól sem visszarettenő, többnyire sikeres harcot vívtak, illetve vívnak

nemzeti jogaik biztosításáért, aközben rajtunk a tétlenség, tehetetlenség vett erőt, s a sorvadás, beolvadás és elvándorlás szinte visszafordíthatatlan méreteket öltött. Célpont lettünk, elszórványosításra, majd felszámolásra kiszemelvek, szülőföldünkől, javainktól megfosztásra ítélték. Ezért kellett eljönnie a cselekvésnek.

3. Felerősödő autonómia-küzdelmeink 2003 februárjában Tőkés László a Szatmári ún. Lános templomban indítja el azt a harcot, melynek eredményeként Székely Nemzeti Tanács, Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács jönnek létre, melyek egyértelmű, ki nyilatkoztatott célja: a Székelyföldnek, a már csak egyetlen tömbnek területi, Erdély többi része szórványmagyarságának pedig kulturális és önkormányzati autonómia biztosítása. A részben egységes, mégis – a majdnem Szlovénia nagyságú, még ma is majdnem 80%-ban magyarok lakta Székelyföld speciális helyzetére való tekintettel – párhuzamosan működő Székely- illetve Erdélyi Magyar Nemzeti Tanácsok küzdelme folyamatosan tart. Sajnálatos tény: „érdekvédő szervezetünk”, az RMDSZ nem azonosította magát ezekkel a törekvésekkel. Az SZNT munkáját viszont felpergette Románia közelgő Európai Unió csatlakozása. Még ez előtt (2007. január) kell kiharcolnunk, megteremtelnünk a magunk autonómiáját. Így volt a cél. A mostani magyar kormányok sem álltak nemzetközi szinten a székelység és a romániai magyarság küzdelme mellé, bátorítva ezzel a román hatalom elutasító politikáját.³ Népszavazási kezdeményezéseinket fokozatosan megvetozták a prefektusok, s törvénytelennek minősítették a bíróságok. Dr. Csapó Józsefnek – az SZNT első, alapító elnökének – a munkájaként Autonómia Statútumot nyújtottunk be, melyet a román parlament szabálytalanul és teljesen törvényellenesen semmibe vett, még tárgyalásra sem bocsátotta, s így a csatlakozás előtt kivívandó autonómia vágyálma megvalósulatlan maradt.

Ennek ellenére a harc folyt és folyik tovább. Székely Nagy- és Nemzetgyűléseink voltak, melyeken a közösség hitet tett autonómiaigényünk mellett. Ki akarva lépni a helybenjárásból, az SZNT tavaly ősszel újabb lépésre szánta el magát. Meghirdette a hatalom által törvénytelennek minősített népszavazások lebonyolítását. Sorra jöttek a székek: Bardóc- és Miklósvárszék, Gyergyó-, Sepsi, majd Orbaiszék, Udvarhelyszék, Csík- és utolsónak Marosszék, mely épp napjainkban kezdte el a maga véleménynyilvánítását. Nem könnyű a helyzet, minden támogatás nélkül, önkéntesek révén mozgó urnákkal járni a településeket, bekopogtatni

Kétféjű sárkány

minden családhoz. A munka a gáncsoskodók, hatalmi megfélemlítések ellenére még folyik, de már az eddigi eredménye mondhatni impozáns. A szavazatát leadó mintegy 160.000 ember 98%-a igennel válaszolt a feltett kérdésre: “Őn, mint ... lakosa akarja-e, hogy a Székelyföld Autonóm státust kapjon, és települése, ahol él, ahhoz tartozzék?” Tehát a harc folyik, jelenleg is valahol, valamelyik maros- vagy udvarhelyszéki településen járják a jobb jövő megteremtésének a lehetőségében bízó emberek a házakat, urnák állnak a falu- vagy városközpontokban, ott, ahol a hatalom nem akadályozza meg ezt, s minden reményünk megvan arra, hogy a tervezett 250.000-nyi szavazat, ami a felnőtt székelyföldi magyar lakosság körülbelül felét ölelné fel, össze fog gyűlni, és lehetjük az Idő Asztalára annak bizonyosságaként, hogy sorsunkon változtatni akarunk. De ehhez nem elég csak a mi akaratunk, kell az anyaország és a nemzetközi erők segítsége is. Jelenleg harcunkat erőteljesen támogatják a dél-tiroli és katalán Unió küldöttek, s mindenképp fájó, hogy a magyarok csak alig-alig...

Kovácsna, 2007. július 11.

GAZDA JÓZSEF

- Az Európai Tanács Parlamenti Közgyűlésének 2101-es ajánlása
- az 1153-as és 2101-es ajánlások, az Európai nyelvek chartája, Kisebbségi keretegyezmény stb.
- Nem árt itt megemlíteni: Dél-Tirol autonómiája is csak úgy született meg, hogy az Anyaország, Ausztria védőstatútust vállalt a kisebbségi sorsba került osztrák nemzetársai küzdelme mellett

Neves erdélyi magyarok fellépése a BBTE ügyében

(**MTI, Bukarest, 2007. június 14.**) A kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetemről (BBTE) elbocsátott két magyar oktató visszahelyezésének, illetve a többnyelvű feliratok kifüggesztésének kezdeményezését kérték az Európai Parlament Petíciós Bizottságától neves erdélyi magyar akadémikusok, oktatók és ifjúsági szervezetek.

A dokumentumot a hét elején iktatták az európai törvényhozás említett szakbizottságánál - közölte az MTI-vel Kovács Lehel, a Bolyai Kezdeményező Bizottság alelnöke. Őt és Hantz Péter adjunktust tavaly decemberben zárta ki a BBTE oktatói testületéből az egyetem szenátusa, miután Hantz megpróbált magyar nyelvű táblákat elhelyezni az intézményt befogadó több épületben. Az aláírók között a két fiatal elbocsátott oktató mellett olyan neves erdélyi akadémikusok is szerepelnek, mint Benkő Samu, Brassai Zoltán, Csetri Elek, Demény Lajos, Egyed Ákos, Forray Ferenc, Gábos Zoltán, Gyenge Csaba, Jakó Zsigmond, Kolumbán József, Maros Dezső, Nagy-Tóth Ferenc, Németh Sándor, Péter Mihály, Toró Tibor és Uray Zoltán. A listán Kányádi Sándor költő, valamint Pozsony Ferenc, Sógor Csilla és Tánczos Vilmos egyetemi tanárok neve is olvasható.

A beadványt aláírta még a budapesti székhelyű Bolyai Egyetem Barátainak Egyesülete, a Csíkszeredából irányított Magyar Ifjúsági Értekezlet (MIÉRT), és a Kolozsvárról vezetett Magyar Ifjúsági Tanács (MIT). A MIÉRT és a MIT a két legnagyobb romániai magyar ifjúsági ernyőszervezet.

Emlékeztetnek arra, hogy Románia mintegy 21 millió állampolgárából 1,5 millió magyar nemzetiségű, s bár a magyarok Románia lakosságának 6,6 százalékát teszik ki, a felsőoktatásban tanulóknak csak 4,4 százaléka magyar, és csak 1,6 százalékuk tanulhat anyanyelvén.

Rámutatnak: a kolozsvári BBTE 1959-ben jött létre a korábban önálló román tanítási nyelvű Babes Egyetem és a magyar Bolyai Tudományegyetem összevonása nyomán. Ma a legtöbb romániai magyar diákot befogadó BBTE magát multikulturális intézményként határozza meg - írják -, ehhez képest a vezetősége akadályozza a magyar nyelv hivatalos használatát az egyetemi adminisztrációban, akárcsak a magyar tagozat fokozottabb önállóságát biztosító magyar tannyelvű karok beindítását.

Hozzáteszik: jelenleg Romániában nincsen önálló, államilag finanszírozott magyar oktatási nyelvű egyetem. Felelevenítik: a magyar oktatók többször is kérték a többnyelvű (magyar és német) feliratok kifüggesztését, a táblákért küzdő két adjunktust pedig elbocsátották.

Azt igénylik az EP petíciós bizottságától, hogy ténymegállapítás céljából szervezen általános meghallgatást, és az eset kivizsgálására küldjön képviselőket a helyszínre. Szorgalmazzák, hogy az említett szakbizottság kérje ki az Európai Parlament Kulturális és Oktatási, illetve Állampolgári jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságainak véleményét is.

Emellett azt is javasolják, hogy a petíciós bizottság kezdeményezze a BBTE rektoránál a jogtalanul elbocsátott oktatók visszahelyezését, illetve a többnyelvű feliratok kifüggesztését.

2007. július 9. és 16. között zajlott le Csíkszeredában a **Régi zene Fesztivál**. Ezúttal a XVII. és XVIII. századi német barokk művek jelentették a zenei csemegét, de az érdeklődők akár gregoriánt is hallgathattak a Schola Gregoriana Monostoriensis előadásában.

JÓ HÍR GENFBŐL

A Genfi Magyar Értesítő 2007. július 7-i számában részletes beszámolóban tájékoztat az ötvenedik évfordulóval kapcsolatos rendezvényekről valamint a Genfi Magyar Egyesület május 7-én megtartott tisztújító közgyűléséről. Ez csakis jó hír, hiszen meg tudható, hogy a nevezett egyesület a múlt évbeni halálozások ellenére még mindig 205 tagot számlál, és egyben Svájc egyik leg hatékonyabban működő egyesületévé nőtte ki magát. Ennek ellenére mint általános jelenséget állapítják meg: *„A másodgenerációs magyarok továbbra is szinte megmagyarázhatatlan érdektelenséget mutatnak a magyar közösségi munkában való részvétel iránt.”*

Minden elismerést megérdemel viszont az 1956 ötvenedik évfordulójával kapcsolatosan kifejtett tevékenység, amibe neves svájci és magyarországi személyiségeket vontak be. A pénztári beszámoló szerint a megemlékezések költségét 30.000 frankra irányozták elő, ezzel szemben a rendezvények összköltsége 33.000 frankot tett ki. Ezt az összeget a rendezőbizottság tagjai személyenként több mint ezer frank hozzájárulással terem tették elő.

A Genfi Magyar Egyesületnek egyik büszkesége a Szabó Zoltán által létesített és magántulajdonát képező Genfi Magyar Könyvtár; fontos feladatot lát el a 98. számát megélt Genfi Magyar Értesítő. A 15 év után leköszönő elnök, Cseh Zsigmond magánéletében történt tragikus változások ellenére sem vonult vissza, hiszen továbbra is vállalta az Értesítő szerkesztőjének szerepét.

Az említett okokból magyarázható, hogy az újonnan megválasztott vezetőség tagjai jobbára az előzőből kerültek ki. Így Kiss-Borlase Egon új elnök megelőzően a pénztáros szerepét töltötte be.

A többnyelvűség jövője Európában

A többnyelvűség Európa fejlődésének egyik feltétele, ezért, egyes nyelvek mások rovására történő túlterelése helyett, célszerűbb a kultúrák közötti párbeszéd kialakítása - hangoztatták a XI. Nemzetközi Kisebbségi Nyelvi Konferencia résztvevői július 5-én Pécsen. A kétnapos rendezvényre mintegy harminc országból érkezett kétszázötven nyelvész, jogász, szociológus, politológus és történész kutató egyetértett abban is, hogy fel kell ismerni: a nyelvi tolerancia és a nyelvek fejlesztése a demokrácia alapértéke. Önmagunkat pusztítjuk el, ha hagyjuk meghalni a kisebbségi nyelveket. A világon jelenleg hater az közösség nyelvét tartják számon, de becslések szerint néhány évtized múlva számuk a felére csökken - mondta a Pécsi Tudományegyetem Nemzetközi és Európai Jogi Tanácsának vezetője Szalayné Sándor Erzsébet, aki a konferencia egyik fő szervezője.

Kis Máért lesz Szlovákiában

(Magyar Hírlap 2007. június 9.) Lanyhul a határon túli magyar közösségek iránti magyarországi figyelem Csáky Pál és Markó Béla szerint. A szlovákiai MKP és a romániai RMDSZ elnöke Bukarestben találkoztak. A két politikus szerint a hazai viták oly mértékben lekötik a magyar pártok és intézmények energiáját, hogy ez befelé fordulást, a magyar külpolitika hatékonyságának jelentős csökkenését okozza.

Csáky Pál bejelentette, hogy a Határon Túli Magyar Szervezetek Fórumának következő ülését, az úgynevezett **kis Máért**et szeptember 1-jén, a szlovákiai Révkomáromban tartják. Ezen a fórumon megtárgyalják a határon túli magyar közösségeket befogadó egyes országok európai uniói tagsága és a Schengen-övezet-höz való, 2008. január 1-jei magyar csatlakozás után várható új helyzetet.

Az előzetes bejelentéstől eltérően időközben változás állt elő: A Magyar Koalíció Pártja (MKP) mint vendéglátó az értekezletet Šturovo/Parkányba hirdette meg. (Szerk.)

KÖZÖTTÜNK ÉLNEK

Komlóssy József

A Balaton-Felvidék legszebb táján járok. Kisfaludy Sándor, a sümegei költő szerint "ily szépet nem terme még a magyar vad föld és ég." Valóban, Szigliget regényes tája a festői várrommal, a hegyoldalakon felkúszó szőlőskertek, a jegenyék közt felcsillanó Balaton kékje, a Majális domb, a Királyné szöknyája és a Rókadomb kúpjá megdobogtatja minden idelátogató szívét. Tücsökciripelés és ciprusillat fogad, ahogy belépek a székelkapun Komlóssy József, az európai kisebbségek, a moldvai csángók, az erdélyi és a vajdasági magyarok, a kettétépelt Szelmenc szószólójának, az Európa Tanács és a magyar parlament tanácsadójának birodalmába.

Őn évtizedek óta tevékenykedik, lobbizik az ország határain kívülreresztett nemzetrészek érdekében. Miért?

A magyar nemzet térvészése a Kárpát-medencében napjainkra már katasztrofális méreteket öltött. Ennek a folyamatnak a lelassításához meg kell találnunk azt az eszköztárat, amelyet a mai Európa normarendszerének a keretei közé szorítva megvalósíthatunk. Ha a következő évtizedben erre nem vagyunk képesek, akkor önhibánkból méltán teljeseedik be rajtunk a herderi jóslat. Ezért voltam és vagyok jelen a különböző szakkbizottságokban, és ezt a célt szolgálják a különböző fórumokon a beadványaim, a felszólalásaim és helyzetelemző szakvéleményeim is.

Milyen konkrét célokat tűzött ki maga elé?

Elsősorban el kell érni egy, a Székelyföld egész területét magába foglaló Eurorégiót Romániában. Másodszor az Európa Tanácsnak el kell fogadnia az Autonómiák Európai Kartáját, ami kiegészítője lenne a Nyelvi és az Önkormányzati Kartának. A harmadik cél a magyar falvak infrastrukturális fejlesztésének alapjait biztosító tagosítási és a földösszevonási terveinek fokozatos megvalósítása a közszégi földalpok megszervezésével. Ez biztosítaná a falvak fiatal lakosságának a szülőföldön maradását és hozzájárulhatna a kultúrkörnyezet fenntartásához is.

Mit tett a fenti célok elérésének érdekében eddig?

Bár szűkebb hazám, Erdély sorsa mindig a szívügyem volt, nemzetközileg 1986-tól vállaltam aktív szerepet. Egyik alapító tagja és alelnöke voltam a zürichi Kisebbség Védő Társaságnak. 1989-ben már közreműködtem abban, hogy az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága elítélje Ceausescu falurombolásait. Az elmúlt évek alatt többször felszólaltam az ENSZ-ben, az EBESZ-ben és az Európa Tanácsban. Ez utóbbi 5 határozati javaslatomat el is fogadta. Számos tanulmányt készítettem a regionális önkormányzatokról és az alapvető emberi jogokhoz tartozó területi autonómiáról. Minden alkalmat megragadtam, hogy kapcsolataim, összeköttetésem révén felhívjam a politikusok és a nemzetközi szervezetek figyelmét az éppen aktuális kisebbségi problémákra.

Úgy tudom, hogy anyagilag is rengeteg áldozatot hoz céljainak megvalósításához. Honnan veszi az erőt és a hitet, hogy mindez érdemes?

Ma már az emberek elvesztették a politikába vetett hitüket. Pedig nem szabad eleve feladni! Mindig mindent meg kell próbálni! Az autonómia lakattal lezárt házát nem lehet ököllel beverni, hanem meg kell próbálni bemászni a hátsó ablakon, akkor is a házban vagyunk! Erdély magyarsága fásult és előregegett, sokan elhagyták az országot. Persze, hogy a vezetőik csináltak hibákat, de nem siránkozni és vádaskodni kell, hanem tenni és főleg összefogni! A magyarok megosztása halálos bűn és a zseniális román politika ezt ki is használja. Azáltal, hogy én az életem nagy részét olyan országokban töltöttem, mint Kanada és Svájc, persze megtapasztalhattam a demokrácia játékszabályait.

Kitől örökölte ezt a mélyből gyökerező hazaszeretetet?

A szüleimtől és a rokonaimtól. Ebben a légkörben nőttem fel. Az is hozzátartozik, hogy én nemcsak vérségileg vagyok székely, magam lettem azzá. Ez adott hitet és tartást, ebbe kapaszkodtam a „menekült” állapot éveit alatt is.

Mikor menekült el Erdélyből?

A családomat a háború vihara sodorta el Erdélyből Debrecenbe, majd Budapestre. Édesapám orvosként, a tudományok világában élt, édesanyám viszont kétlábbal járt a földön. Apám imádta a természetet, kitűnő vadász is volt. Amikor iskolába kerültem a fák, a virágok neveit magyarul és latinul is tudtam. Az erdészeti pályát választottam. Így kerültem többszöri nekifutás után 1955-ben Sopronba az Erdőmérnöki Főiskolára és itt éltem át az 1956-os felkelést. A forradalom leverése után, az oroszok bejövetelekor hagytam el Magyarországot.

1956-ban a soproni egyetemisták aktívan részt vettek a forradalomban. Ön is vállalt valamilyen szerepet?

Miután a származásom miatt nehezen vettek fel az egyetemre, eleinte meghúztam magamat. Amikor azonban megérkeztek a segélyszállítmányok

külföldről, kocsikisérőként többször is jártam Budapesten.

Egyszer a Móríc Zsigmond körtérnél az autónk sorozatlövést is kapott az ávosoktól. Nagy szerencsénk volt, hogy megúsztuk. Nov. 4-ére virradó éjjel éppen Gyöngyösi Sanyi barátommal teherautóztunk vissza Pestről, amikor hallottuk, hogy az oroszok verik le a forradalmat. Az egyetemisták Kópházánál készültek feltartani az oroszokat, de az ágyúkból valaki kiszorította a gyújtószegeket, így szó sem lehetett ellenállásról. Ma már azt mondom, hogy hála Istennek, mert csak vérfürdő lett volna. Még felcipelünk a társaimmal a Muck kilátóhoz egy 76-os löveget, aztán átléptük a határt segítséget hozni.

Kitől vártak segítséget?

Az 1956-os események alakulásában a médiákat óriási felelősség terhelte. Állandóan azt hallottuk Nyugatról, hogy "tartsatok ki, segítünk!", és mi naivan elhittük. Sokan haltak meg ebben a reményben.

Állítom, hogy a soproni társaság jó része sem véglegesen távozott nyugatra. Az oroszok közeledténél a híre, a kópházi eset persze pánikot és elkeseredést szült, de azt hittük, hogy majd a segítő csapatokkal visszatérünk. Ausztriában aztán hamarosan átláttuk a helyzetet.

Hogyan alakult a sorsa a disszidálás után?

Különböző táborokba kerültünk. Engem és tíz társamat Svájc "fogadott volna örökbe", de lemondtam. A sors fintora, hogy évekkel később mégiscsak Svájcban telepedtem le. A soproni egyetemistákat és tanáraikat, sok más menekülttel együtt Kanada fogadta be, így 1957-ben felszállhattunk az Empress of Brittain elegáns hajójára. Egy sárga tábori pokrócba gyűrtem azt a pár kapott holmit, amit a magaménak mondhattam. Csodálkozva láttam, hogy az utasok közül néhányan nehéz koffereket cipelnek, Ők foglalták el azoknak a társaimnak a helyét, akik egy görög lélekvesztőn tették meg az utat Kanadába.

Vancouverben 1960-ban szerzett mérnöki diplomát. Milyennek látta a kanadai életüket?

Ott éreztem először az életemben, hogy nem vagyok másodrendű állampolgár. Nem kérdezte senki, hogy ki volt az apád, mennyi földetek volt? A lényeg: te milyen ember vagy!

Mint minden bevándorlóra ránk is kemény sors várt. Albérletekben laktunk és a tanulás mellett dolgoztunk. Meg kellett keresnünk a tandíjat és a megélhetésünkhöz szükséges pénzt. Az őserdőben szünnapok nélkül fakitermeléseken, felméréseknél dolgoztunk. Meggyőződése, hogy a mai fiatalság egy tizede sem lenne képes fizikailag és lelkileg mind azt végigcsinálni, amit mi végigcsináltunk. Szinte mindenki elvégezte az egyetemet, alig volt lemorzsolódás és később is megálltuk a helyünket.

Miért hagyta el Kanadát?

A honvágyam azonnal elpárolgott, ha az otthoni viszonyokra gondoltam, de mindenáron látni akartam az édesanyámat. Ám az útlevélkérelmet kétszer is elutasították. Átjöttem Svédországba, ott vállaltam állást. Micsoda boldogság volt, amikor végre Bécsben átöllelhettem! Egy hónapig voltunk együtt.

Utána mindenemet zálogházba téve Zürichbe utaztam, ahol barátaim segítségével és a kanadai jó végzettségem révén útépitőmérnökként önállósítottam magamat. Soha nem bántam meg a döntéseimet.

Általában az a véleményem, hogy nem érdemes a kifutott tej fölött sírni! Önálló vállalkozóként utakat építettem és főleg erdészeti tagosításokat végeztem. Emellett maradt időm az önképzésre is.

Mi adta az impulzust a kisebbségi politikai tevékenységéhez?

Erdélyben járva találkoztam a magyarsága miatt börtönviselt nagybáccsimmal, aki megkérdezte, hogy mit teszek az otthonmaradottak érdekében? Ez adta a döntő lökést. Hamarosan elkísértem egy barátomat Clevelandbe, a Magyarok Világkongresszusára, ahol fel is szólaltam. Ezzel kezdődött politikai pályafutásom. Felfigyeltek rám. Eleinte nem volt könnyű egyeztetni a megélhetést biztosító foglalkozásomat a lelkesedésből végzett kisebbségi munkával. 1998-ban nyugdíjba mentem, azóta könnyebb a dolgom, de 8 évig, minden szabadidőmet a kisebbségi munkára fordítottam. Apámtól örökölvén én is kicsit a felhők között járok, de ha nem ilyen lennék, nem csinálnám azt, amit ma. A diplomáciában nem elég akarni, sok minden másra is szükség van: nyelvtudásra, jó modorra, kapcsolatokra és kitartó, szívós munkára. Sokszor igéretéken kívül, semmit sem kapok cserébe, de azért szerencsésnek érzem magamat, mert például a szelмени határmegnyitást még az életben elérhettem. Az egyszerű emberek köszönete legalább annyit jelent számomra, mint a Mádl Ferenc által átnyújtott lovagkereszt.

15 év tapasztalata áll mögöttem. Két kormányzati szervezetnek vagyok az alelnöke és továbbra is mindenfajta pártpolitikától függetlenül képviselem a magyar érdekeket az Európa Tanácsban.

FERENCZY KLÁRA

Statisztikai felmérés a menekültekről Szerbiában

(Vajdaságma.info, 2007. július 11.) Hosszú időn át csak találgatni lehetett, hány menekült él Szerbiában, azon belül a Vajdaságban. A szerb kormány menekültügyi megbízottja a minap a nyilvánosság elé tárta az adatokat. A köztársaságban jelenleg mintegy 500 ezer olyan menekült él, akik a délszláv térségben dűlt háborúk időszakában érkeztek a harcoktól mentes térségbe. Szerbiában ma a lakosság 5 százaléka menekült. Az 500 ezer ideérkezett bő egyharmada Koszovóból jött, a többiek Horvátországból és Bosznia-Hercegovinából. A szerbiai menekülteknek több mint a fele a Vajdaságban él. A Vajdaságba került menekültek 75 százaléka Horvátországból került ide.

Szerbia számára a legnagyobb gondot még ma is az jelenti, hogy akadályokba ütközik a menekültek visszaköltözése szülőföldjükre. Koszovóba a több mint 200 ezer elmenekült szerb közül eddig alig 3 ezren tértek vissza. Horvátország sem igyekszik megteremteni a feltételeket az onnan elkerültek visszatéréséhez. Jellemző, hogy zágrábi adatok szerint 120 ezer szerb menekült fogadtak vissza, ezzel szemben a belgrádi dokumentáció arról tanúskodik, hogy ezeknek csupán a kétharmada tekinthető valós visszatérőnek. A visszatérést és az újbóli beilleszkedést egyedül a vegyes nemzeti összetételű Bosznia-Hercegovinában sikerült szinte maradéktalanul megvalósítani.

A félmillió szerbiai menekült közül 105 ezer rendelkezik, rendezett menekültstátusszal, ezek közül 51 911-en a Vajdaságban várják, hogy sorsukra valaki megoldást találjon. A többi mintegy 400 ezer menekült, már szerb állampolgársággal rendelkeznek. Ezek nagyobbik részének (a koszovóiaknak) korábban is megvolt a szerb állampolgársága. Kétszázezerre tehető azoknak a száma, akik a elmúlt években, menekültként kaptak szerb állampolgárságot. Itteni beilleszkedésüket hatékonyan segíteni igyekszik a szerb állam, a vajdasági vezetés és több európai ország.

Belgrádi források szerint az év végéig Szerbia hét városában 670 lakás építését fejezik be, melyek három-ezer menekültnek biztosítanak majd otthont. Ezek a lakások a Menekültek tartós integrációja Szerbiában elnevezésű program révén épülnek, amit az olasz kormány finanszíroz. Csak az olasz kormány 15 millió eurót biztosított erre a célra. A svéd kormány az év elején 600 ezer euróért 21 bányai házat vásárolt a menekülteknek. De a vajdasági vezetés sem ül ölbe tett kézzel.

A tartományi képviselőház az elmúlt év decemberében hozta létre azt a másfél millió eurós alapot, amelyből üresen maradt házakat vásárol a menekültstátussal rendelkező személyek számára, és ami miatt a vajdasági öslakosság méltatlankodik. Ugyancsak a vajdasági kormány hozta létre azt az alapot, amelyből csak a menekültek igényelhetnek mezőgazdasági vásárlásra kedvezményes hiteleket, miközben ezek a pénzek a

tősgyökeres vajdasági földművesek 30 éves átlagéletkorú gépparkjának a felújítására nem vehetőek igénybe. Most, amikor komoly vita folyik arról, hogy kapjanak-e a nemzeti kisebbségek, köztük a magyarok garantált helyeket a vajdasági parlamentben, a Menekülteket Segítő Vajdasági Regionális Bizottság azt követeli, hogy a nemzeti kisebbségek mellett a boszniai, a horvátországi és a koszovói szerb menekültek is kapjanak szavatolt helyeket a tartományi képviselőházban. A bizottság – pontatlanul - azzal érvel, hogy a Vajdaságban sokkal több a menekült, mint amekkora a nemzeti kisebbségek létszáma. A bizottság szerint még mindig több mint 250 ezer menekült él a tartományban.

Nagy gond az is, hogy Szerbiának csak akkor van esélye felkerülnie a vízumkedvezményezett EU-s listájára, amennyiben visszafogadja az illegálisan Nyugaton tartózkodó szerbek tömegeit. Szerb napilapok szerint csak Németországban mintegy 100 ezer szerb menekült vár kitoloncolásra. Ugyanakkor küszöbön a koszovói kérdés rendezése, aminek következményeként megtörténhet, hogy több tízezer ottani szerb vesz majd vándorbotot a kezébe. A Szerbiába menekülők zöme pedig az eddigi tapasztalatok szerint az ország leggazdagabb vidékére a Vajdaságba igyekszik.

Kormányzati csúcsszerv Magyarországon

A június közepén foganatosított átszervezés következtében öt fővel három meghívottal működik a kormánykabinet. A csúcsszerv „a kormány politikai döntéshozatalának színtere”, melyben a gazdasági, a társadalompolitikai és a nemzetbiztonsági kabinetek és a két koalíciós párt vezetői vesznek részt. Az SZDSZ-szel való egyeztetés után Horn Gábor is helyet kapott. A kabinet tagja így Ma Gyurcsány Ferenc miniszterelnök mellett helyettese, Kiss Péter kancelláriaminiszter, Kóka János gazdasági miniszter, Veres János pénzügyminiszter és Szilvássy György, a titkosszolgálatok felügyelő tárcá nélküli miniszter. Mellettük meghívottként kap helyet Draskovics Tibor, a kormányzati igazgatás összehangolásáért felelős tárcá nélküli miniszter, Gál J. Zoltán kabinetfőnök és Horn Gábor államtitkár.

A politikai döntéshozatali csúcsszerv minden héten ülésezik, előzetesen konzultál a kormánypárti frakciókkal, azok vezetésével. A kormánykabinet feladata többek között, hogy kijelölje a kormányprogramban foglaltak végrehajtásának aktuális teendőit, stratégiai ügyekben állásfoglalásaival előkészítse a kormány döntését, döntést hozzon a kormány-előterjesztések kapcsán félébmaradt vitás ügyekben.

„Wie fit sind Ihre Finanzen?“

BERATUNGSGUTSCHEIN

im Wert von

In Worten **€ 120,-** einhundertzwanzig

Der Betrag kann nicht in bar abgelöst werden. Gültigkeit: bis 31.12.2007

Unser Leistungsangebot für Sie:

Anlagebereich • internationale Vermögensanlage • Vermögensverwaltung	Versicherungsbereich • private und betriebliche Altersvorsorge • staatlich geförderte Pensionsvorsorge • Risikolebensversicherungen • Unfall und Berufsunfähigkeitsabsicherungen • Krankenversicherung • Haushalt, Rechtsschutz, KFZ, Haftpflicht
Finanzierungen • private Immobilien • gewerbliche Immobilien	

Was kann ein starker, unabhängiger Finanzpartner für Sie tun?

Gemeinsam mit Ihnen erstelle ich Ihr ganz persönliches, maßgeschneidertes Finanzkonzept. Damit können Sie z.B. Ihre monatlichen Fixkosten senken und andererseits Ihr Kapital für sich arbeiten lassen.

Mein Team und ich sorgen dafür, dass Ihr Geld für Sie arbeitet und nicht umgekehrt. Auf ein unverbindliches Beratungsgespräch freuen wir uns.

Überreicht durch: PIROSKA Emese

Telefonnummer: 0676/5152069

Színvonalas oktatás a szülőföldön

A szlovákiai magyarság mindig tudta, hogy a megmaradás, az identitástudat megőrzésének egyik biztosítéka a tudás, a műveltség, az iskolázottság. Ezért küzdöttek mindig iskoláikért, ezért tartották fontosnak, hogy a szlovákiai magyarok óvodás kortól egészen egyetemi szintig anyanyelvükön tanulhassanak. A felsőoktatási intézmények évtizedek óta csak részben elégitették ki az igényeket; alapiskolai pedagógusokat képeztek Nyitrán, középiskolai tanárokat pedig a pozsonyi Komensky Egyetemen, a természettudományi, műszaki, egészségügyi pályák iránt érdeklődők szlovák nyelvű főiskolákon, egyetemeken tanulhattak. A huszadik század kilencvenes éveire mindinkább nyilvánvalóvá vált, hogy a magyar iskolákban egyre több a képesítés nélküli pedagógus, illetve sokan nem azt a tantárgyat oktatják, amelyre a képesítésük szól, ezért igazán sürgetővé vált a pedagógusképzés gondjának megoldása. Több magyarországi tanítóképző főiskola kihelyezett tagozatokat létesített Szlovákia magyarlakta területein. Sok, már oktató pedagógus és a pálya iránt érdeklődő fiatal élt is az alkalommal és tanulmányai sikeres befejezése után így diplomát szereztek. A diplomák honosítása körüli gondok és a szlovák parlament azon törvénye, mely szerint oktatni csak egyetemi diplomával lehet, egyértelműen megmutatta, hogy a szlovákiai magyarságnak saját egyetemre van szüksége. Ezután kezdődött el Komáromban, a Vág és Duna összefolyásánál fekvő, jelenleg 38 ezer lakosú városban az egyetem szervezésének nem könnyű menete. A Magyar Koalíció Pártja hathatós támogatásával a szlovák kormány is jóváhagyta a Selye János Egyetem létrehozásáról szóló szán-

déknyilatkozatot. A névválasztás abból adódott, hogy Selye János, a stresszelmélet kidolgozója ebben a városban végezte általános és középiskolai tanulmányait. Komárom mindig büszke volt személyére, tudományos és kutatási eredményeire. Emlékét őrzi a helyi magyar nyelvű gimnázium, amely ugyancsak az ő nevét viseli és mellszobrot is állítottak tiszteletére a Tiszi Pavilon udvarán.

Az előkészület folyamata, mint minden új esetében, itt sem volt problémamentes, de minden gáncsoskodást, nehézséget és megpróbáltatást feledtet a tény, hogy mára elismert intézmény lett; sikerrel zárta a harmadik évfolyamot, és bizakodással tekint a negyedik egyetemi évfolyamuk elé. Az egyetem oktatóit, hallgatóit és az egész szlovákiai magyarságot büszkeséggel tölti el, hogy a Selye János nevét viselő önálló, magyar egyetem egyedülálló a kárpát-medencei magyarság modernkori történetében.

Albert Sándor, az egyetem rektora a kezdetektől; az első 2004/2005-ös évfolyamtól áll az intézmény élén. Minden nyilatkozatában hangsúlyozza az egyetem sokirányú küldetését. A szlovákiai magyarság számára létfontosságú, hogy emelkedjen a művelt, iskolázott fiatalok száma. Az iskolázottság, a magas fokú képzettség által csökkenhet a munkanélküliség a magyarok által lakott területeken és az egyetemi, főiskolai végzettség megteremtheti a magyar fiatalok esélyegyenlőségét a munkaerőpiacon. Az egyetemet végzett, diplomát szerzett, főiskolai képzésben részesült fiatalok erősíthetik a magyar értelmiségí réteget. Példaként szolgálhatnak rá, hogy az anyanyelven megszerzett tudással kiválóan érvényesülnek, semmivel sem ke-

vesebbek, mint azok, akik szlovák iskolában tanultak. Az egyetem magas szinten biztosítja az idegen nyelvek oktatását, így ha a végzősök később úgy határoznak, akár külföldön, nemzetközi viszonylatban is érvényesülhetnek.

Az elmúlt évek igazolták az intézményhez fűzött reményeket, az érettségizett fiatalok jó körülmények között, kitűnő professzori gárda irányításával készülnek jövőendő hivatásukra. Jelenleg három szakon folyik az oktatás, a tanárképző kar óvóképző és tanítóképző szakának nappali tagozatán közel ötszázan, a levelezőn több mint hatszázan, a gazdaságtudományi kar vállalati gazdaságtan és menedzsment szakának nappali és levelező tagozatán egyaránt közel ötszázan, a református teológiai kar nappali tagozatán harminckilencen, levelező tagozatán negyvenhatan tanulnak. Ez utóbbi karon Magyarországról és Erdélyből érkezett hallgatók is vannak.

Az új tanévben mintegy ötszáz hallgatójuk lesz. A jelentkezők írásbeli tesztet készítenek, illetve szóban is felvételiznek. A tanulók Szlovákia valamennyi régiójából érkeznek, elhelyezésük különösebb gondot nem okoz, hiszen diákszállójukon mindenkinek elszállásolást biztosítanak. Gazdag könyvtáruk, amely ötven témakörben mintegy húszezer kötettel büszkélkedhet, valamennyiük rendelkezésére áll. 2007 tavaszán adták át azt a nagy és további két kisebb tornatermet, amellyel megvetették egy további szak, a testnevelés alapjait.

További örömdetes tény, amely az itt zajló oktatás eredményességét és színvonalát igazolja, hogy az intézmény megfelelt az ISO 9001 nemzetközi minőségirányítási rendszer követel-

Felhőtengerből felbukkanó hegycsúcsok

ményeinek és Albert Sándor rektor a Certop Közép-Kelet Európában működő, Magyarországon piacvezető szervezet képviselőjétől átvethette a minőséget igazoló okiratot. Szlovákiában a Selye János Egyetemen kívül mindössze a Kassai Műszaki Egyetem kapta meg ezt a minősítést. A tanúsítványt három évre ítélték oda, és évente ellenőrzik, hogy az egyetem mennyiben tesz eleget a követelményeknek.

Az intézmény törekszik a különféle kapcsolatok kialakítására is, amelyek mind-mind még eredményesebbé tehetik munkájukat, sokrétűbbé a hallgatók életét, és elismertséget hozhatnak számukra. Együttműködési keretszerződést kötöttek a Szegedi Tudományegyetemmel, amelynek értelmében diák- és tanácsrekre kerül sor, számos közös kulturális, tudományos, oktatási, kutatási programot valósítanak meg, könyveket, kiadványokat ajánlanak egymásnak, közös publikációkat jelentetnek meg.

Évente sort kerítenek a Komáromi Egyetemi Napokra, amelyekkel már valójában hagyományt teremtettek. Az ünnepségsorozatban konferencia, sportversenyek és koncert is szerepel, az idei rendezvénysorozat legnagyobb sikert aratott programja a „Futás a jövőért” stafétafutás volt, amely az „anyanyelven az óvodától az egyetemig” gondolat jegyében zajlott. A rendezvényen együtt futottak az egyetemisták, a középiskolások, az alapiskolások és az óvodások, bizonyítva, hogy ma már az óvodától az egyetemig megvalósulhat az anyanyelven való tanulás.

Albert Sándor vállát – mindenki tudja – még sok gond nyomja, hiszen az alapok „megásásától” kellett vállalni az egyetem felépítését, és az anyagiak biztosítása akkor sem volt, és most sem egyszerű feladat. A sikerek és a tudat, hogy az egyetemmel a szlovákiai magyarság jövőjének alapjait vetették meg, mindenért kárpótol. Így gondolja ő és így az egyetem valamennyi munkatársa. Az intézmény web-oldalán: www.selyeuni.sk további információkhoz juthatnak az érdeklődők.

BENYÁK MÁRIA

Dr. CSERHÁTI FERENC PÜSPÖKI KINEVEZÉSE

XVI. Benedek pápa 2007. június 15-én dr. Cserháti Ferenc, németországi magyar főlelkész Centuria-i c. püspökké és az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye segédpüspökévé nevezte ki. Saját feladata lesz, hogy a nyugaton élő magyar katolikusok pasztorációját a jövőben püspökként lássa el.

Cserháti Ferenc 1947. február 12-én született Túrterebesen. Márton Áron püspök 1971. április 18-án szentelte pappá Gyulafehérvárott. 1979 óta Németországban végez magyar lelkesítő szolgálatot.

2003-ban II. János Pál pápa pápai káplánnak nevezte ki. 2004-ben a Máltai Lovagrend tagjai közé nyert felvételt. Püspökké szentelése 2007. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony ünnepén 10 óra 30-kor lesz az Esztergomi Bazilikában.

Szlovákiában élő 46 éves özvegyasszony minimális német nyelvtudással **beteggondozást vállalna** legszívesebben magyar családnál. Tel: 00421/905688242. ++

Erdélyben, **Marosvásárhely mellett**, 3 szobás, teraszos, gázfűtéses, parkettás, tágas, **öröklakás** pinccel eladó. Irányár: 45.000 Euro.

Érdeklődni lehet Istvánnál a 011-40-265-577-724-es, vagy Ibolyánál a (813) 477-7281-es hívószámon. E-mail: pianibi@mindspring.com ++

Erzsébet királyné és Romy Schneider – Sissi-sorsára ítélve

A legendás személyiségek sorsa, hogy előbb-utóbb már csak elcsépeklés jutnak róluk eszünkbe. Erzsébet királynő, alias Sisi? Darázsderék, bokáig érő haj, „Ferencjóska” és Andrássy Gyula nagy szerelme, lovaglás, barangolás a nagyvilágban... Romy Schneider? Az a bűbajos kislány a Sissi-filmekből. Olyan hitelesen alakította az ifjű, szerelmes császárné szerepét, hogy az egész világ elhítte, Erzsébet és Ferenc József házassága amolyan „ásó-kapanyagharang” mese volt. Kisebb és nagyobb kislányok álmainak megtestesítői, hiszen ki nem vágyott volna legalább egyszer életében diadémmal a hajában és gyémántos ruhában megjelenni a választottja előtt?

Mindennek tükrében valahogyan kellemetlen szembesülni a valósággal. Erzsébet, a boldogtalan házasságban vergődő feleség, aki soha nem élhette át a beteljesedett szerelmet, pedig rengetegen csodálták, szerették, igaz, plátóian. Az anya, aki két gyermeke halálát siratta. A császárné, akit tizenöt évesen kiválasztottak egy hivatásra, amivel azonosulni nem tudott, s amit betölteni sem akart. Az értelmiség, akinek a véleményére kevesen voltak kíváncsiak, sőt, környezete nem is várta el tőle, hogy okosan, intelligensen ítélkezzen dolgok felett. A sportember, aki nem indulhatott semmilyen világversenyen, pedig valószínűleg kiváló vívó vagy díjugrató válhatott volna belőle, ha mondjuk néhány évtizeddel később jön a világra. Ha úgy tetszik, úgy élte le 61 évét, hogy nem teljesedhetett ki a személyisége, nem kamatoztathatta megfelelő módon képességeit, tudását.

Fellázadt a ráerőltetett, nem neki való szerep és a bécsi udvar ellen, utazásokba, hóbor- tokba menekült házassága elől. Láadás nem öncélú – egész életében önmagát akarta megvalósítani. Modern volt, anélkül hogy tudatosítót volna, mennyire nem illik a korszakhoz mindaz, amit csinál. Utált szerepelni és reprezentálni, pedig minden adottsága megvolt ahhoz, hogy megragadja az emberek figyelmét. Egy osztrák császárnétól teljesen szakatlan nyomot akart hagyni maga után, a nagyközönség elé kívánta tární életét, legfelsőbb gondolatait, ezért vallott életéről versekben.

A tizenkilencedik század egyik legismertebb asszonya volt, de emléke valószínűleg elhalványult volna, ha nincs a huszadik század ötvenes éveiben ugyanolyan bájos, sugárzó karizmájú bajor kislány: Romy Schneider. A fiatal, kezdő színésznő tette ismertté a császárné nevét az egész világon. Alig volt tizenhat éves, mikor Ernst Marischka giccses, édeskés filmjeiben feltűnt Sissi szerepében. (Erzsébet becenevét eredetileg egy s-szel írták, a film címében megduplázták a mássalhangzót). A kritikusok egyöntetű véleménye szerint a történelmi valóságot teljességgel figyelmen kí-

vül hagyó mese nem érne semmit, ha a filmvásznot nem ragyogná be szépségével, kisugárzásával Romy. Az osztrákok voltaképpen neki köszönhetik az „ő Kaiserin Elisabeth”-jüket, hiszen a filmvászonon Romy-Sissi imádták a férjét, és jó anya, feleség meg császárné válhatott volna belőle, ha nincs a gonosz anyós... Romy Schneider ugyanúgy, mint száz évvel előtte a császárné, akit a filmvászonon alakított, fellázadt a szerepe ellen. Érezte, tudta, hogy többre hivatott a krinolinok szerepeknél. Párizsba „szökött” tehát, hogy minden idők egyik legragyogóbb filmszínésze váljon.

Romy az „erkölcstelen” huszadik században megtehetette mindazt, ami Erzsébet királyné számára rangjánál, társadalmi állásánál fogva lehetetlen volt. A férfiak nem csak plátóian imádták őt, a szép színésznő habzsolta az életet. Hiába csavarhatta azonban az ujjai köré korának legvonzóbb férfait – köztük Alain Delont – Erzsébethez hasonlóan ő sem volt boldog a kapcsolataiban. Pedig őt nem kötötte örök hűség az osztrák császárhoz. Menekült volna az egyszerű hétköznapiokba, de lehetetlen volt, mert sztar volt, arra hivatott, hogy szerepeljen a nyilvánosság előtt. Összetett, bonyolult lélek, kábitószemben, alkoholban keresett megoldást a problémáira, de persze nem talált. Neki is fiatal korában valahol kisiklott az élete, és nem volt ereje hozzá, vagy nem engedték a körülmények, hogy a helyes vágányra terelje életét. Erzsébethez hasonlóan megélte a legnagyobb borzalmat, amit egy anya megélhet: meghalt imádott fia. Attól kezdve számára már nem volt maradás ezen a világon.

Erzsébet és Romy – minden megadatott nekik, amiről a „közönséges halandók” álmodoznak: szépség, gazdagság, hírnév, tehetség, siker. Sztrárok voltak, milliók rajongtak értük, csodálták, szerették, tisztelték őket. Mind a ketten elismerésre áhítoztak, szabálytalan, független és szabadságvágyó természetük azonban képtelenné tette őket, hogy ellenálljanak a nyomásnak, ami emiatt rájuk nehezedett. Feszegették a társadalmi konvenciók határait – de ez nem megy anélkül, hogy az ember saját magát is ne áldozná fel a lázadás oltárán. Hiába vette őket körül rajongók tábora, magányosak voltak kilátástalan igyekezetükben, hogy megbirkózzanak saját különlegességükkel, nem mindennapi lényükkel.

Erzsébet nem mutatta meg az igazi arcát a róla készült festményeken, fényképeken. A komolyan, kissé fensőbbbségesen, mindig szigorúan összezárt ajakkal pózoló szép- asszony igazi pókararc. Deák Ferenc ravatalánál is eltakarja az arcát, egy császárné óvakodjon az érzelmi megnyilvánulásoktól a nagyközönség előtt. Gyásza itt is túldimenzionált, misztikus. Romy Schneiderrel telje-

sen más a helyzet. Ő színésznő volt, ráadásul a magánélete szorosan összefüggött szerepeivel. A rendezők előszeretettel osztották rá az alkoholistát, önmagukkal küzdő és kiutat nem találó asszonyok szerepét. Portréi híven visszaadják életének minden egyes pillanatát, szerelmeit, csalódásait, örömeit, bánatát.

Wittelsbach Erzsébet és Romy Schneider sorsa, életútja szorosan összefonódott a „Sissi”-jelenséggel. Személyiségük annyira sokrétű és összetett volt, hogy lehetetlen őket egyetlen egy szempontból értékelni. Különösen érdekes a velük való találkozás, ha szembesülünk a környezettel, ahol éltek, megsejlelhetjük ruháikat, személyes tárgyikat, elolvassuk önvallomásaikat vagy kortársaik nyilatkozatait róluk. A 2007-es év erről a két különleges asszonyról szól. Erzsébet 170 éve látta meg a napvilágot, míg Romy Schneider 25 éve fejezte be hányatott életét. Tudományos és népszerű publikációk megjelentetése, rendezvények, filmvetítések, kiállítások sora kíséri az emlékévet. A széles választékból két kiállításra szeretnénk felhívni a figyelmet.

Nem a véletlen játéka, hogy Bécsben a **schönbrunni kastély** „Hofmobiliendepot”-jában rendeztek kiállítást a színésznő fényképeiből „Romy Schneider – Hommage an die Jugend” címmel. A fekete-fehér fotográfiák az ifjú Sissit alakító Romy párizsi filmdivává alakulását örökítették meg. A kiállítás külön érdekessége az a három pompázatos kosztüm, amelyet a Sissi-filmekben máig megcsodálhatunk: a császárné esküvői ruhája és bál ruhája, valamint Ferenc József koronázási palástja. A tárlat szeptember 23-ig várja a látogatókat.

A **gödöllői kastély** alsó termeiben Erzsébet királyné mítoszának megnyilvánulásait rendkívül érdekes kiállítás mutatja be szeptember 30-ig. Az első teremről időrendi sorrendben haladva ismerkedhetünk meg a legenda keletkezésének és elburjánzásának egyes állomásaival. Attól kezdve, hogy az ifjú császárné először öltött magára magyar ruhát, egészen addig, míg műemlékké vált és kurtársai fontosnak tartották, hogy emléket, személyiségét múzeumokban „konzerválják.” Fontos arra is felhívni a figyelmet, hogy a „Sissi-kultusz” ma valóságos iparággá vált, hiszen a császárné nevével fémjelzett csokoládé, keksz vagy egyéb portéka biztos érdeklődést vált ki a fogyasztói társadalomban. „Elisabeth” óriási sikert arat mint musical, és magánélete minden apró részletének taglalásából bestseller lesz.

Érdekes azonban elgondolkodni azon, hogy Ernst Marischka Sissi-filmjei óta nem készült világhírű mozi Erzsébet életéről. Lehet azért, mert a rendezők új Romy Schneider felbukkanására várnak?

FUNDAREK ANNA

OLASZORSZÁGBAN FOLYTATÓDNAK A MEGEMLÉKEZÉSEK 1956-RÓL

Ugyan már 2007-et írunk, de Olaszországban még tovább emlékeznek a magyar 56 ötvenedik évfordulójáról. Természetesen csak azokról az eseményekről tudunk beszámolni, melyekről tudomásunk van, de a jelek arról vallanak, hogy eddig is több, mint öt megemlékezést rendeztek és még rendeznek.

Március 2-án Ostiában, Róma fürdővárosában a városi Elsa Morante Könyvtárban mutatták be Giorgio Cirillo újságíró, a RAI azaz az Olasz rádió-televízió főszerkesztője, az elmúlt év december 15-én megjelent könyvét, a címe: 1956 BUDAPEST 2006. El kell mondanunk, hogy Cirillo a Forradalom idején 6 éves volt, az édesapja pedig katonatiszt. Október 23-tól kezdve minden este a rádió előtt ültek és hallgatták a magyarországi híreket. A kislány kérdezett, a katona papa magyarázott. Ez Giorgio Cirillo számára élete első, nagy élménye talán azért is, mert a tudósítók beszámoltak a pesti „srácokról”. Tizenhat éves kora óta egyre komolyabban foglalkozik a magyar Forradalommal. 1990 óta, majdnem minden október 23-át Budapesten tölti. A könyv, amin az ő neve szerepel, mint szerzőé tulajdonképpen egy képek könyv és teljesen a magyar rádióadásokra van felépítve. A rövid bevezetón kívül, csak a magyar adók hírei és közleményei szerepelnek a Kossuth Rádiótól és színe és címe változásain kívül, ott vannak Győr, Debrecen, Miskolc, Dunapentele és egy Névtelen adó. A képek a híreket illusztrálják, míg a néha megjelenő kis felvételeket a szerző készítette az emlékünnepek során, amelyeken jelen volt. A borítólap hátoldalán olvashatjuk: „A történelemben ez volt az egyetlen példa egy olyan forradalomra, melyben egy generáció harcolt és egy másik győzött”

Március 15. – Astiban, Torinó közelében került sor megemlékezésre a Városi könyvtárban a következő címen: A forradalmár népek üzenete – Forradalmak és szabadság: Olaszország és Magyarország 1848. 1956. – Asti városa abban az időben, amikor ez a térség francia megszállás alatt volt, katonai központ lett, számos laktanyával. Természetesen, amikor később olasz kézbe került továbbra is katonai központ maradt. Az 1860-as években, a Magyar Légio több alakulata is itt állomásozott.

Az 56-os megemlékezést a tiszti klub kezdeményezte, de a Városi Könyvtár valósította meg valóban nagyszerűen előkészítve. Ezért választották a magyar nemzet egyik nagy ünnepnapját a megemlékezésekre. A helyi sajtó már egy héttel előbb megkezdte az esemény ismertetését, a nagytinktélyű torinói La Stampa is foglalkozott vele. Az előadók között volt Pete László a Debreceni Egyetem olasz intézetéből, akinek nemrégén jelent meg egy olasz nyelvű könyve Mario Monti ezredesről, aki 1848-49 ben a

házánkban harcoló Olasz Légio parancsnoka volt.

Az 56-os Forradalom fényképeiről és filmfelvételeiről beszélt Vittorio Mangili, immár túl a 80 éven. Ő volt az egyetlen az összes nyugati újságírók közül, akinek sikerült kihozni filmfelvételeit a november 4. szovjet támadásról. Az eredeti RAI filmet az ENSZ levéltárában őrzik ma is. Piero Laporta tábornok, az olasz katonák és az 1956-os magyar Forradalom címen foglalkozott az eseményekkel elemezve a Nyugat lehetőségeit is. Giorgio Cirillo előadása viszont főleg arról beszélt, hogy hogyan reagált Olaszország. Az előadókat Carlo Cerrato az Olasz Rádió és Televízió Tartományi főszerkesztője mutatta be és ő vezette a vitát.

Március 17. Fermoban, az Adria közelében rendeztek megemlékezést az ellenzéki pártok a Forza Italia és az Alleanza Nazionale. Többek között beszélt Gustavo Selva szenátor az AN és Elisabetta Gardini a Forza szóvivője, azután több helyi előadó, köztük a polgármester. A városháza nagyterme tömve volt.

Április 2–3. Genova. Lessing 1956-os könyve képanyagából készült kiállítás megnyitása a Palazzo Ducaleban. (Hercegi Palota) A kiállítást a Járási (Provinciale) Diákszövetség rendezte a Tartományi Tanfelügyelőség segítségével. A megnyitón körülbelül 350–400 résztvevő volt jelen. Magát a képállványokat is a diákok szerelték fel és állandó idegenvezető csoport állt a látogatók rendelkezésére. A diákvezetők fiuk, lányok nagyon jól felkészültek és a Magyar forradalommal kapcsolatos minden kérdésre tudtak válaszolni, ezenkívül árusították Lessing Budapest 1956 a Forradalom című könyvét olaszul és egy kisebb olcsó kiadványt. A szerző Sandro Chierici, aki Lessing barátja és a kiállítási képanyag elkészítője. Az első részben október 23-tól november 9-ig foglalja össze az eseményeket. Ezt követi néhány magyar író verse illetve írása, Mindszenty bíboros rádióbeszéde, XII. Pius pápa apostoli levelei, az olasz politikai és kulturális élet reakciói, az olasz Katolikus Egyházé, az ENSZ bizottságé és végül 2006-ból Erdő Péter bíboros levele II. Alexius moszkvai Pátriárkához és az erre adott válasz.

Április 21. Civitanova Marche Itt is Lessing-kiállítás volt, melyet a városi Diákszövetség rendezett egyműködve a Tanárok baráti körével és a Város Polgármesteri Hivatalával. A találkozt a kiállítás befejezése után rendezték egy teljesen újonnan épített Gimnázium hatalmas dísztermében, melyet ez év április 1-jén avattak fel. Több száz diák vett részt különböző középiskolákból és technikumokból. Itt a kiállítás befejezésére rendeztek ünnepséget, melyen megemlékeztek a Forradalomról.

MIHALYI GÉZA

Visszafogottan a személyes múltról

Bódis Mária: Egy honleány naplója. Mikó – Impex Kft., Sopron, 2007, 170 oldal

Egy napló került a kezembe, amiről fogalmam sem volt, mit tartalmaz. Tizennyolc éves volt a lány, aki írta, körülötte iramlott az a bizonyos „történelem”, amit a körülményekre való tekintettel talán mindörökké idézőjelbe tennék. Egyszóval ő a saját történelmét élte, amit hurcolt magával egy életen át, egy pontos megfigyeléseket tartalmazó, visszafogottan megfogalmazott, mégis érzelmileg gazdag naplóban megírva, amelynek magával ragadó a cselekménye is. Tudta, hogy amíg él, rejtegetnie kell, hiszen amit megörökített, az ellentmondott mindenféle kanonizált világképnek, dialektikus rendnek, „tudományos szocializmusnak”, amit az utókor a fejekben utólag próbált elrendezni, a második világháborút követően intézményesen is, különösen azoknak a tudatában, akik később születtek, és fogékonyak voltak arra, hogy el is higgyék, amit a tan-könyvek agyonpolitizáltak.

Ki merészelt volna ebben a fekete-fehérre osztott mezőben árnyalatokat és egyedi eseteket keresni? Mégis akadt egy lány, aki átható tekintetével belemerészelt nézni ezeknek is, azoknak is a szemébe, mi több: véleményt kívánt formálni róluk írásban, következetesen az elveihez, ahogyan nevelték;

A „felszabadítás” végeérhetetlen hónapjait meneküléssel töltötte, rejtőzködött, nehogy megerőszkolják. A naplónak a második része olyan, mint egy kalandregény, arról szót, miként jár túl hol egy partizán, hol egy bolgár tiszt, hol pedig egy vöröskatonaszen. Mindez nevekkal, időpontokkal, valós helyszínekkel. Ilyen szempontból ez a második világháború „kivételes sikertörténete”, miként maradtatott egy honleány a frontvonalon ártatlan, a második világháború egyik elhíresült csatájának arcvonala.

Azért tartottam a batinai ütközet napjait megörökítő részt a legértékesebbnek, mert a felszabadítók garázdálkodásáról, nemi nyomoráról már íródtak egész könyvek, szépirodalmi munkák is. Amit vi-

szont Bódis Mária lejegyzett, az számos rendhagyó fénytörésbe helyezett eseményt örökít meg. Főleg azok a részek döbbenetesek, amikről az utókor már a színét és visszáját is feltárta, de az „akkori” naplóíró eleve nem helyezhette magát a mindentudó történetírási kontextusába, nem latolgatott semmit örökönek vélt igazságok közt, a tényeket is csak úgy minősítette, ahogyan egy ilyen korú lány tehette, a saját meggyőződése szerint, köntörfalazás nélkül. Ma sem kellene semmiért mentegetőzni. Sok mindről pedig tudomása sem lehetett, hogy mi miért történt körülötte, mint ahogyan arról sem lehetett fogalma még akkor néhány kulcsfontosságú epizód esetében, hogy pontosan mit látott, miről is szerzett tudomást valójában

Stilisztikai szempontból jellemző a Drávaszög miliójéből implikált balladás hang, az ismétlődő elemek gyakorisága lehet ösztönös is, de éppen ezek alapján mégis inkább szépírói ambíciókra és tudatos komponáltságra gyanakszom, egyáltalán nem egyszerű feladat ugyanis a hétköznapi tények, a háborús káosz, a hit és a pszichés szorongások egyidejű ábrázolása.

A napló elején ki mer még mondani kételyt és örömet, ez beragyogja az emberi kapcsolatok bizalmáról felvázolt képet. Azért különösen dédelgetett kincs számomra is a napló, mert a benne szereplő Darázs a szülőfalum, tehát ezt a terepet ismerem, akár a tenyeremet, magam előtt látom ma is az utat, melyet ez a lány „akkor” bejárt, és ma is végigfut a hátamon a hideg, ha belegondolok, hogy éppen akkor, amikor a napló sorai íródtak, pontosan azokban a napokban araszolt előre ugyanazon a kövesúton Kisköszegen, majd Darázon át Radnóti Miklóssal a bizonyos „eröltetett menet”. Egy éjszaka-t Darázon töltöttek, hosszú idő után itt kaptak tisztességes ételmezt. Rendezték soraikat, őrzésüket új Volks-SS-ek vették át, kísérték őket tovább Mohács felé. Hogy mögöttük miféle vihar támadt, az kiderül a naplóból.

KÖNTRA FERENC

MI - HOL - MIKOR?

Kulturális kaleidoszkóp

Alsó-Ausztria

C.M.von Weber, Der Freischütz, opera – Reinsberg, Burgarena; aug. 2–18.

G. Verdi, Il Trovatore, opera – Gars am Kamp, Burgruine; aug. 12.-ig

S. Wolf, Lohengrin von Laxenburg, opera paródia – Laxenburg; aug. 26-ig

E. és H. Marischka, Sissy, operett – Baden, Sommerarena; aug. 26-ig

F. Lehár, Paganini, operett – Baden bei Wien, Stadttheater; szept. 2-ig

M. Monnot, Irma la Douce, zenés vígjáték – Baden bei Wien, Stadttheater; aug. 31-ig

F. Molnár, Olympia, próza – Weissenkirchen, Teisenhoferhof; aug. 26-ig

H. von Hoffmannsthal, próza – Weitra, Schloss; aug. 7. – szept. 9.

S. Wolf, In 80 Tagen um die Welt, próza – Haag, Hauptplatz; szept. 1-jéig

M. Lobe; S. Weigel, Das kleine ich bin ich, gyermekmusical – Katzelsdorf, Schloss; aug. 12-ig

Allegro Vivo, az észak aurája, nemzetközi kamara zene fesztivál, koncertek – Horn, Gmünd, Melk, Zwettl, ...; aug. 9. – szept. 16. **Kezdődik, zenefesztivál**, koncertek – Grafenegg, Wolkenturm, Alte Reitschule; aug. 23. – szept. 9.

Chopin Fesztivál, koncertek – Gaming, Kartause; aug. 16–19.

Duna, Ünnepi Hetek, koncertek – Strudengau; aug. 15-ig

Rossini e Pasta, opera gála – St. Pölten, Festspielhaus; szept. 22.

A Mariinskij színház zenekarának vendégszereplése, koncert – St.Pölten, Festspielhaus; okt. 14.

100 éves a Tonkünstler zenekar, koncert – St. Pölten, Festspielhaus; okt. 8.

Tűz és föld, tartományi kiállítás – Waidhofen an der Ybbs, Rothschildschloss, St. Peter an der Au, Schloss; nov. 4-ig

Donald Duck, a kacsa akiből ember lett, kiállítás – Krems, Karikaturmuseum; nov. 4-ig

„Cigányképek”, a romák ábrázolása, kiállítás – Krems, Kunsthalle; szept. 2-ig

Daniel Gran, barokk festőművész, kiállítás – Klosterneuburg, Stift; nov. 18-ig

Barokk allegóriák, vezetés – Klosterneuburg, Stift; szept. 9.

Barokk anyagok, vezetés – Klosterneuburg, Stift; szept. 23.

Bécs

W.A. Mozart, Le nozze di Figaro, opera – Theater an der Wien; aug. 19-ig

J. Strauß, A denevér, operett – Schönbrunn, Schlosstheater; aug. 26-ig

Ben van Cauwenbergh, Queen, modern tánc – Volksoper; szept. 16.,24.

Biedermeier Liechtenstein-ben, kiállítás – Liechtenstein Museum; aug. 20-ig

A természet felfedezése, kiállítás – Naturhistorisches Museum; szept. 3-ig

Ajándékok a császári háznak, Hódolattal I. Ferenc Józsefnek és Erzsébet császárnénak, kiállítás – Österreichische Nationalbibliothek, Prunksaal; okt. 28-ig

Bécs 1800, az Artaria kiadó mesterművei, kiállítás – Hermesvilla; nov. 4-ig

Expressiv! Die Künstler der Brücke, Hermann Gerlinger gyűjteményéből, kiállítás – Albertina; szept. 2-ig

A zsidóság női dimenziói, kiállítás – Jüdisches Museum; okt. 14-ig

Ékszerek, kiállítás – Galerie Slavik; szept. 8-ig

Burgenland

G. Verdi, Nabucco, opera – St. Margarethen, Römersteinbruch; aug. 26-ig

J. Strauß, Bécsi vér, operett – Mörbisch, Seebühne; aug. 26-ig

Camerala Pannonica, koncert – Raiding, Franz Liszt-Zentrum; aug. 12.

Fél cigány és fél ferences, Liszt Ferenc Fesztivál, koncertek – Raiding; okt. 12–21.

Haydn Napok, koncertek – Eisenstadt, Schloss; szept. 6–16.

Felső-Ausztria

J. Strauß, A denevér, operett – Bad Ischl, Theaterhaus; szept. 2-ig

F. Lehár, Giuditta, operett – Bad Ischl, Theaterhaus; szept.1-jéig

A. Boubllil,C.M. Schönberg, Les Misérables, musical – Steyr, Schloss Lamberg; aug.18-ig

Orgona koncert – St. Florian, Stiftsbasilika; szept. 9.

Csokoládé, az istenek eledele, kiállítás – Linz, Schlossmuseum; szept. 19. – nov. 4.

Receptek az Alpok és a Duna között, kiállítás – Linz, Nordico Stadtmuseum; szept. 9-ig

Meissen, mítoszok és uralkodók, kiállítás – Gmunden, Schloss Weyer; szept. 29-ig

Az Auschwitz-i női zenekar, koncert, felolvasás, film – Traun, Schloss; szept.29.

Karintia

Vígjáték Fesztivál – Spittal an der Drau, Schloss Porcia; aug. 31-ig

Wörthersee Ünnepi Játékok – Klagenfurt, Seebühne; aug. 24-ig

Max Raabe és a Palastorchester, koncert – Klagenfurt, Seebühne, aug. 24.

Maria Schell, kiállítás – Wolfsberg, Schloss; okt. 28-ig

Albin Stranig és Neuland, kiállítás – Bleiburg, Werner-Berg-Galerie; okt. 28-ig

250 mestermű, kiállítás – St. Paul, Benediktinerstift; okt. 28-ig

Salzburg

Salzburg-i Ünnepi Játékok – Salzburg, Festspielhaus; aug. 31-ig

Zenenapok, klasszikus koncertek – Mondsee, Schloss; szept. 1–8.

Versailles, le jardin du Roi Soleil, A napkirály kertje, kiállítás – Salzburg, Barockmuseum; szept. 9-ig

Ewald Mataré, kiállítás – Salzburg, Dom-museum; okt. 28-ig

Stájerország

Stájer Színházi Napok, Motto: Haza – Weißenbach; aug.10-ig

Zenehét, koncertek – Krieglach, Kirche, Schlosspark; szept. 2–8.

Brahms Ünnepe, új pályák, koncertek – Mürzzuschlag, Bahnhof, Kunsthaus, Museum; szept. 12–16.

Én érzek valamit, amit te nem látsz, kiállítás – Admont, Stift; nov. 4-ig

Arany és jade, kiállítás – Leoben, Kunsthalle; nov.1-jéig

Üveg, fény és design, kiállítás – Bärnbach, Stölzle-Glas Center; dec. 30-ig

Az álarc hatalma, kiállítás – Trautenfels, Schloss Trautenfels, Landschaftsmuseum; okt. 31-ig

Hősök és szentek, olasz barokk festészet, kiállítás – Graz, Landesmuseum Joanneum, Alte Galerie; szept. 2-ig

Duos, kiállítás – Graz, Galerie Patrick Ebensperger; szept. 8-ig

Haribo, a világhírű gumimaci, kiállítás – Graz, Volkskundemuseum; okt. 28-ig

Tirol

G. P. Telemann, Der geduldige Sokrates; G. F. Händel, Acis und Galathea; barokk koncertek – Innsbruck, Landestheater, Schloss Ambras; aug. 12–26.

J. Strauß, A denevér, operett – Kufstein, Festung; aug. 3–18.

L. Winiewicz, Späte Gegend; K. Schönherr, Der Judas von Tirol; F. Mitterer, Sibirien; W. Shakespeare, Wie es euch gefällt; J.B. Keane, Höllenritt (F. Mitterer fordításában); H. Achternbusch, Ella – Telfs; szept. 1-jéig

Outreach Academy & Festival, dzsesszkoncertek – Schwaz; aug. 12-ig

Pillangók, kiállítás – Innsbruck, Tiroler Landesmuseum, Art Box; szept. 9-ig

Havasi gyopár, kiállítás – Innsbruck, Zeughaus; okt. 7-ig

Az álmod fesztiválja, „Spaßmacher begeistern” – Innsbruck; aug. 10–26.

Filmfesztivál – St. Anton am Arlberg; aug. 28. – szept. 1.

Europäisches Forum Alpbach, „Emergence – Die Entstehung von Neuem” – Alpbach; aug. 16. – szept. 1.

Vorarlberg

G. Puccini, Tosca, opera – Bregenz, Seebühne; aug. 19-ig

Vorarlberger Militärmuseum (Hadimúzeum) állandó kiállítása – Bregenz, Martinsturm; szept. 30-ig

Európa ajánlat

La main, a kéz, kiállítás – Musée d’Orsay, bejárat par le parvis

1, rue de la Légion d’Honneur, Párizs, Franciaország; szept. 30-ig

Válogatta Homonnay Lea

Anyanyelvünk

A határozott névelő szerepe beszédünkben

Egyre gyakrabban hallani televíziós közvetítések során az alábbiakhoz hasonló mondatokat: *Parlamentből* jelentjük, *képviselők* megszavazták. A pályaudvarokon többnyire így figyelmeztetnek: *gyorsvonal* a 2. vágányról elment (ugyan melyik?). Nemrégiben Győr-Moson-Sopron Megye legnagyobb példányszámú napilapja arról tudósított, hogy még a nyitás előtt megnézhették a környékbeli lakók a Győr központjában megnyíló Big Ben Clubot. A rövid cikkben az alábbiakat olvashattuk: „A közelben lakók azért tárgyaltak többször is *vezetőjével*, mert...”, „...A hely bemutatásával is igyekezett meggyőzni a cégvezető *lakókat* arról, hogy a klub színvonala biztosítékot jelent nyugalmukra.”.

Mi a közös hiba valamennyi idézett megnyilatkozásban? A határozott névelő elhagyása.

A határozott névelő nyomatékát vesztett főnévi mutató névmás, amely vagy a felidézett fogalom körét szűkíti le, egyet kiemelve (a levelet megírtam), vagy a felidézett fogalom teljes körére mutat rá, azaz általánosít (az autó gépjármű).

A névelő elhagyásával és kitevésével egyaránt párosulhat nyelvhelyességi hiba. Ennek legtöbbször a logikai tisztánlátás hiánya az oka. Pl.: *Kéziratot* ellenőrizte: Nagy Pál. A mondat tartalma és a tárgyas igealak is bizonyítja, hogy itt egy bizonyos kéziratról van szó, tehát ki kell tenni a határozott névelőt. Vannak mondatok, melyekben a névelős és a névelőtlen forma is jó lehet, aszerint, mit akarunk kifejezni. Ha egy parkban az alábbi táblát látjuk: *Fűre lépni tilos!* – bizonyosak lehetünk benne, hogy a felirat hibás, hiszen a tiltás csak a park fűvére vonatkozhat. Helyesen tehát: *A fűre lépni tilos!* Ám ha játszani induló gyermekünkhöz intézzük a fenti

mondatot, akkor helyes, mert intésünket általános figyelmeztetésnek szánjuk.

A közhiedelemmel ellentétben a legtöbb tulajdonnév elé is kitesszük a határozott névelőt, bár bizonyos tulajdonnevek előtt ingadozik a névelőhasználat. *Személynevek* jobbra névelő nélkül használatosak (Kovácsékat várom, megérkezett Éva is), a közvetlen stílusban azonban elfogadott a névelős alak is: a Jóskát is meghívom, vagy: „Nem kell neki bor, galuska, De bezeg kell a Juliska” (Vörösmarty: Petike).

Kitesszük a határozott névelőt *földrajzi neveink* előtt: a Balatonon nyaral, a Jászságban található, a Kossuth utcában lakom, a Fekete-tengeren hajózik.

Használjuk a határozott névelőt *címek* előtt is: előfizetem a Magyar Nemzetre, olvastam a Háború és békét, megnéztem a Rigolettót.

Az *intézménynevek* szintén határozott névelővel használatosak: a Nyugat-magyarországi Egyetemre jelentkezett, a Magyar Televízió Székháza, az Astoria. Ha a tulajdonnév jelzőt kap, a határozott névelőt akkor is kitesszük, ha az a jelző nélküli alakban nem indokolt: a lángelkű Petőfi, a titokzatos Afrika. Többnyire névelőt kell tenni a többes számban álló tulajdonnév elé is: felköszöntötték az Ilonákat, a Hunyadiak, az Antillák.

Névelőhasználati tanácsaink szükségszerűen egyfajta nyelvi normát képviselnek, amely nem jelenti azt, hogy az ettől eltérő forma minden esetben hibás. A választékos és a hivatalos stílus névelőhasználat is különbözhet a köznyelvtől adott helyzetekben, illetve nyelvhasználatunk változása során is újabb szerkezetek válnak elfogadottá.

UNTI MÁRIA

» ÉGIG ÉRŐ FÖLDBEMÁRTÓZÁS «

A Magyar Naplótól kapott ajándékkönyvek között akadt kezembe a szerény kinézetű, bár keménykötésű, tartalomjegyzék nélkül 107 oldalt számláló kötet. A többiek lapozgatása után inkább csak sokásból, azaz felületesen kukkantottam bele. Féltettem, majd ismét kézbe vettem, aztán táskámba tettem, hogy legyen kísérőm a földalatin és a villamoson. Aztán nagyon meghordoztam, mert mihelyt tüzetesebben beleolvastam, annál inkább meghökkenett a tartalom, de a nyelvezet is. Hatványos évek második felében tizenhat-tizenhét évesen *Holtak arca fölé* c. elsőszülöttével szabályosan berobbant a magyar irodalomba. Annyira eredeti volt, hogy nem lehetett elképzelni a folytatást. Valóban, második kötete már hígabbra, hézagossabbra sikerült, végül különböző képzőművészeti kísérletezések után kivonult az irodalomból. Nem tudható, mennyire tartja számon ma az irodalomtudomány.

Biztosan rossz előjel olvasható ki a fentebbi utalásból, pedig inkább spontán ösztönösségből mint tudatos összehasonlító szándékból történt. A moldvai csángó születésű Iancu Laura ugyanis 29 éves és *Karmaiból kihullajt* c. kötete már az ötödik, igaz, versekként a második. A hasonlóság inkább a rám tett hatásból ered: mert nem csupán meghökkenett, hanem aggodalmat is váltott ki belőlem: az öt ciklusra bontott 80 vers ugyanis határozotlan azt a benyomást kelti, hogy azokat csakis kiadott formájukban, de sehogyan másként nem lehetett megírni. Ezzel korántsem a kiforrottság, netán tökéletesség jelzőjét akarom rájuk ruházni, sokkal inkább egyfajta dimenziót, ami a szerző léteből fakadt, azt tükrözi.

Ha tartalomra és formára, stílusra vonatkoztatjuk vélekedésünket, úgy egészen sajátoságos kettősség mutatkozik meg: egyrészt az *elrothadt, hideg megváltás* (41, 64) utáni állapot, *csontig mart feltámadás* (13), ami nem fedi le a bűnbeesést, helyesebben a Paradicsomból való kiűzetést, másrészt olyan nyelvezeten írodik mindez, ami egyfajta köztes, átmeneti állapotra vall. A vacogató archaikus nyomokra ráakodik a tanult nyelv, amivel ugyan mesterien bánik a szerző, mégis úgy tűnik, mintha nem anyanyelve volna, mondanivalóját saját fordításában közölné. Mindamellettt itt-ott belevisz egy-egy zsargont is, ami viszont nem válik ennek a ritka ötvözetnek javára: Kétségtelen, még nem terjedt el valami sikeresnek vehető magyar változata, *Reggel ismét megnéztem e-mailem* (7) ugyan sajátoságos, de zavaró ütközést jelent az eredeti és a modern között. Kissé hanyagul bánik a banális, slang kifejezésekkel, ha *légkondít szereltem poklomba* (62), vagy megoldják a *reklámok* (98), súgjuk *reklámosan*, mert *megszoktuk az újat* (33), vagy éppenséggel verscímként használja a

frázist (58). A találka végső vágóhíd *randi*, a *Déli-be* várlak (37), a Szűz Mária megvehető a *mar-ke*lben (98). Magatehetetlenül hangzik az *örök eternitászom* (19), hasonlóan a *legális mindenfenomén* (62); *átverték a virágok* (45).

Külön figyelmet érdemel a mondatjelek tetszés szerinti alkalmazása vagy éppenséggel elhagyása; nem egy esetben csak többszöri elolvasásra lehet megtalálni az egymáshoz tartozó mondatrészeket, habár feltehetőleg szándékosság rejlik ebben, ezáltal kifejezésre juttatni az átmenetiséget, a lehatárolatlan hovatartozást. Szintén nem lehet tudni, miért, ill. milyen megfontolásból váltakoznak a kis- és nagybetűs címek.

A fentebbi kritikusk megjegyzések nem tompítják a költőnő post quam transz-világának döbbenetes komolyságát, jelentőségét. Azaz elsődleges a belső kényszer, kimondani, sőt, kikiáltani amit hordoz magában, s az üdvösség szempontjából nem okvetlen szerencsésnek mondható “visszamágyarosodás” ellenére megtalálni a szavakat, kifejezéseket, egységessé, szervevessé tenni a tartalmi és nyelvi kettősséget. Költészetiileg, esztétikailag talán ez a leglényegesebb, ez a teljesítmény számíthat leginkább elismerésre.

Sokkal inkább velőtrázó, amit Iancu Laura örökségként, adottságként hordoz magában. Elégséges, ha pusztán a kulcsszavakra szorítkozunk: *megváltás, feltámadás, bűnbeesés, pokol, Isten, Golgota halál*. Természetesen nem pusztán a szavak jelentése fontos itt, hanem az egzisztenciálisan megrázó fogalmak, fogalmazhatnánk úgy is, lélektani mélységek. Aki csupán költőként közelíti meg és értékeli jelen kötete alapján Iancu Laurát, eleve egyoldalúan látja. Mert jóval több ennél: látnok, jósnő, aki mindazonáltal nem a külső jelenségeket vetíti ki, nevezi meg, hanem saját belső énjéről vall, ami viszont mégsem különíthető el mindenkori sorsszerű környezetétől.

A kulcsszavakkal kapcsolatosan egyben sok mindenre magyarázatot is ad a *vissza* - szórész különböző változatokban mint pl. a cikluscímként szereplő *Visszaszámolás, visszamerült angyalok* (34), *visszaváltak a haladás órái* (79). Látszatra sikerült mindenben túljutnia, transz-állapotban rémiszti a céltalanság felismerése. Reménytelen vallásosságában nem tagad semmit, de annál inkább visszavágja a korábbi, eredeti állapotokat: *Mi már csak visszaérkezünk / Ahogy a feszület az élő fába* (9). De akár előre, akár hátra tájékozik, mindenütt csak a halál és a holtak kísértene. *Stációk* c. versében visszavonhatatlanul látattja meg: *az élet: berendezkedés a halálra / miközben visszasiiratjuk halottaink, / meggyilkoljuk az élőket* (64).

Iancu Laura menthetetlenül köztes peremhelyzetben lényegében a Delfi-i orákulum Püthiája,

Cseh Károly

AUGUSZTUS UTOLJÁN

*Esőre áll megint. A telihold is alig dereng ma:
vetítővászna a kitergetett, fehér pelenka.*

*Szuvas tornácán a tört gerincű
szomszédos háznak,
mint kelta újkor: halott lakói
mind visszajárnak,*

*s augusztusi éjben, szellemképüket
itt-ott pettyezve,
porszemmé huny ki a monoton fényben
két-három fecske.*

*Gyerekkor aljáról sorjáznak a
félhomályban hosszan,
akiknek ittléte-üres kagylóhéj már
a homokban,*

*itt, az evilági holdas túlvilág táján,
hol most a
sövény mentén újra, s ugyanúgy
tőgyell erőn a bodza.*

*Sötétre telik majd, és mélyebbre csüng,
ha ősz közeleg -
ahogy ötvenen túl hajlik a szív is
földhöz közelebb.*

*Kopott film az idő. Serceg, fel - felcsap
a villogása:
toklácol egy gyöngytyúk-falusi
portán vészjelző lámpa.*

rács-öntudatában nem szabadul, csak alakulgat (7), de amit felfedez, lát, érez és tud *kötáblás betűkkel* (61) hirdet léte egyes állomásain, meg kell hallani, anélkül, hogy vissza lehetne kalauzolni születése helyzetébe, avagy, ha lehetséges volna is ez a fajta abszurditás, menedéket, feloldódást sehogyan sem találna. Itt villódzik a végső didergés, félelem: *életed legyen öngyilkosság* (7), *magamon gyakorlom a világhalált* (97). Emberi létünk feloldhatatlan görcse, zsákutcája ez annyira világosan, hogy legfeljebb végigkísérjük a *kettétört világfából nőtt gerincű* (69) költőnőt, tőle tudván: úgyszincs beteljesülés. Kiút a zsákutába a legmélyebb felismerés: *ember küzdj, sorsod ez: / meghalni minden nap elégszer / mígnem Odafront ébredsz* (87), azzal az életérzéssel: *sohse lesz végső ébredés* (30).

És mégis benne vonaglik a teljesség befogadásának, megélésének alapigénye: a földi és az égi, az anyagi és szellemi világ közötti feloldhatatlan elmentét megkísértése: az *égig erő földbemártózás* (63). Ennél többre nem törhet ember, Iancu Laura is csak transzban képes egyidejűleg, egymás mellett megélni jelenét és múltját. Ezért az együttérző félelem, vajon képes lesz-e emberi intellektusa huzamosan elviselni a jövő vakablakát? Keresztény indítatású világképében jelen van azért, hogy a *kezdet poklából feledtek / közül elsőként üdvözülők* (45). Ezért ha báránként gonosztevők kezére adják is, nem ég el a csipkebokorban.

Telistele rejtély, befejezetlen látomások, torzók, amiket legfeljebb tovább lehet gondolni; a hallgatás mint végső menedék.

Iancu Laura: Karmaiból kihullajt. Versek. Frenczes István Utószavával. Magyar Napló, Budapest 2007, 107. old.

LITERATUS

Versfordítói különszámot adott ki a chicagói Poetry c. folyóirat . A magyar költészetet Pilinszky János "Harbach 1944" c. verse képviseli Clive Wilmer és Gömöri György fordításában.

Folytatódik Márai Sándor diadalútja Lengyelországban. Ezt két fordító tevékenységének köszönhetjük: Feliks Netz és Teresa Worowska fordítják rendszeresen Márai műveit lengyelre. Legutóbb Worowskát, aki Márai Sándor talán legjobb művét, az Egy polgár vallomásai-t fordította, a Zeszyty Literackie folyóirat díjával tüntették ki.

A Faber and Faber kiadó gondozásában Londonban kiadták Ted Hughes válogatott műfordításait. A Daniel Weissbort szerkesztette kötetben két magyar költő is szerepel, mert Hughes Pilinszky János mellett Juhász Ferenc egy hosszabb versét is lefordította.

Hegyóriások párába burkolózva

Monoszló Dezső

MONETNAK AJÁNLVÁ

*Monet tavi rózsáit festem
hályogos szemmel
akad ki ujjongva
esetleg sajnálkozva felkiált: ime az ember*

*vagy legyint csak
ismét egy bolondos vénség
a virágvázából kiömlött a festék
életemet hogy újra fessék
jobb világ kell*

EGY TINC...S

*egy tincs szemedbe lógott
jó hogy észrevettem
egymással régóta nem beszélünk
de hajad tánca felejthetetlen
azóta látom*

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

A művész, aki lelkében hordozza Tao szent hegyeit. Ez a jellemzés a Budapesten élő B. TÓTH Jánosra vonatkozik, aki 1960-ban született Hajdúdorogon. Szakmai fejlődésében jelentős szerepe volt Bodó János festőművésznek. Az általa 1973–75 között vezetett képzőművészeti körben bontakozott ki B. Tóth János tehetsége. Az itt kapott szellemi és szakmai alap biztosította későbbi sikereit. 1981–85 között a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola rajzszakán tovább érlelődött ez a jól megalapozott képesség. Érdeklődése középpontjába ekkor már az akvarell és az olajfestészet került.

Rögtön a diploma átvétele után Tokióban állított ki, ezután 1987-ben Szombathelyen és Budapesten mutatta be műveit. Az ezt követő kilenc évben töltődő-alkotó periódust élt meg; többek között többhónapos körutat tett Kínában. Ott nagy hatással voltak rá a Taoista szent hegyek, későbbi munkáiban gyakran visszatérő motívumok. Különös tehetséggel festi meg az e hegyeket övező misztikumot.

Stílusa a realizmus és impresszionizmus határán mozog. Alkotásaiban a fénynek és színnek van legnagyobb szerepe. A fény intenzitásától függően más és más hangulatot érzékeltet. Festményei konkrét valóságelemekre hagyatkozó, túlnyomórészt elvont kompozíciók. Színvilága karakterisztikus, erős és mégis visszafogott színeket használ. A tájból eredő nyugalmat, romantikát és szépséget osztja meg a nézővel.

Munkásságát oly jelentősen befolyásoló élmények időközben festményekké alakultak.

Következő jeletős kiállítása 1996-ban a bécsi Hofburgban volt. 1977-ben Triesztben az “Art” galéria látogatói, majd 1998-ban a svédországi Kristianstad, ill. Stokholm lakói gyönyörködhetek képeiben. A következő években Szentendrén és Budapesten mutatta be alkotásait. 2000-óta jegyzi nevét a „Kortárs Magyar Művészeti Lexikon”. 2004-ben újra Olaszország, ez esetben Muggia látta vendégül. Tavaly Balassagyarmaton, az idén Szombathelyen voltak megtekinthetők alkotásai. Ha számbavesszük eddigi kiállításait, számuk 100-on felül van, ebből 64 önálló kiállítás volt.

FETES KATA

EMLÉKŐRZÉS

Balla Bálint, Szöllősy Pál (szerk.): 50 év 1956–2006, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Basel-Budapest 2006, 356 lap

A most ismertetendő kötettel az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem egy húsz évvel ezelőtt kezdeményezett (immár) hagyományt folytat, amennyiben ismét felidézi az elmúlt évtizedeknek a hazai és a nyugati magyarokat érintő fontosabb fejleményeit. Elsősorban az ötvenhatos forradalmat, amely a mostani kötetben kiemelt helyet kapott, lévén a 2006-os évben fél évszázados évfordulója annak, hogy a megszállt szovjet hadsereg utolsó katonája elhagyta az országot, amely ezzel ismét szabad, önálló, demokratikus berendezésű állam lett. Míg témáját tekintve e kötet elődje, az 1956-ban megjelent „Harminc év - 1956–1986” három évtized magyar történelméről adott átfogó képet, a mostani kötet immár félévszázad távlatából iparkodik felidézni mindazt, ami 1986-ban történt és a hatást, amelyet a magyarság életében és a világban kiváltott. Ennek a több mint hatszáz lapos kötetnek a szerkesztését a Szabadegyetem könyvkiadói programjának irányítója, a Berlinben élő Balla Bálint végezte, munkájában segítségére volt Bárczay Gyula, Kovács Andor, Steinmann Judith és Szöllősy Árpád. A most ismertetendő kötetet Balla Bálint és Szöllősi Pál szerkesztette, a társszerkesztők Steinmann Judith, Gaál Enikő és Kanyó Tamás voltak, a szöveggondozást a Budapesten élő Kolczonay Katalin végezte. A borítóterv és grafika Rencsényi Tibor munkája. A könyv, akárcsak a Szabadegyetem egyéb újabb kiadványai, a Szathmáry Attila által vezetett veszprémi OOK-Press nyomdában készült. Szedése és nyomása hibátlan, elsőrangú nyomdai termék. „Tisztelet az alkotóknak” című nyitó írásában Mádl Ferenc jogtudós, volt köztársasági elnök a Nyugatra menekült magyarok munkáját méltatja, jelentősnek neveze ama törekvésüket, hogy „az igazi 1956 emlékét megőrizzzék, és a szülőföldjükön maradtak helyett is ápolják, s lehetőségeikhez képest a hazai hallgatás csendjét is megtörjék. A forradalom igazságának őrzése, továbbítása az emigráció legfontosabb küldetése volt” Mádl Ferenc szerint ezt a feladatot a Szabadegyetem és tevékenységében résztvevő alkotók híven teljesítették. Bevezetőjében Balla Bálint megemlíti, hogy a mű megjelentetőinek, azonkívül, hogy „mi is le kívánjuk róni a tiszteletünket 1956 októberére előtt és az események még részletesebb dokumentálásához is hozzá akarunk járulni, két jelentős szempontunk is van”. Az egyik „1956 októberre sokkal több, mint történelmi emlék, mert máig hatóan mozgatott meg és indított el annyi mindent”. A többi között a Szabadegyetem is aktív ötvenhatosok és forradalmi menekültek kezdeményezése volt és eddig is mindent elkövetett az ötvenhatos eszmék ébrentartásáért. A másik szempont az a meggyőződés, hogy a forradalom egyetemes volt és ez az egyetemesség jellemzi azokat, akik Magyarországon és azon kívül ápolják annak szellemét. A magyar október univerzális volt „Mert ugyan régióként változóan, de minden környező országban- és rajtuk túl is-, ha nem is fegyveres megmozdulások, de jelentős rokonszenvtüntetések és segélyakciók zajlottak. Ezek potenciális rendszerellenes veszélyességét mi sem jelzi jobban, mint a pártállam(ok) magyarok ellen irányuló szigorú fegyvelmező és megtorló intézkedései”. A fejezetek sorát a kezdetekről szólva a Budapesten élő Lőcsei Pál (hajdani kommunista a Szabad Nép volt munkatársa, majd ötvenhatos magatartása miatt bebörtönzött újságíró) cikke nyitja meg. Arról számol be, napnyi pontossággal, milyen ádáz küzdelem folyt a párt központi lapja szerkesztőségében a forradalom hívei és ellenfelei között. Ez arra bizonyítékkal szolgál, hogy mily többségben voltak a fennálló helyzettel elégedetlenek azokkal szemben, akik rokonszenveztek a Rákosi által intézményesített rendszerrel és továbbra is annak fennmaradását támogatták. A ma sportorvosként és sportvezetőként ismert és becsült Frenkl Róbert 1956-ban orvostanhallgató az egyetemi ifjúság felfogását és viselkedését idézi fel. Emlékéjét azzal zárja, hogy „nem szeretem a forradalmakat, a veszteségeket, fájnak az ártatlan áldozatok, ambivalencia a túlélés. És mégis gyönyörű volt”. Egy következő fejezetben is kortársak emlékezései olvashatók. Fritz P. Molden, a forradalmat támogató tekintélyes osztrák napilap, a Die Presse tulajdonosa és főszerkesztője, a forradalom alatt Budapesten tartózkodó és tevékenykedő újságíróként a magyar fővárosban végzett izgalmas napi munkáját eleveníti fel, napló formában, Szöllősy Pál- a Szabadegyetem hajdani híres hattagú vezetőségének (Balla, Bárczay, Kovács, Szépfalusi, Szöllősy Árpád és Pál) ma is dolgos tagja- Veszprém forradalmi napjaira emlékezik, felidézi a városban és környékén folyt harcokat, részletesen kitérve a mártírhálált halt

Brusznay Árpád magatartására és tetteire. Beszámolóját az ő emlékének ajánlotta, felidézve tragikus sorsát. Balla Bálint üzemi munkastanácsi szerepét és viselkedését eleveníti fel. Oplatka András, aki ma nemzetközileg ismert svájci újságíró, és történész arra emlékezik, hogyan látta tizenhat éves budapesti gimnazistaként a forradalmat. Ugyancsak gyerekkori élményként számol be az ötvenhatos eseményekről az akkor tizenhárom éves Keil Béni jogász és novellista, valamint a Berlinben élő Pompéry Judit közgazdász és vállalkozó, a Szabadegyetem egy tevékeny és jeles munkatársa, aki 1956-ban még csak ötéves volt. Az ezt követő fejezetben Magyarországgal szomszédos országokban élő magyarok 1956-os magatartásáról és emlékeiről kapunk tájékoztatást. Ismeretes, hogy ezekben az államokban olyan kommunista kormányok gyakorolták a hatalmat, amelyek Moszkva hűséges csatlósai vagy (mint Romániában) a kommunista diktatúra megszállott védelmezői voltak. A romániai helyzetről és a bukaresti kormány és pártvezetés magatartásáról Dávid Gyula irodalomtörténész és szerkesztő tájékoztat a magyarországi olvasóknak sok tekintetben eddig ismeretlen vagy kevésbé ismert esemény és adat közlésével. Magyar érdekű magatartásáért és felvilágosító munkájáért hétéves börtönbüntetést és sokáig tartó üldözést szenvedett. A ma a komáromi Selye János Egyetem tanárképző karán tanító Simon Attila történész arról ír, hogy a szlovákiai magyarok hogyan reagáltak a magyar forradalom eseményeire. Ugyancsak 1956 szlovákiai magyar visszhangja és a felvidéki magyarság reakciói foglalkoztatják Kiss József pozsonyi történészt és Mács József író, szerkesztőt. A kárpátaljai magyar írók, közírók részéről Dupka György ismerteti, mi volt a hatása a magyarországi forradalmi eseményeknek a szovjet megszállás alatt élő Kárpátalján. Ami a jugoszláv reakciókat illeti, azokról sajnos nem a helyi magyar szakértő tájékoztat, hanem a kérdésben járatos magyarországi szakemberek. A sokaknak akkoriban csalódást okozó jugoszláv hivatalos, titoista felfogást és magatartást Rainer M. János történész, a budapesti 1956-os Intézet főigazgatója ismerteti. A Titóban bízó magyarok csalódását érintve azt írja, hogy „Alapjában véve Tito regionális hatalmi ambíciói szemszögéből szemlélte a magyar eseményeket. A társadalomnak pedig az ő rendszerében sem volt módja arra, hogy valódi érzelmeit, valódi törekvéseit megjelenítse - akár egy szomszéd nép forradalmi megmozdulásával kapcsolatban. 1956 a megbékélés fontos állomása lehetett volna - a magyar közvélemény talán sohasem tekintett akkor rokonszenzvel Jugoszláviára, mint éppen 1956-ban és az azt megelőző években. A lehetőség azonban nem teljesült, az alkalom elmúlt”. A Szabadegyetem legtevékenyebb tagjainak egyike Vályi-Nagy Ágnes református lelkész Kovács Andor Baselban élő volt elnökkel és a baseli magyarok egy vezetőjével ennek 1957-es meneküléséről és jugoszláviai menekülttáborban szerzett tapasztalatairól beszélget. Az ést és hosszabb ideig Magyarországon élt Bereczki Ulmas, aki évekig a Tallinni Magyar Intézet igazgatója volt, arról tájékoztatt, milyen volt Észtországban az ötvenhatos magyar forradalom visszhangja. Egy további fejezetben az olvasó részletes ismertetést kap a magyarországi vallási életéről, a római katolikus egyház, az evangélikus, református és izraelita hitfelekezet újabbkori történetéről. A katolikus vallási életéről Radics György Antal gazdag külföldi ismeretek és a magyar hitéletben szerzett tapasztalatok alapján készített tájékoztató, amely az 1986 utáni két évtizedre terjed ki, de érint ezt megelőző eseményeket is. A hitéletéről és a katolikus egyház helyzetéről kérdőíves felmérésekből és interjúkból kapunk felvilágosítást. A kérdésekre adott válaszokból mint ha az derülne ki, hogy a hívek általában hűségesek maradtak a krisztusi tanításhoz és az egyházi hierarchiához, de a múlttal szemben a korábbinál kritikusabban nézik a vallási intézmények és személyek működését. Az evangélikus egyházzal kapcsolatban beszámoló az elmúlt ötven év eseményeit, fejleményeit és problémáit tekintti át. Készítője a németországi magyar közelet egy ismert alakja, Gémes István nyug. lelkész, két jelentős vallási kiadvány, az Utitárs című evangélikus lap, majd a Kairoshoz című teológiai szaklap szerkesztője, valamint több teológiai munka szerzője. A németországi magyar lutheránusok történetét három időszakra osztja. Szerinte 1956 és 1958 között rövid ideig tartó válság volt, az 1958 és 1989 közötti három évtized a lassú lazulás és a belső radikalizálódás és 1990-től a napjainkig terjedő évek a kijózanodás és az elszalasztott lehetőségek időszaka. A gyülekezeti élet ma kielégítőnek mutatkozik, a konferenciák, összejövetelek, ifjúsági táborok látogatottak, a bel- és külmiszió iránti érdeklődés megélénkült. A Svájcban élő (sajnos, évek óta be-

ÚJ KÖNYVEK

- **AZ ÉV ESSZÉI 2007.** Antológia. Magyar Napló, Budapest 2007, 321 old.;
- **AZ ÉV NOVELLÁI 2007.** Antológia. Magyar Napló, Budapest 2007, 269 old.;
- **AZ ÉV VERSEI 2007.** Antológia. Magyar Napló, Budapest 2007, 293 old.;
- **Magyarországgal az Istennek terve van.** Döbrentei Kornéllal beszélget BENE Éva. Kairoshoz, Budapest 2006, 144 old.;
- **BERKI Mihály: A tizenkét napos szabadság ára.** Szerző kiadása, Budapest (év nélkül), 202 old.;
- **CZIGÁNY Lóránt – CZIGÁNY Magda (szerk.): A tűzmadár fénylő emléke** (a londoni Szepsi Csombor Kör 1956-os emlékműsorai). Mundus, Budapest 2006, 195 old.;
- **CSOÓRI Sándor – SZAKOLCZAY Lajos:** Nekünk ilyen sors adatott. Interjú, versek, fotók. Írott Szó Alapítvány, Magyar Napló, Budapest 2006, 91 old.;
- **DALOS György: Der Aufstand in Ungarn.** C.H. Beck, München 2006, 247 old.;
- **DÁVID Gyula (szerk.): 1956 Erdélyben.** Politika elítéltek életrajzi adatára 1956–1965. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Polis Könyvkiadó, Kolozsvár 2006, 415 old.;
- **ERŐS Kinga: Könyvbölcsőm.** Tanulmányok, kritikák, intejük. Magyar Napló, Budapest 2007, 232 old.;
- **FALUDY-KOVÁCS Fanny: Faludy fehérén-feketén.** Alexandra, Budapest 2006, 192 old.;
- **FENYVESI Charles: Három összeesküvés** (Rundstadt, Canaris és egy zsidó mérnök). Angolból fordította Molnár György. Alexandra, Budapest 2007, 616 old.;
- **GRÓH Gáspár: Határ, ok nélkül.** Tanulmányok, kritikák. Magyar Szemle, Budapest 2006, 355 old.;
- **HAÁG ZALÁN István – KISS Gábor Ferenc (szerk.): Európai oktatók és kisebbségi identitás a Duna – Körös – Maros – Tisza Eurorégióban.** Belvedere Meridionale Kiskönyvtár 18, Szeged 2007, 126 old.;
- **HERMANN Róbert: Kossuth hadserege, Kossuth fővezérei.** A Hadtörténeti Intézet és Múzeum Könyvtára, Argumentum, (Budapest) 2007, 434 old.;
- **IANCU Laura: Karmaiból kihullajt.** Versek. Magyar Napló, Budapest 2007, 107 old.;
- **JANKÓ Annamária: Magyarország katonai felmérései 1763–1950.** A Hadtörténeti Intézet és Múzeum Könyvtára. Argumentum, (Budapest) 2007, 196 old. + CD;
- **KAISER Ottó: Határtalan irodalom.** Magyar irodalom a határon túl I-II, Budapest 2006–2007, 304, 298 old.;
- **KOVÁCS István: Az idő torkában.** Válogatott versek. Magyar Napló, Budapest 2007, 235 old.;
- **LUKÁCS John (Lukács János): Magyar írásk.** Európa, Budapest 2007, 300 old.;
- **LÁNYI Irén: Félelem a kórházban.** Regény. Antológia, Lakitelek 2007, 195 old.;
- **MEZEY Katalin: Holdének és más versek gyerekek-**

teg) Bárczay Gyula lelkész esperes egy már korábban írt és megjelent, most újra kinyomtatott tanulmányában a Magyarországi Református Egyház elmúlt évtizedeinek fontos eseményeit és problémáit tekinti át. Az évtizedekig az Egyesült Államokban lelkesíti szolgálatot végzett és 2001-ben hazatelepedett Kálmán Szabolcs ugyancsak a magyarországi egyházzal foglalkozik, benne azonban kitér a kisebbségi sorban és a Nyugaton élőkre is. A magyar zsidóság története szakértőjének számító budapesti Kovács András szociológus és történész a magyar zsidóság 1956 utáni helyzetét és problémáit elemzi. Végül a kötet utolsó fejezetében három fiatal szerző szerepel, mindhárom 1971 és 1974 között született. Kettő Magyarországon, egy Svájcban él. Gaál Enikő néderlandisztikával (talán hollandisztikának is nevezhetnők) foglalkozik és a kötetben arról számol be, hogyan látják Hollandiában az ötvenhatos magyar forradalmat. A Szegeden született, Svájcban tanult és most Budapesten élő Kanyó Tamás „Néhány gondolat az 56-ra való emlékezés problémáiról” címen értekezik. Végül a Svájcban született és Baselban élő Tréfás Dávid „Szerelmes szeizmográfia” címmel Szabó Zoltánnak az ötvenhatos forradalom alatti írói munkájával foglalkozik. Említést érdemel végül, hogy szerepel a kötetben a Szabadegyetem 1986-ban kiadott és e cikk elején említett „Harminc év -1956–1986” című kötet tartalomjegyzéke is, mivel a szerkesztők szerint e mű ma már csak némely könyvtárakban lelhető fel.

Írásom elején Mádl Ferencet idéztem, hadd záram e könyvismertetést az ő bevezetőjének egy másik idézetével: „A hazugság évtizedei után ma már Magyarországon is nyíltan lehet beszélni 1956 forradalmáról. Ahhoz azonban, hogy a forradalom a társadalom emlékezetében méltó helyére kerüljön, és a nemzet gondolkodásában is folyamatosan érvényesüljön az általa teremtett mérték, még nagyon sokat kell fáradozni- ahogyan e kötet szerzői, szerkesztői is tették”.

BORBÁNDI GYULA

nek. Oláh Katalin és Oláh Mátyás László rajzaival. Széphalom Könyvműhely, Budapest 2007, 78 old.;

- **NAGY Gáspár: Sárfeleirat.** Posztumusz versek. Napkiadó, Budapest 2007, 201 old.;
- **ORBÁN Éva: Amit '56-ról mindenkinek tudnia kell.** A forradalom rövid története. Gloria victis, Budapest 2006, 166 old.;
- **PÉTER László _Bécsi hármaskönyv.** Tömörkény István, Móra Ferenc, Juhász Gyula emlékei. Bába Kiadó, Szeged 2006, 138 old.;
- **POMOGÁTS Béla (összeállította): A nemzet imája.** Tanulmányok a Himnuszról. Pro Universitate Partium Alapítvány, Nagyvárad 2007, 411 old.;
- **REISINGER Anna: Határ.** Littera Nova Kiadó, Budapest 2007, 77 old.;
- **SEMJÉN Zsolt: Ius Resistendi.** Barankovics Alapítvány, (Budapest 2007, 209 old.;
- **SNEÉ Péter: Gyuri után.** Regény. Magyar Napló, Budapest 2006, 373 old.;
- **SZIGETHY Gábor: 1956 árnyéka.** Emlékszoba BT, Budapest 2007, 248 old.;
- **SZIGETHY Gábor: Látlelet 1956–2006.** Emlékszoba BT, Budapest 2007, 164 old.;
- **TAY ÖSTÖR Marie: Ludowigék titka.** Accordia Kiadó, Budapest 2007, 166 old.;
- **TUNYOGI CSAPÓ Gábor: A mérleg jegyében.** Tanulmányok, versek Október körül. Antológia Kiadó, Lakitelek 2007, 175 old.;
- **URBÁNYI Pabló: Isten állatkertje.** Regény. Spanyolból fordította Dobos Éva. Noran, Budapest 2007, 272 old.;
- **WILDERODE Anton van: Het weifelloze weten** Das verbürgte Sissen A biztos tudás, Gedichten – versek. (Három nyelvű kiadás) Széphalom Könyvműhely, Budapest 2007, 99 old.

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelezési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.
Web: www.fkkk.tvn.hu/beansnaplo

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49
E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger: Zentralverband Ungarischer Vereine u. Organisationen in Österreich. A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Borbándi Gyula (München), Gömöri György (Cambridge), K. Lengyel Zsolt (München), Monoszló Dezső (Bécs), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyás (London), Sulyok Vince (Oslo), Szabó A. Ferenc (Budapest), Szakály Sándor (Budapest).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Ferenczy Klára, Kántás János, Radics Éva, Varga Sándor.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstalt A-1010 Wien, Graben 21.
IBAN: AT57201110000446793 • BIC: GIBAATWN

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 9 Euro, Magyarországon 900,- Ft, Németországban és a többi EU-államokban 13,60 Euro, vagy annak megfelelő összeg: Svájcban 22,- Sfr. Amerikában, Kanadában, Dél-Amerikában és Ausztráliában (légipostával) 22.- US dollár (24,40 Euro).

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Szakács Ervin, 1041 Capri Isles Bul. #228, Venice, FL 34292. Tél.: 941 483 4465
Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.
Hollandiában: Dr. Piri Zoltán. Croeselaan 254. NL-3521 CL Utrecht. E-mail: pirizoltan@hotmail.com
Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.
Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.
Svájcban: Laczkó Zsuzsanna Éva, Höglerstr. 53, CH-R600 Dübendorf. Bank folyószámla: Züricher Kantonalbank 8600 Dübendorf, Konto: 1140-0043.177
Svédországban: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. Postagiro Nr.: 756987-4.

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkeikért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: ALWA & DEIL Druckerei Ges. m. h. H. A-1140 Wien, Sturzgasse 1a